

ANUL VIII Nr. 1-2

IANUARIE - FEBRUARIE 1949

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A SF. ARHIEPISCOPII A BUCUREȘTILOR
APARE CU BINECUVÂNTAREA ȘI INDRUMAREA I. P. S. PATRIARH JUSTINIAN

VIII

IN SLUJBA APOSTOLATULUI EVANGHELIC

Orientări pentru activitatea
pastorală

Redacția și Administrația : Secția Culturală a Sf. Arhiepiscopiei a Bucureștilor

S U M A R :

	<u>Pagina</u>
1. Pastorală I. P. S. PATRIARH JUSTINIAN cu prilejul Anului Nou	1—3
2. Schimb de felicitări cu prilejul Sf. Sărbători	4—9
3. Urările clerului Capitalei, adresate I. P. S. PATRIARH JUSTINIAN, cu prilejul Anului Nou	10—16
4. Urările personalului cancelariilor Sf. Patriarhii și Arhiepiscopiei Bucureștilor	17—18
5. Indreptar scripturistic, de Preot D. Cristescu	19—27
6. Biruința noastră: Credința — fragment dintr'o meditație ținută studenților în Teologie — de Prof. Emilian Vasilescu	28—32
7. Catehezia Ortodoxă de Preot Prof. M. Bulacu	33—48
8. Valoarea educativă a învățământului religios de Preot V. Godeanu	49—62
9. Lectura biblică în formarea religioasă a copilului, de Preot A. Negoiță :	63—67
10. Părinții creștini ca educatori de Prof. Teodor M. Popescu	68—92
11. Asistența socială a Bisericii în sec. II și III, de Preot Dr. Gh. I. Soare	109—111
12. Părintele Arhimandrit Iuliu Scriban de Preot Prof. Grigorie Cristescu	109—111

PARTEA OFICIALĂ

13. Preoțimea Capitalei, în munca de folos obștesc, restaurează chiliile dela Mănăstirea Plumbuita	114—119
14. Deschiderea cursurilor Institutului Teologic de grad universitar din București	119
15. Pe linia duhului celui nou	120—126
16. Secția Culturală Înștiințare și Act de mulțumire	127
17. Secția Administrativă Publicare de posturi vacante de preoți	128
18. Secția Economică circulari către protoerei și preoți	128—136

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A SF. ARHIEPISCOPII A BUCUREȘTILOR
APARE CU BINECUVÂNTAREA ȘI INDRUMAREA I. P. S. PATRIARH JUSTINIAN

Pastorală I. P. S. Patriarh Justinian cu prilejul Anului Nou

I. P. S. Patriarh Justinian, la Tedeum-ul dela Sf. Patriarhie, a citit următoarea Pastorală adresată cu prilejul Anului Nou :

In prag de an nou, pe treapta care leagă cele împlinite de cele ce vor trebui să se îplinească, Biserica are datoria să-și arunce privirile înainte, să-și fixeze drumul pe care va merge și să-și cunoască lucrurile pe care este chemată să le săvârșească.

In prag de an nou, drept-credincioșii așteaptă din partea Bisericii îndrumare și sprijin sufletesc și permanentă slujire a idealurilor sale, iar clerul ortodox, dornic să-și îplinească fără preget misiunea, așteaptă ajutorul ierarhiei superioare pe drumul cel drept și să-l ferească de rătăcirile trecutului, ca să lumineze mulțimile cu lumina dreptății și adevărului veșnic.

Biserica este chemată de vremuri să aducă în viața poporului duhul păcii, al înfrățirii, al dreptății sociale și al jertfelniciei pentru înălțarea patriei, pentru întărirea solidarității tuturor popoarelor pașnice și iubitoare de libertate din lume.

In continuare, după ce a arătat rostul Bisericii și al slujitorilor altarului, I. P. S. Patriarh Justinian a spus:

Anul, al cărui crug s'a încheiat, a fost plin de roadele cele mai alese pentru Biserica noastră drept-slăvitoare.

Legea de căpătâi a Statului nostru — Constituția — a înscris drept rândueli și garanții pentru libertatea religioasă.

Conducătorii Republicii noastre, găsind dreaptă cererea Bisericii noastre, au legiuit anularea Concordatului impus Țării noastre de tosta monarhie, instrument al episcopului Romei — ce-și mai zice și Papă.

Am trăit apoi marea bucurie a repenirii fraților noștri greco-catolici la sânul Bisericii Mame, împlinindu-se astfel idealul nădăjduit de moșii și strămoșii noștri două veacuri și jumătate.

Pentru poporul nostru drept-credincios multe au fost bucuriile aduse prin legiuirile care au stabilit mai multă dreptate socială.

In pragul anului nou — Cărmatorii Țării noastre au legiuit planul de gospodărire pe un an întreg, prin legea planificării și noul buget. La împlinirea lui, este chemat tot poporul — și deci și Biserica prin clerul ei.

Cine fuge de această muncă gigantică, de această datorie sfântă, nu poate fi un apostol al lui Hristos. Strigătul poporului nostru după o viață nouă, mai dreaptă și mai bună, a fost multă vreme strigătul celui căzut între tâlhari, după Samarineanul izbăvitor. Lăsat pradă tuturor rătăcirilor și tuturor suferințelor, poporul român a strigat și cerut pace, înfrățire și dragoste între popoare. Biserica trebuie să răspundă acestei strigări și să fie prezentă acolo unde se dă lupta pentru cucerirea dreptății și libertății, spre care a nădăjduit și veșnic nădăjdueste sufletul omenesc. Biserica ortodoxă-română luptă pentru pace alături de cei ce luptă și ei pentru pace.

Dar nu poate fi pace și înfrățire într'o lume cu oameni robiți, exploatați și ținuți în întunec.

Noul plan de gospodărie al Patriei Noastre va aduce un spor de bună stare.

Planul economic pe anul 1949, votat de Marea Adunare Națională și susținut cu entuziasm de muncitorii de toate categoriile, mobilizează după socoteli cu grije întocmite de fiii învâțați ai Patriei, toate energiile și resursele țării, dându-i acesteia posibilitatea să progreseze și să prospere.

El va mări producția, va ridica nivelul de viață al tuturor celor ce muncesc cu brațele și cu mintea, dela orașe și dela sate, va întări Republica noastră populară și-i va asigura independența și suveranitatea.

În încheiere I. P. S. Patriarhul Justinian a spus: „Slujind omenirea, ajutând noroadele în lupta lor pentru pace și libertate, Biserica va putea -- sub ocrotirea Harului Celui Atotputernic -- să contribuie la zidirea unei lumi mai bune în țara noastră, care să fie cu adevărat demnă de Creatorul ei.

De drumul acesta se îndreaptă din primele zile ale noului an, Biserica Ortodoxă Română și slujtorii ei -- pe singurul drum adevărat deschis înaintea noastră.

Îndrept urări de sănătate și fericire iubitelui nostru cler și popor cu prilejul Anului Nou, rugând pe Dumnezeu să reverse harul său peste omenirea nouă ce și caută așezarea pe temelia dreptății sociale și a dragostei creștine”.

Schimb de felicitări cu prilejul Sfintelor Sărbători

Cu prilejul Sfintelor Sărbători ale Crăciunului și Anului Nou, I. P. S. Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a trimis d-lui Prof. C. I. Parhon, Președintele Prezidiului Marelui Adunări Naționale următoarea telegramă de felicitări :

Excelenței Sale

Profesor C. I. PARHON

*Președintele Prezidiului Marelui Adunări
Naționale*

București

În numele celor 14 milioane credincioși ai Bisericii Ortodoxe Române, al Sfântului Sinod și al Nostru personal urăm Excelenței Voastre și Onoratului Prezidiu al Republicii Populare Române un an bun și îmbelșugat în fericite realizări pentru binele și propășirea poporului Român. La mulți ani.

† JUSTINIAN

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Excelența Sa, d. Prof. C. I. Parhon a răspuns I. P. S. Patriarh Justinian prin următoarea telegramă :

I. P. S. Sale

J U S T I N I A N

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

București

Mulțumesc călduros pentru urări și vă doresc la rândul meu sănătate și spor la lucru.

Dr. C. I. PARHON

* * *

Intre I. P. S. Patriarh Justinian și d. Gh. Gheorghiu-Dej a avut loc, cu prilejul Sărbătorii, următorul schimb de telegrame :

Domniei Sale Domnului

GH. GHEORGHIU-DEJ

*Prim Vice Președinte al Consiliului de Miniștri
București*

La început de an nou, cu multă dragoste și din toată inima Vă urez sănătate deplină, mulțumire sufletească și puteri sporite de muncă, spre a putea da țării și poporului Român pe care îl iubiți cu pasiune toate roadele valorii și darurilor cu care V'a dăruit Dumnezeu. Să trăiți întru mulți ani fericiți.

† JUSTINIAN

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

I. P. S. Sale

J U S T I N I A N

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

București

Mulțumesc pentru felicitări și vă rog să primiți cele mai bune urări de sănătate, mulțumire, cu puteri noi în munca pentru progresul și înflorirea Republicii noastre în noul an.

GH. GHEORGHIU-DEJ

* * *

I. P. S. Patriarh Justinian a trimis I. P. S. Alexei, Patriarhul Moscovei și a toată Rusia, următoarea scrisoare de felicitări :

I. P. S. Sale

A L E X E I

Patriarhul Moscovei și a toată Rusia

Moscova

„Și Cuvântul trup s'a făcut și s'a sălășluit întru noi și am văzut mărire la el, mărire ca a unuia născut din Tatăl, plin de dar și de adevăr” (Ioan I, 14).

Aducându-ne aminte de această taină mântuitoare a Intrupării, astăzi când toți câți întru Hristos s'au botezat pomenesc nașterea Lui peste fire de Sfânta Fecioară Maria,

carele pentru a noastră mântuire s'a făcut om, Iisus Hristos adevăratul Dumnezeu, cu frățească îmbrățișare împreună cu îngerii înălțând cântare, laudăm pe Tatăl Atotțiitorul zicând: „*Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire*“. (Luca II, 14).

Trimitem dar Prea Fericirii Voastre frățeștile noastre urări pentru Sfintele Sărbători ale Nașterii după trup a Fiului și Cuvântului, Dumnezeului nostru.

Întâmpinând anul nou ce vine, ne rugăm Tatălui Cerească să ne ocrotească prin sfânta Lui pază de tot răul văzut și nevăzut și să ajute Sfintei Sale Biserici întru bună cârmuire și povățuire pe calea dreptății și a păcii tuturor celor ce „*L-au primit și le-a dat lor putere să se numească fii ai lui Dumnezeu, adică celor ce cred întru numele Lui*“ (Luca I, 12).

Iar cântarea pe care au rostit-o îngerii deasupra staulului din Betleem să străbată azi și în sufletele noastre, sporindu-ne râvna pentru propoveduirea în lume a bunei înțelegeri, a dragostei și păcii între neamuri și popoare.

Incredințându-ne fierbintelor rugăciuni ale Sanctității Voastre, Vă dorim sănătate deplină și spor întru mulți și fericiți ani.

† JUSTINIAN

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

I. P. S. Patriarh Alexei a trimis, în acelaș timp, Î. P. S. Patriarh Justinian urătoarea telegramă :

Sanctității Sale

Patriarhului JUSTINIAN

Din inimă felicităm pe Înalt Prea Sfinția Voastră de Sfintele Sărbători și Vă urăm Vouă și Bisericii Românești multă dumnezească milă pentru Noul An.

Patriarh ALEXEI

* * *

Din numeroasele telegrame de felicitări pe care I. P. S. Patriarh Justinian le-a primit cu ocazia Sfințelor Sărbători, mai desprindem:

Sanctității Sale

Patriarhului J U S T I N I A N

București

Ingăduiți-mi să vă urez și eu sănătate, zile îndelungate și bună sporire în ostenelile arhipăstorești. Primiți mărturia dragostei mele flești și a profundului respect ce vă păstrez. Vă felicit călduros cu prilejul Nașterii Domnului.

NICOLAE

Mitropolitul Crutșelor

*

Inalt Prea Fericitului

Patriarh J U S T I N I A N

București

Rog pe Prea Fericea Voastră să primească urările noastre cu prilejul Sărbătorilor Crăciunului și Anului Nou.

GRIGORE

Mitropolitul Leningradului

*

Sanctității Sale

I. P. S. Patriarh al României

D. D. J U S T I N I A N

București

Aduc felicitări respectuoase I. P. S. Voastre cu prilejul Nașterii Domnului și Anului Nou. La mulți ani!

SERGHIE

Episcopul Rostovului

Prea Fericitului

J U S T I N I A N

Patriarhul României

București

Cu dragoste întru Hristos vă felicit de Anul Nou.

CHIRIL

Mitropolitul Plovdivului

*

I. P. S. Sale

I. P. S. Patriarh JUSTINIAN

București

Călduros urez I. P. S. Voastre, cu prilejul Nașterii Domnului și Noulul An, sănătate și bună reușită în cărmulrea vieții bisericești din România frățescă.

NICODIM

Mitropolit de Sliven

*

I. P. S. J U S T I N I A N

Patriarhul României

București

Ne îngăduim a exprima Prea Fericirii Voastre felicitările noastre călduroase, pentru sărbătorile Crăciunului și Anului Nou și salutările noastre frățești.

Lt. de Arhiepiscop al Albaniei

PAISIE

Episcopul Coritsei

*

Sanctității Sale

Patriarhului J U S T I N I A N

București

Cu prilejul Anului Nou, binevoiți a primi felicitările noastre și urări de pace și prosperitate.

ELIE

Mitropolitul Libanului

*

Inalt Prea Sfinștitului

J U S T I N I A N

Patriarhul României

București

**Anul Nou să vă aducă sănătate și fericire. Mulți ani
Stăpâne, cu dragoste întru Hristos și devotament.**

TIMOTHEOS

Mitropolitul Rodhosului și al Dodecanesului

Urările clerului Capitalei, adresate I. P. S. Patriarh Justinian, cu prilejul Anului Nou

Urmând o veche tradiție, slujitorii bisericilor din Capitală s'au prezentat în ziua de Anul Nou, după slujba de seară, la Palatul Patriarhal, pentru a aduce urările lor Inalt Prea Sfințitului Patriarh Justinian.

Ceremonia a avut loc în sala mare sinodală. Au fost de față: I. P. S. Patriarh Justinian, PP. SS. Arhieriei-Vicari Veniamin și Pavel, PP. CC. Consilieri ai Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române și ai Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor, precum și un mare număr de preoți și cântăreți.

La intrarea I. P. S. Patriarh în sala sinodală, corul preoților din București, a intonat imnul «Pre Stăpânul».

În numele clerului Capitalei a luat cuvântul P. C. Pr. Vasile Daia, care într'o însuflețită cuvântare a arătat bucuria și satisfacția clerului Capitalei pentru străduințele și grija ce o arată Inaltul nostru Părinte Sfintei noastre Biserici.

«Unificarea sufletească a Neamului Românesc, — a spus mai departe P. C. Sa — prin readucerea tuturor fiilor Bisericii strămoșești sub aripa caldă a Ortodoxiei, va fi înscrisă ca o pagină de aur în istoria Bisericii Române.

Înțelepciunea, truda și istețimea cu care I. P. S. Patriarh, vâslind corabia Bisericii printre stâncile vremii și valurile atâtor sbuciumări sociale ce-și croesc noi așezări, armonizând spiritul transcendent cu spiritul tehnic, uneori potolind valurile și alte ori ridicând corabia peste creștetele lor, — toată această veghere de zi și de noapte, n'a rămas și nu va rămâne uitată și neapreciată la justa ei valoare de clerul și poporul credincios».

Oprindu-se asupra Statutului de organizare al Bisericii Ortodoxe Române, precum și asupra regulamentelor ce-l însoțesc, născute din gândul și grija I. P. S. Patriarh de a pune

ordine în Biserică și de a-i da cele mai bune și mai potrivite elemente preoțești, P. C. Sa omagiază din toată inima și cu toată căldura pe inițiatorul lor.

«Bisericii îi trebuie în vremea de față un preot cult, un preot moral, un preot gospodar și un preot misionar.

Făgăduim că vom munci mai mult pentru pregătirea noastră continuă și pentru a sluji cu toate forțele noastre lui Hristos, Statului și Poporului. Ne legăm să aducem mai multă armonie între noi, ca acolo unde vom fi doi sau trei, Hristos să se găsească real în mijlocul nostru. Vom împlini toate cele de lipsă, vindecând în noi ceea ce nu este potrivit cu viața și menirea noastră».

În încheiere, P. C. Sa aduce I. P. S. Patriarh cele mai bune urări pentru anul ce începe.

A urmat la cuvânt P. C. Preot Const. Delcea.

P. C. Sa își exprimă mulțumirea de a face parte din generația I. P. S. Patriarh Justinian. I. P. S. Sa prin activitatea ce o desfășoară dă depline dovezi că apostolatul social reclamă ideal, jertfire, devoție și luptă permanentă.

Preoțimea este convinsă că azi este înțeleasă mai mult ca în trecut și că va fi pusă temeinic la lucru, că va fi îndrumată cu înțelepciune și supravegheată atent în toată lucrarea ei pastorală și misionară.

În numele cântăreților din Capitală a vorbit Dl. Gh. Stoicescu, inspectorul cântăreților bisericеști.

D-sa a adus omagii Înalt Prea Sfințitului Patriarh, pentru înțelepciunea și energia cu care conduce Sf. Biserică și mai ales pentru spiritul de evanghelică dreptate ce a imprimat în toate treburile bisericеști.

«Odată cu aceste omagii facem făgăduința solemnă, că ne vom osteni din răspuțeri să ne îndeplinim în totul datoria, spre a merita într'adevăr considerația ce are pentru noi Înalt Prea Sfinția Voastră».

«Ne vom trudi ca prin munca noastră, secondând pe PP. CC. Preoți, să ajutăm la înflorirea Sfintei noastre Biserici, cât și la înflorirea scumpei noastre Țări, Republica Populară Română».

Tuturor le răspunde I. P. S. Patriarh Justinian, care a rostit următoarea cuvântare :

Prea Cucernici Părinți,

Țin să vă mulțumesc din toată inima pentru urările ce mi-ați adresat în acest prag de an nou, precum și pentru declarațiile făcute de conducătorii autorizați ai Prea Cucerniciilor Voastre, cu privire la munca ce ne așteaptă.

Este adevărat, — așa cum s'a spus — că anul ce s'a încheiat a adus Bisericii câteva bucurii mari, deși la un moment atât clerul superior, cât și preoții, erau îngrijorați de faptul că Biserica, prin ierarhii ei, nu mai făcea parte din Marea Adunare Națională pentru a susține acolo interesele Bisericii.

Dar iată că această îngrijorare s'a transformat în bucurie, căci Marea Adunare Națională a introdus în Constituția Țării noastre, peste orice așteptări, dispozițiuni cu privire nu numai la libertatea religioasă a tuturor cultelor, dar și dispozițiuni speciale cu privire la Biserica Ortodoxă Română.

A mai fost o altă îngrijorare cu ocazia votării bugetului Statului, când anumiți răuvoitori, căutau să înfățișeze Bisericii perspective grele, spunând că ea va fi scoasă din buget. Și totuși bugetul a continuat să introducă și plata clerului, așa cum a fost și în alți ani.

Cu prilejul alegerii noastre ca Patriarh s'a putut observa interesul pe care îl poartă Bisericii noastre Conducătorii Statului.

Ați fost martori oculari la cel mai mare Congres Național Bisericesc, la care a participat întregul Prezidiu și Onor. Guvern, cât și Marea Adunare Națională.

Unii dintre delegații bisericilor străine, veniți la intronizarea Noastră, nu încetau să-și arate toată admirația, văzând lucruri așa de mărețe în Țara noastră și mergând în Țările lor, au mărturisit cu entuziasm, tot ceace au văzut la noi.

Dar bunăvoința Guvernului s'a manifestat și cu alt prilej.

Știți că timp de 20 de ani, toți reprezentanții Bisericii noastre au solicitat Guvernelor, regilor și reprezentanților politici din trecut, anularea rușinosului Concordat, care aducea atâtea privilegii catolicilor, ale căror interese erau străine de ale Neamului nostru.

Unul dintre chiriarhii noștri de seamă, în momentul când a primit vestea anulării Concordatului, mărturisea «Două zeci de ani am tocit pragurile autorităților ca să anulăm acest act și iată-l desființat, acum când nu ne mai așteptam. Ei bine, eu vă mărturisesc că pentru aceasta nu au trebuit multe stăruințe la actualii conducători. Ei cunoșteau problema aceasta și au anulat privilegiile Bisericii catolice, dând satisfacție Bisericii noastre».

A urmat apoi bucuria cea mare. Numai la 3 luni de zile dela apelul ce-l făcusem, cu ocazia intronizării Noastre ca Patriarh, către frații noștri greco-catolici, ei au revenit în sânul Bisericii strămoșești. Două sute cincizeci de ani de suferințe și necazuri pentru Biserica Ortodoxă Română se scurseseră. În cursul lor sute de mucenici clerici și mireni au pierit la Kufstein, această temniță specială pentru prigonirea lor. Nu am dat numele lor, pentru că nu am vrut să se stârnească ură și agitație în sânul Poporului din Transilvania. Dar dacă celor dela Roma le convine, le ținem la dispoziție numele lor și le vom arăta și cele 368 de schituri și mănăstiri arse, pentru nimicirea ortodoxiei în Transilvania.

Catolicii aveau protectori pe Habsburgi și apoi pe Hohenzolerni. Atât timp cât stăpâneau ei, nu puteam să îndrăsnim a cere reîntregirea Bisericii noastre.

Dar acum, când ei nu ne mai stăpâneau, am fi fost niște lași ca să mai tăcem.

În toată această acțiune de înfrățire, plină de bucurii, o singură durere am avut, aceea că cei 6 episcopi uniți, de neam românesc, n'au vrut să vină la noi. Inimile lor au fost învârtosite; atât de mult a pus stăpânire banul dela Roma pe ei. Ei au trebuit să tragă toate consecințele, căci au fost alungați de către credincioșii și clerul lor.

Noi mergem înainte. Aduc mulțumiri clerului Capitalei, care ne-a venit în ajutor, mergând în Transilvania pentru lămurirea credincioșilor. Rapoartele venite din Transilvania despre preoții cari au mers acolo, sunt dintre cele mai elogiase.

Biserica noastră a mai trăit clipe mărețe în toamna acestui an. Sfântul Sinod, timp de 10 zile, a lucrat la elaborarea Statutului. Bisericii Ortodoxe Române, pentru adaptarea Bisericii la noulle cerințe ale vremii.

Cu acest prilej s'a evidențiat unitatea care domnește în Sf. Sinod, toți ierarhii găsindu-se uniți în jurul acestei legi. Ea nu este emanația unui singur om, ci a întregii Bisericii, cuprinzând unanimitatea vederilor Sf. Sinod. S'a realizat astfel principiul înscris în Constituție ca Biserica să fie unitară în organizarea sa.

I. P. S. Bălan la închiderea ședințelor Sf. Sinod și-a arătat toată mulțumirea față de felul cum s'a lucrat, de dragostea ce a stăpânit în tot timpul desbaterilor, remarcând faptul că primul Statut al Bisericii s'a elaborat în 5 ani, iar cel de acum în 5 zile.

Poate că au fost și unele îngrijorări în legătură cu acest Statut, mai ales cu privire la examenele ce vor trebui să le dea preoții. Această îngrijorare trebuie să dispară. Pentru clerul actual se simte nevoia de orientare în toate direcțiunile spre cari socialismul caută să ridice masele populare.

Deaceea s'a prevăzut ca la 5-6 ani, preoții să urmeze timp de 2¹/₂ luni niște cursuri unde să stea de vorbă cu profesorii noștri universitari, iar după aceea să meargă în parohiile lor, pentru a aplica cele învățate.

Parohiile vor fi grupate de acum pe categorii, așa că ele vor cere anumiți preoți. Tocmai pentru aceasta s'au prevăzut aceste examene, pentru ca valorile să circule, iar parohiile să nu mai fie osândite a suporta pe cineva necorespunzător. Fiți liniștiți toți acei cari vă faceți datoria, cari v'ați încadrat activitatea în spiritul evangheliei și cari în permanență vă puneți în-trebarea să placă Mântuitorului ceea ce voi faceți.

Cine nu își controlează lucrarea lui și își vede numai de interesul personal, acela s'a rupt de Mântuitorul, și atunci vin organele Bisericii, îl notează, îl iau din locul acela și îl duc în altă parte.

Biserica are nevoie de un cler la înălțimea vremurilor, dar mai cu seamă la înălțimea cerințelor evanghelice.

Fiți siguri că nu veți găsi în altă parte atâta înțelegere cum veți găsi la Chiriarii voștri, dacă vă faceți datoria.

Să plecați de aici cu convingerea că tot ce a hotărît Sf. Sinod, a fost făcut cu toată dragostea pentru cler.

În privința organizării învățămîntului teologic despre care atâtea svonuri s'au lansat, s'a ajuns la rezultate favorabile, pentru că Onoratul Guvern prin Dl. Ministru Stanciu Stoian

ne-a dat tot sprijinul. Avem pentru întreaga Țară trei Facultăți de Teologie.

Dece am primit numai trei? Fiindcă în prezent avem mai mulți preoți decât ne trebuie. Mulți sunt grămădiți la unele biserici.

Am primit și seminariile pentru monahi și școli de cântăreți. Ni s'au dat deasemeni 16 școli monahale de industrii casnice pentru monahi și monahii, unde ei să urmeze cursurile tehnice.

Iată deci atâta bunăvoință la conducătorii noștri și am dori ca această bucurie să fie împărtășită de tot clerul nostru.

Avem motive suficiente să pășim cu încredere în anul nou.

Prea Cucernici Părinți,

Cei cari ați participat în 1946 la Sala Dalles, unde Dl. Gh. Gheorghiu-Dej a ținut o cuvântare, ați reținut desigur ceea ce spunea d-sa atunci: «depinde de PP. SS. Voastre separația Bisericii de Stat». Deaceia în orice moment trebuie să dovedim că suntem necesari Patriei.

Știm că mulți n'au văzut cu ochii buni unele atitudini ale mele și ale altor ierarhi, față de situația politică din Țara noastră. Fiți însă încredințați că atunci când Sf. Sinod marchează o atitudine, o face pentru binele Bisericii și al Patriei.

În cursul anului ce s'a dus, am trecut și printr'o încercare, din care mulțumită lui Dumnezeu, am ieșit fără pierderi prea mari.

Cu ocazia laicizării învățământului s'a stârnit furtuna. În unele locuri au fost distruse cruci, au fost scoase icoanele și se începuse o propagandă antireligioasă. Anumiți răuvoitori au căutat să atragă Biserica în cursă. Totuși preoțimea nu s'a lăsat ademenită. Guvernul era străin de ceea ce se petrecea. Toți cei ce făceau acele lucruri, erau agenți provocatori.

Când s'a aflat de aceasta, peste 20 directori de școli au fost destituiți, iar colonei și maiori degradați.

Noi ne-am păstrat tot calmul și nu am venit în conflict cu Guvernul, ci tot timpul ne-am manifestat dorința de colaborare.

Cu anul ce începe intrăm în drumul muncii noastre. Facultățile își vor deschide cursurile, deasemeni seminariile și școlile de cântăreți. Sfântul Sinod prin Institutul Biblic, a pus la

punct tot materialul de îndrumare, pentru ca Biserica să-și îndeplinească misiunea duhovnicească.

În curând vor apare cărți de rugăciuni, acatistiere, Predicile Mitropolitului Nicolae Krutițchi al Moscovei, de atât de mare actualitate, etc.

Se lucrează la o cazanie prescurtată, pentru ca Poporul să aibă la îndemână cele trebuitoare pentru suflet pe înțelesul lui. Aghiazmatarul este deasemenea gata. Vor apare reviste noi: Ortodoxia, care se va ocupa și de probleme interconfesionale, apoi o revistă a institutelor teologice. Eparhiile la rândul lor își vor avea revistele lor, — ca și până acum. Pentru toate acestea am cerut sprijinul bănesc al D-lui Ministru Vasile Luca și ni l-a promis.

Iată deci, că pentru anul viitor am conceput un întreg plan de lucru, care urmează să fie aplicat.

Prea Cucernici Părinți,

Am vorbit mai mult de trecut și mai puțin de viitor. Nădăjduesc să ne întâlnim curând, când vom vorbi mai mult de viitor. Am credința că anul ce vine va fi destul de rodnic și trecutul ne îndreptățește la bune nădejdi.

Vă îndemn să fiți cât mai strâns uniți în jurul Chiriarhilor. Vă rog să mă scutiți în aceste vremuri de neplăcerile ce le aveți între PP. CC. Voastre și să le lichidați personal. Incetați orice neînțelegeri între PP. CC. Voastre și ajutați-mă în munca grea ce am de îndeplinit.

În nădejdea că voi fi înțeles în toate măsurile ce le iau, cari sunt isvorite din dorința de a face bine clerului, în nădejdea că în anul ce vine vor fi mai multe bucurii și eu la rândul meu, vă urez, în pragul noului an, nu numai ani mulți și fericiți, ci și mai multă roadă duhovnicească.

Vă binecuvântează în munca PP. CC. Voastre și vă urmăresc nu numai cu rugăciunile mele, dar și cu gândurile mele curate.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi toți. Amin.

Urările personalului cancelariilor Sf. Patriarhii și Arhiepiscopiei Bucureștilor

Luni 3 Ianuarie, la ora 11 dimineața, personalul cancelariilor Sf. Patriarhii: Sf. Sinod, Consiliul Central Bisericesc, Eforia Bisericii Ortodoxe Române, Institutul Biblic, Tipografia Cărților Bisericești, Casa Clerului și Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor, s'au prezentat în fața I. P. S. Patriarh Justinian spre a-I aduce omagiu de recunoștință pentru grija părintească ce le-o poartă, precum și a-I prezenta urări cu prilejul anului nou.

În numele Eforiei Bisericii Ortodoxe Române a luat cuvântul Domnul Anton Alexandrescu, membru al Prezidiului Marelui Adunări Naționale și Prim Efor al Bisericii Ortodoxe Române, care într'o deosebit de cuprinzătoare cuvântare, a arătat principiile după care se conduce Guvernul în anul care începe. Munca este elementul de temelie al preocupărilor sale și preoțimea este chemată să se încadreze în ritmul vremilor noi. Statul are toată sollicitudinea pentru Biserică și slujitorii ei. Aduce I. P. S. Patriarh omagii pentru străduințele depuse în slujba Bisericii, precum și urări de păstorie rodnică și îndelungată.

Din partea funcționarilor din cancelarii, Dl. Constantin R. Vasilescu, Secretar Patriarhal, aduce urări I. P. S. Patriarh, relevând toate marile înfăptuiri ale I. P. S. Sale în cursul anului expirat, înfăptuiri ce vor rămâne înscrise în istoria Bisericii.

«Funcționarii din cancelariile I. P. S. Voastre — spune D-sa mai departe — smeriți colaboratori și martori de fiecare zi ai înfăptuirilor I. P. S. Voastre, venim cu dragoste și cu încredere la Prea-bunul și Înțeleptul nostru Conducător, mulțumindu-vă pentru grija părintească ce ne-o purtați și pentru exemplul luminos pe care ni-l dați.

«Și vă asigurăm că și noi la rândul nostru vom depune

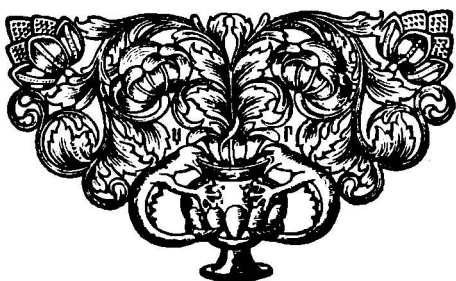
toată râvna, pentru a corespunde chemării vremilor actuale și năzuințelor I. P. S. Voastre».

A luat apoi cuvântul I. P. S. Patriarh Justinian, care a mulțumit vorbitorilor pentru urările frumoase ce i-au fost prezentate.

Arătând că ceace s'a realizat în anul trecut se datorează în mare măsură și înțelegerii pe care Inaltul Guvern a arătat-o Bisericii, I. P. S. Patriarh a precizat:

Noi suntem datori acum să consolidăm cele ce s'au împlinit.

I. P. S. Patriarh Justinian a dat apoi funcționarilor câteva sfaturi și îndrumări cu privire la felul cum să se comporte și la munca ce au de îndeplinit, împărțându-le patriarhicești binecuvântări.

INDREPTAR SCRIPTURISTIC

Sfânta Scriptură este prin excelență cartea creștinului, temelia credinței și nădejzii noastre. Ea este cuvântul lui Dumnezeu.

Sf. Grigore de Nazians spune că Sf. Scriptură este comoara lui Dumnezeu. Ea se prezintă lumii ca o scrisoare de mângâiere coborită din cer; iar sf. Evanghelie, în special, este vestea cea bună care întredeschide nădejțile cerului și descoperă comorile iubirii și milostivirii divine.

Niciodată ca în sf. Evanghelle virtutea n'a fost trâmbițată de o limbă așa de îngerească; niciodată cea mai adâncă înțelepciune n'a fost exprimată cu atâta vigoare și cu atâta simplitate.

Studiul și citirea sf. Scripturii te ridică pe aripile gândirii divine, te pătrunde și convinge de adevărurile veșnice, te face mai bun, mai sensibil. Ea sguduie și frământă pe cel în primăvara vieții, lucrează puternic asupra inteligenței, mângâie și încălzește inima celui ce merge spre apusul vieții, iar o pace cerească, intimă, stăpânește gândurile și năzuințele și unuia și altuia. Sufletul stăpânit de această carte sfântă nu-și mai aparține lui însuși, ci lui Dumnezeu, care dirijează toate puterile spirituale.

Cine poate însă cuprinde în câteva cuvinte searbăde măreția și învățătura veșnic nouă a celui mai curat Izvor de adevăr și de lumină? Cine oare va cuteza să exprime, după cuviință, tot orizontul unui soare deapururi strălucitor, în care se concentrează iubirea frumuseții supreme și idealul ceresc descoperit lumii de Atotmilostivul Dumnezeu?

Acela însă care își apleacă fruntea cu pietate asupra

sfintelor ei pagini în care se adâncește zi de zi și mai ales acela care are vizunea clară a marilor figuri de teologi și de ierarhi, de cuvioși și de pustnici, cari toată viața s'au adâncit în tainele ei și cari și-au jertfit viața pentru nepovestitele ei frumuseți, va putea oarecum descifra liniile mărcite ale „cuvântului lui Dumnezeu” și entuziasmul negrat al trăirii duhovnicești

Un adevărat creștin trebuie să gândească ca Iisus Hristos, să vorbească ca Iisus Hristos, să lucreze ca Iisus Hristos. Dar pentru a-L urma trebuie să-L cunoască. Și pentru a-L cunoaște, se cuvine să studieze Evanghelia Sa și întreaga Biblie. În Evanghelia El trăiește, El lucrează; aci El se vede și glasul Său se face auzit.

Creștinii, dar mai ales preoții, care au o covârșitoare misiune în lume, trebuie să citească cu ardoare și să studieze neîncetat sf. Scriptură. Căci numai astfel își va da seama că sf. Scriptură în general și sf. Evanghelia în special, este o istorie divină și umană în acelaș timp, și „eroul acestei istorii este un Dumnezeu, un Dumnezeu coborât din cer”, care se face om, pentru iubirea Sa nemărginită ce o are pentru ființa omenească.

Un creștin, dar mai ales un preot care nu se adâncește zi de zi în tainele sfintelor cărți, este ca un pământ neroditor lipsit de roua binefăcătoare a cerului, este ca un ogor sterp în care vor crește buruienii și spinii ce înăbușe sufletul.

Pentru a studia cu folos sfintele cărți se cer anumite reguli de urmat, anumite metode experimentate și lăsate nouă ca un îndreptar sigur de orientare de către știința teologică a Bisericii noastre ortodoxe.

Un catehet și un predicator nu se poate lipsi de acest normativ al înțelegerii sf. Scripturi și nu poate ignora sub nici un cuvânt liniile stabilite de Biserică pentru justa ei interpretare. Căci sf. Scriptură nu se poate înțelege fără o pregătire exegetică și nu ne putem adânci în adevărurile și frumusețile ei morale, așa, la voia întâmplării.

În cele ce urmează vom încerca să facem o scurtă privire asupra normelor și metodei de urmat în studierea și interpretarea sfintelor cărți.

Dintru început trebuie precizat că Scriptura nu este singurul mijloc de comunicare între Dumnezeu și oameni. Cuvântul, este mijlocul cel mai natural și cel mai răspândit de comunicare între oameni și scrierea nu face altceva decât să-l înlocuiască. Vorbirea directă și vie este un instrument privilegiat de comunicare între oameni. Scrierea nu deține decât un rol secundar, pentru a conduce și susține o idee sau o mișcare, care este opera unei gândiri și unei vorbiri.

În viața Bisericii se petrece același lucru. Pentru cea mai mare parte a credincioșilor, cuvântul însuflețit este mijlocul prin care ei cunosc Adevărul revelat. Predica sau apostolatul direct dela om la om, rămâne absolut necesar pentru propagarea credinței și adevărilor vecinice. Totuși scrierea joacă deasemenea un rol covârșitor în răspândirea învățăturilor și Revelației.

Dumnezeu nu a voit ca mesajul Său și toată sfânta Sa comoară de viață descoperită lumii să fie supusă schimbărilor cerute la voia întâmplării de ființa omenească. Toate cărțile Bibliei tratează subiecte religioase, răspândesc credința și contribuie la sporirea ei.

Când Dumnezeu intră în legătură cu omenirea, El izează de intermediari, se servește de oameni pentru a comunica între ei, vorba și scrierea. Dumnezeu nu se adresează la fiecare om în parte, ci El transmite gândirea și voința Sa divină prin organe alese.

Noi credem că Biblia a fost deci inspirată și că Dumnezeu este autorul, în sensul că, toate cărțile cuprinse în ea sunt sfinte și cuprind adevărurile vecinice.

Inspirația este un fapt de ordin supranatural, care depășește limitele înțelegerii noastre. Această inspirație supranaturală implică o lumină intelectuală, o lumină lăuntrică. Prin această lumină supranaturală mintea este ridicată deasupra forțelor native și dirijată spre o înaltă altitudine de gândire. În acest sens facultățile spirituale ale scriitorului nu sunt false și nici transformate. Acțiunea acestei lumini superioare scaldă și luminează toată gândirea, toate ideile, încât în ultimul termen apare cuvântul lui Dumnezeu însuși.

„Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu — spune Sf. Apostol Pavel — și de folos spre învățatură, spre muștrare, spre îndreptare, spre înțelepciunea ce duce la dreptate“ (II Tim. III, 16).

Sf. Atanasie cel mare în cartea către Marcelin zice: *„Toată scriptura noastră, o fiule și cea veche și cea nouă dela Dumnezeu este insuflată“*.

Sf. Grigore de Nissa în cuvântul al VI împotriva lui Eunomius scrie: *„Toate oricâte le grădește Sf. Scriptură sunt cuvintele Duhului Sfânt... drept aceea toată Scriptura dela Dumnezeu insuflată este“*.

Sf. Teofil Episcopul Antiohiei în cartea II către Autolic spune: *„Oamenii lui Dumnezeu plini de Duhul Sfânt și dela Dumnezeu insuflați, ... au fost organele lui Dumnezeu, dela Carele luând înțelepciune au proorocit de zidirea lumii și de celelalte toate“*.

O carte sfântă este o carte divină, care conține cuvântul lui Dumnezeu. Dumnezeu este cu adevărat autorul întregii Scripturi. Totuși scriitorul colaborează la opera dumnezeiască. Și el deasemenea este autorul cărții inspirate. Este necesar să precizăm că inspirația nu suprimă efortul, ci ea îl sprijină și îl întărește.

Dumnezeu este cauza principală a cărților sfinte, însă fiecare din instrumentele de care El s'a servit, a adus concepțiunii și redactării operii, mentalitatea, temperamentul și limba sa. Și acest fapt explică diversitatea cărților sfinte.

Dacă deci Biblia este inspirată, dacă Sf. Duh este cu adevărat autorul, eroarea nu poate să se strecoare în sfintele cărți. Dumnezeu care este adevărul însuși nu poate să ne învețe eroarea sub nici un cuvânt. Inspirația divină prin ea însăși exclude orice eroare. Căci Dumnezeu, Adevărul suprem, este incapabil de a învăța eroarea.

În domeniul religios-moral, exegeza rațională, trebuie să recurgă la exegeza teologică și să se unească cu ea, adică să țină seamă de învățătura actuală a Bisericii și de autoritatea ei, precum și de tradiția sf. Părinți. Este deci absolut necesar să se facă apel la interpretarea autorizată a Bisericii, care este depozitara adevărurilor sfinte

și să se țină seamă de luminile ei stabilite dealungul veacurilor în sfintele ei Soboare. Astfel se înlătură anarhia de gândire și de interpretare dată de anumite persoane, precum și haosul ce ar exista dacă fiecare înțelege învățătura după felul cum raționează și cum vrea să gândească. Învățătura Bisericii și tradiția sf. Părinți prezintă garanția certitudinii și un normativ eficace în interpretarea scripturistică.

Biblia, după cum am arătat mai sus este înainte de orice o carte religioasă. Ea vorbește oamenilor despre Dumnezeu. Arată ceea ce este El în El însuși și mai ales descopere ceea ce este Dumnezeu pentru cei ce cred în El și trăesc pentru El.

Totuși trebuie să precizăm și să deosebim Sf. Scriptură de multe alte cărți religioase. Ea nu este un catehism și nici o carte de speculațiuni savante, de raționamente teoretice, cum se pot găsi în operele de teologie. Biblia este destinată să nutrească viața de pietate; ea se adresează atât sufletului și inimii, cât și inteligenții pure. Prin forma sa se apropie nu de un tratat științific sistematic, ci de o operă literară, care exprimă concepția despre om și despre viață.

Cartea religioasă inspirată de Dumnezeu, Biblia, posedă o putere de învățătură excepțional de mare. Toate paginile ei sunt bogate în lecții: expresiuni vii ale sentimentului religios, pilde de virtuți înalte, luptă împotriva păcatului și biruință asupra puterilor întunecului.

Nu există nici o carte omenească, care să nu îmbătrânească și să nu apară demodată după un oarecare timp. Biblia însă, păstrează, grație inspirației divine, o veșnică tinerețe. Învățăturile ei păstrează o valoare permanentă, iar virtuțile morale merită necontenit respectul creștinilor.

Scriptura trebuie să dețină primul loc în studiile ecleziastice, pentru că ea este într'adevăr cuvântul lui Dumnezeu. Prima datorie care se impune credincioșilor este de a iubi acest cuvânt al lui Dumnezeu, transmis prin Sf. Scriptură și de a-l privi cu un mare spirit de credință.

Lectura și studiul Scripturii necesită o pregătire teologică și mai ales o pregătire sufletească. Preoții sunt cei

dintâi chemați să studieze și să cunoască perfect învățăturile ei; dar nu putem lipsi pe credincioși de a se adăpa la izvoarele de lumină și de adevăr ale sfintelor ei învățături. Aceștia din urmă trebuiesc îndrumați în pătrunderea tainelor ei și li se va explica de către catehet și de predicator cu multă claritate, învățătura juse a Bisericii drept-slăvitoare asupra cunoașterii lui Dumnezeu, a omului și a datoriilor ce au creștinii care trebuie să trăiască toate adevărurile ei de viață.

Oricine se poate întreba: cum trebuie citită Sf. Scriptură? Iată că am ajuns la o chestiune de ordin practic spre a lămurii acest lucru pe scurt. *

Am spus că sf. Scriptură cuprinde cuvântul lui Dumnezeu și că ea este o carte religioasă. Se cuvine deci a ne apropia de această Carte nu cu un sentiment de pură curiozitate pe care îl încearcă oricine când începe să citească o carte oarecare, ci cu sufletul cutremurat de de sfinte emoții și cu un spirit de curățenie duhovnicească.

Se cere deci un simțământ de iubire față de sf. Carte, o dorință vie de a se folosi de adevărurile și învățăturile ei. Și mai pre sus de toate se cuvine de a ne apropia de cuvântul lui Dumnezeu cu o smerenie deosebită și proprie unui bun creștin.

Lectura și studiul Scripturii să se facă cu duhul sfințeniei și al rugăciunii. Marii cateheți, învățați teologi, cuvioși și teofori ai Bisericii ortodoxe privesc Biblia ca pe un soare ceresc, în preajma cărui poposeau cu credincioșe și râvnă nepotolită de a înțelege adevărurile ei și de a trăi aceste adevăruri. Nu poți cuprinde tot sensul și toată mireasma duhovnicească a Bibliei, dacă nu te pregătești sufletește, nu te rogi și nu vezi în scrierile sfinte tot ce este mai înalt și mai bun pentru sufletul omenesc. Căci învățăturile, adevărurile și virtuțile evanghelice trebuiesc aplicate în viață, trebuiesc trăite.

În acelaș timp să nu uităm că lectura și studiul Scripturii să se facă cu asiduitate, continuu, și zilnic. Să nu citești azi o pagină, peste o lună să-ți aduci aminte că iarăși trebuie să mai citești o pagină. Nu.

Meditarea Sf. Scripturii să fie călăuzită de o lu-

mină intimă de o căldură lăuntrică care trebuie să scalde întreaga ființă a creștinului, care își dă seamă că adâncește misterul cuvântul divin.

Negrăite sunt binefacerile spirituale ale lecturii biblice atât pentru preoți și candidații la preoție, cât și pentru creștinii evlavioși. Căci aci se găsește hrana cea cerească care alimentează viața spirituală, aci se descoperă pâinea coborită din cer și mana cerească, ce posedă în sine toate frumusețile și toate deliciale duhovnicești. Și tot aci găsește argumentele biblice, care luminează, confirmă și apără dogmele Bisericii noastre dreptslăvitoare. Deaceea sf. apostol Pavel ne învață că Scriptura este: „*povață orbilor și lumină celor dintru întunec. Indreptar celor neștiutori, învățator celor neînțelepți, având îndreptarul științei și al adevărului*“ (Romani II, 19-20).

Pecetea și tăria ce se revarsă din fiecare pagină a cărților sfinte, descoperă inimilor, toată măreția înțelepciunii veacurilor. În studiul Bibliei însă trebuiesc urmate anumite reguli. Pe lângă pregătirea sufletească atât de importantă pentru înțelegerea Scripturii este necesar să se stabilească bine sensul literar sau istoric al textelor biblice.

Afară de aceasta să nu consimțim la interpretări izolate care întrerup și tale brusc pasajile textului după voia imaginației, ci să se examineze neapărat cele ce urmează, precum și ceace unele aceste pasaje, altfel se poate ajunge la interpretări eronate. Toate celelalte explicații trebuie să se stabilească pe sensul literar, care nu trebuie niciodată întunecat.

Să se caute apoi sensul mistic și spiritual ascuns sub litera Scripturii, evitându-se în același timp de a se vedea pretutindeni alegorii și figuri. Căci această metodă de interpretare ar fi contrară metodei fixată de sfinții Părinți ai Bisericii și de marii exegeți ai teologiei ortodoxe.

În esență studiul scripturii nu trebuie să lipsească pe credincioși de a desvolta în sufletul lor iubirea de Dumnezeu, iubirea de Biserică ca așezământ divin și mai ales iubirea de aproapele.

Dacă lectura sfințelor cărți nu transformă sufletul, dacă nu cultivă sentimentul de dragoste, de pace și de

bună înțelegere între oameni, scopul studierii ei nu este ajuns. Noi înțelegem că acel ce-și pleacă fruntea asupra paginilor Bibliei, să devină un om nou, gata de jertfă pentru binele semenului său, pentru ajutorarea celor în lipsă și în nevoi. Efectul lecturii biblice și în special al sf. evanghelii să fie zidirea unui om al păcii și al înțelegerii duhovnicești, un om al trăirii pentru fericirea celorlalți și cu devotament sincer față de propășirea obștească.

Preotul catehet și predicator în special, care este obligat nu numai de îndatoririle lui pastorale să studieze sfintele cărți, ci și de conștiința lui de creștin, se cuvine să cuprindă cu spiritul lui de apostol toate învățăturile necesare pentru viața de toate zilele. Să aplice deci cel dintâiu doctrina scripturii și să aibă viziunea clară a îndatoririlor sale de părinte sufletesc, gata de a-și pune sufletul pentru binele și fericirea poporului.

Știu că studiul sfintei Scripturi preocupă în mare parte inima fraților preoți și că nu există nici un apostol al lui Hristos, care să nu prețuiască comorile și isvoarele de lumină și de viață ale evangheliei.

Deaceia, îndrept cuvânt de îndemn frătesc către toți ostenitorii în ogorul Domnului, de a ceti și studia Cartea Sfântă cu râvnă sporită și de a desprinde din ea tot cece este folositor pentru viața sufletească, cât și pentru viața cea de obște și astfel să aplice adevărurile ei la întărirea și îmbunătățirea vieții credincioșilor.

Priviți prea iubiți frați, pe Iisus Hristos care vorbește poporului adunat în jurul Său și prindeți sensul înalt al îndatoririlor voastre pastorale. El mângâie și învață gloatele, le astâmpără setea după duh și adevăr și vindecă durerile sufletești și trupești ale tuturor. Din toată studierea cărților sfinte să nu uitați că dincolo de orice metodă și îndreptar de urmat, ni se cere tuturor nu numai să cunoaștem Evanghelia dar s'o și aplicăm, să trăim adevărurile ei, căci Evanghelia, mai presus de orice este viață. „*Eu am venit ca lumea viață să aibă și cât mai mult să aibă*“. spune Iisus Hristos.

Această viață se cade s'o întărim prin a propovădui binele și adevărul și prin a săvârși fapte bune. Și după meditații și rugăciunilor prelungite să desprindem din paginile Scripturii tot ceia ce este folositor pentru obștea creștinească încredințată spre păstorire, cât și pentru mântuirea tuturor.

Preotul DUMITRIU CRISTESCU

consilier referent

BIRUINȚA NOASTRĂ: CREDINȚA

— FRAGMENT DINTR'O MEDITAȚIE ȚINUTĂ STUDENȚILOR
IN TEOLOGIE —

Suntem împreună într'o clipă de reculegere, într'o clipă de căutare de noi înșine, în care am voi să stăm de vorbă, în toată sinceritatea, numai cu cugetul nostru.

Clipele de felul acesta sunt relativ rare în viața noastră. Viața de toate zilele ne risipește în gânduri și acțiuni ale vieții din afară; ne poartă ca pe niște automate, ale căror resorturi complicate declanșează la momentele potrivite cuvintele și acțiunile corespunzătoare. Din ființa noastră intră atunci în acțiune numai scoarța periferică, numai eul superficial al ființei noastre, care este modelat după toate uzanțele și nevoile zilnice. Numai rareori avem prilejul să coborâm în adâncurile ființei noastre, în acel eu profund, unde simțim că suntem noi înșine și de unde izvorăsc adevăratele noastre acte libere, în momentele de intensă deliberare și de hotărâri solemne.

Și tot la eul profund al ființei noastre ne întoarcem când luptele vieții ne doboară, pentru că acolo, la rădăcinile ființei noastre, ne simțim în preajma unor puteri care ne depășesc cu mult puterile și sunt în stare să ne susțină și să ne vindece rănilor primite în lupta vieții.

În clipa aceasta de reculegere, nimic nu ne împiedică să coborâm în eul nostru profund, pentru a ne verifica pe noi înșine, pentru a ne da seama de valoarea sau nimicnicia noastră și mai ales pentru a ne cerceta adâncimea și sinceritatea credinței.

Căci acesta este lucrul cel mai de căpetenie: credința. Aceasta este problema problemelor, de rezolvarea căreia atârnă totul în misiunea în care ne-am angajat de bună voie, fie că suntem dascăli de teologie, fie că suntem clerici sau

învățăcei în ale teologiei. Aceasta este tema temelor, chiar, când este vorba de o elită duhovnicească, ce și-a simțit chemarea deosebită, nu numai de a-și curăți și sfinți propria ființă, ci de a întări și pe alții în credință și de a mijloci revărsarea harului divin asupra semenilor lor. Cine e cinstit cu sine însuși și are îndrăzneala să se scruteze cu liniște în adâncul sufletului va recunoaște că aceasta este tema de meditație preferabilă înaintea oricărei alteia, bine știind că nici sfinții n'au rămas necercetați de duhul îndoielii. Ea poate că nici nu există credință ferventă acolo unde cariul îndoielii nu roade din când în când într'un ungher al sufletului. Orice seminarist sau student teolog își poate aminti de nopțile groaznice prin frământările lor — dar splendide prin roadele frământărilor — pe care le-au petrecut cândva, năpădiți de o mie de întrebări și adesea neajutorați să-și dea răspunsul cel mai potrivit.

De aceea se cuvine ca, într'o clipă de reculegere ca aceasta, când suntem încă la începutul unui nou an de muncă pentru slava lui Dumnezeu, să dăm lovituri de sondă în adâncurile sufletului nostru și să cercăm fiecare piatră a edificiului credinței noastre. Căci tot ce vom clădi noi aici, prin strădania noastră de fiecare clipă, stă sau cade, după trăinicia temeliei de credință pe care clădim...

Și, în ce ne privește, nu e vorba numai de credința aceea simplă, tradițională, împărtășită de majoritatea muritorilor, care se mărginește adesea la un formalism sec. Nu este vorba nici de credința rece, distantă, la care ajunge speculația filosofică, în neputința ei de a deslega toate tainele lumii și ale vieții. E vorba de credința ferventă, de trăirea reală a prezenței transcendentului, de acele atingeri cu Divinul, fără de care credința noastră se transformă în rutină. Noi suntem chemați să aprindem flacăra credinței în sufletele semenilor noștri. Pentru aceasta nu este destul să convingem mințile de adevărurile fundamentale ale credinței, ci trebuie să facem ca sufletele semenilor noștri să se involbureze de credință și să-și facă din Hristos pivotul întregii existențe. Ori aceasta nu este cu puțință dacă în noi înșine nu lucrează cu spor o putere mai mare ca a noastră, dacă lumea nu poate recunoaște în noi instrumentele apropiate ale harului necreat.

Lumea a recunoscut totdeauna pe cei în care a simțit că

lucrează puteri de dincolo de lume și s'a lăsat târîtă de cuvântul lor până la rug sau spânzurătoare...

Suntem toți alcătuiți din aceeași plămadă spirituală, dar nu-și curăță fiecare ființa în așa măsură încât să se învrednicească de harurile deosebite. Simțim fiecare îmbierile transcendentului în năzuințele noastre spre mai bine, spre perfecționare; în strădania noastră spre adevăr, bine și frumos, simțim vibrațiile puterilor ce ne vin de sus, dar nu avem totdeauna destul curaj, destulă stăruință, destulă abnegație, pentru a ne pune cu totul la dispoziția chemărilor transcendente.

Nu este cu puțință, firește, nici pentru marii trăitori pe culmile duhului să se mențină multă vreme la mari tensiuni sufletești, dar în suirile și scoboririle lor duhovnicești momentele de trăire intensă a realității transcendente formează puncte fascinante și puternice pârghii sufletești. Și noi suntem în stare de astfel de clipe de comuniune cu Dumnezeu. Și, fără ele, nici nu văd cum ne-am putea justifica, în proprii noștri ochi, îndrăzneala de a ne socoti ucenicii lui Hristos. Dacă noi înșine nu izbutim să trăim, măcar în anumite clipe, cu intensitate, comunitatea de iubire cu Dumnezeu, apoi cum vom aduce pe alții la acest prânz duhovnicesc?

Nu cunoști un om, dacă nu trăiești într'o anumită comuniune cu el și mai ales dacă nu simți pentru el un anumit grad de apropiere și afecțiune. Nu cunoaștem poate în general lumea înconjurătoare, fără un anumit grad de pătrundere iubitoare în natura și rosturile lucrurilor. Și cum vom îndrăzni să credem că putem cunoaște pe Dumnezeu, ba chiar să-l facem cunoscut și altora și iubit și de alții, dacă nu trăim într'o strânsă comuniune de iubire cu el, dacă nu-i simțim prezența în viața și acțiunile noastre, dacă trăim ca cei care n'au credință?...

Pe umerii noștri, ai profesorilor de teologie și ai celor care se pregătesc sau au și ajuns chiar să fie răspânditorii cuvântului Domnului în masele largi ale credincioșilor, apasă mari și grele răspunderi duhovnicești. Noi suntem chemați să fim «sarea pământului» și «lumina lumii» într'o lume care se frământă și luptă pentru mai bine, pentru dreptate, pentru pace, pentru progres. Nouă ni s'a încredințat o misiune care înglobează toate acestea, dar le și depășește, concretizându-le în formula: împărția lui Dumnezeu pe pământ, împărăție a dreptății și iubirii

absolute, în care raporturile între indivizi și între popoare nu se mai stabilesc după criteriul forței sau al bunului plac, nici chiar după principii de drept stabilite adesea cu părtinire de către oameni, ci după principiile cele veșnice ale dreptății absolute, aplicate în duhul supremei iubiri de aproapele. Nouă ni s'a încredețat, cu alte cuvinte misiunea splendidă, dar și plină de răspundere, de a lupta pentru coborîrea cerului pe pământ sau pentru ridicarea pământului până la cer.

O misiune mai înaltă, mai plină de jertfe, dar și de profunde bucurii duhovnicești, decât aceasta, nici nu poate să existe. Este o misiune pentru care face să jertfești o viață de om. Din momentul în care ne-am hotărît să urmăm pe Hristos, să fim răspânditorii cuvântului lui mântuitor și să ducem sufletele la mântuire, viața capătă pentru noi un alt sens, nu se mai confundă cu aceea a semenilor noștri. Noi suntem priviți cu alți ochi. Dela noi se cere altceva și mai mult decât dela ceilalți. Noi nu putem lupta în viață cu armele obișnuite, pentru că atunci chiar victoriile noastre ar fi în fond niște adevărate înfrângeri, fie că am cuceri avere, fie că am cuceri stăpânire, fie că am cuceri glorie. Adevărata noastră avere este tezaurul nesecat al credinței. Adevărata noastră putere și stăpânire este puterea și stăpânirea duhului. Adevărata noastră glorie este aceea de a ne ști instrumentele și colaboratorii lui Dumnezeu pentru restaurarea lumii.

Și toate acestea nu sunt cu puțință dacă nu avem credință vie, lucrătoare, răscolitoare, credința care mută munții dificultăților de tot felul. Nu sunt cu puțință dacă nu ne străduim să coborîm cât mai des înlăuntrul cugetului nostru pentru a lua puteri dela Izvorul tuturor puterilor duhovnicești. Căci credința este dar dela Dumnezeu, dar este și rod al strădaniilor noastre sufletești. Lăsată în părăsire, nealimentată de strădania duhovnicească și de știința teologică, ea se ofilește sau se cufundă în superstiții. Numai bunăvoința, grija, meditarea și practicarea comandamentelor credinței face pe fiecare să sporească în credință și-l ferește să ia din teologie argumentările contrarii și rătăcirile care au făcut să sângereze trupul tainic al lui Hristos, Biserica.

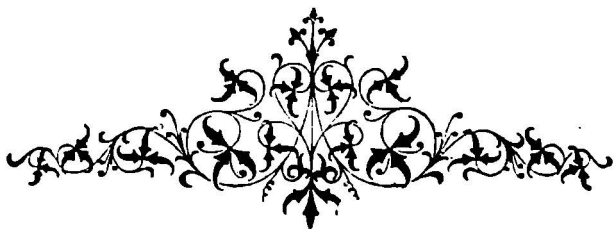
Aprofundarea teologiei poate fi deci pentru unii piatră de poticnire, în vreme ce pentru alții este scară de înălțare sufle-

tească spre cer. Depinde nu atât de vrednicia profesorilor, cât de strădania fiecăruia de a-și agonisi cu grije merindea duhovnicească necesară misiunii preoțești, întărindu-și și sporindu-și credința cu temeuri istorice și filiofice sau prin minunatele pilde ale vieților de sfinți. Și putem fi încredințați că, la străduințele noastre se vor adăuga puteri de sus, pe măsura și chiar dincolo de măsura vredniciei noastre, pentru ca lucrul bun duhovnicesc al Bisericii să înainteze.

Să rugăm deci pe Dumnezeu, în această clipă de reculegere, să alătore ajutorul său la străduințele noastre. Să crească, să întărească și să involbureze credința noastră. Să ne cheme cât mai des la sfat și îndrumare înlăuntrul cugetului nostru. Să călăuzească pașii noștri pe cărările științei teologice și ale vieții, fără să cădem în ispitele pierzătoare de credință și de suflet. Să ne binecuvinteze, măcar din când în când, cu apropierea sa intimă și fericitoare și să ne ducă pașii spre biruințele duhului, pentru care ne-am pus în slujba sa cea sfântă. «Pentru că oricine este născut din Dumnezeu biruește lumea, și aceasta este biruința care a biruit lumea: credința noastră» (I Ioan, V, 4).

Prof. EMILIAN VASILESCU

CATEHEZA ORTODOXĂ

1. Originea catehezei și sensul primei denumiri. 2. Menirea catehezei în clădirea personalității spirituale creștine a individualității. 3. Perspectivele catehezei ca adâncime psihologică religioasă și înălțime spirituală creștină, după statura lui Hristos. 4. Cateheza ca acțiune dinamică și proprie în altoirea renașterii spirituale pentru viața creștină. 5. Efectul catehezei în armonizarea personalității creștine cu viața religioasă morală comunitară a Bisericii.

1. Nu este o simplă întâmplare, ci o adâncă și înțeleaptă preocupare a Bisericii creștine ortodoxe, ca în noaptea Sfintei Invieri a Domnului Hristos, la Sf. Liturghie, să găsim o sublimă corelație între cuprinsul Sfintei Evanghelii și al Apostolului și între cântările creștine ale poporului, executate în mod obștesc odinioară, în legătură cu aceeași temă. De sărbătorirea marelui eveniment al Invierii Domnului Hristos era legată și tradiția primelor veacuri creștine, cu oficierea în mod solemn a Botezului creștin, pentru acei ce se pregătiseră după toată rânduiala catehumenatului, a cărui treaptă finală culmina în timpul cel mai prielnic, postul cel mare al Sf. Paști. Se împlinea pe calea aceasta în mod practic sensul cuvintelor învățăturii Sfântului Apostol Pavel, din epistola către Romani: *„Nu știți oare, că cei ce ne-am botezat în Hristos Iisus, în moarea lui ne-am botezat? Dacă prin botezare, în moarte ne-am îngropat împreună cu El, ca după cum Hristos a înolat din morți prin slava Tatălui, așa și noi să ducem o viață nouă? Căci dacă ne-am făcut una cu El prin asemănarea morții Lui, atunci trebuie să fim una și prin o înolere asemenea cu a Lui, știind că omul cel vechi este răstignit împreună cu El, ca să se schimbe corpul cel păcătos, ca să nu mai fim robi păcatului. Pentru că cel ce a murit, a scăpat de păcat. Dacă însă noi am murit cu Hristos, credem că vom și oiești împreună cu El, știind că Hristos, care a înolat din morți, nu va mai muri, pentru că moartea*

*nu-l mai stăpânește... Așa și voi socotiți-vă că sunteți morți pentru păcat, dar vii pentru Dumnezeu, prin Hristos Iisus, Domnul nostru". (Romani VI, 3-11). Meditând mai adânc la sensul cuvintelor Sfântului Apostol Pavel și cercetând cu atenție comentariile biblice ce s'au scris asupra acestui text, vedem justificată în chip temeinic tradiția primelor veacuri creștine, de a asocia solemnitatea incununării biruinței spirituale a catehumenilor, ridicați din moartea întunericului neștiinței și a păcatului, la luminare nașterii Sfântului Botez, cu solemnitatea creștină a adorării luminii divine a Învierii Domnului Hristos, care luminează tuturor. În același sens scria și Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, către sfârșitul primei sale epistole: „*Știu de asemenea, că fiul lui Dumnezeu a venit și ne-a dat lumină și minte, ca să cunoaștem pe adevăratul Dumnezeu și să fim în Iisus Hristos, fiul Său cel adevărat. Acesta este adevăratul Dumnezeu și viața veșnică*". (I Ioan V, 20).*

În duhul acestor adevăruri biblice propoveduite de cei doi Sfinți Apostoli participăm în noaptea Sfintei Învieri, în nimbul luminii lui Hristos, care luminează tuturor la glasul dumnezeesc și răsunător al Evangheliei divine și la ecoul sufletesc, pe care-l are în inimile credincioșilor creștini luminați prin lumina lui Hristos. Din ușile Sf. Altar, la Sf. Liturghie, Preotul citește în sunet, sacadat de clopot și toacă, paralel cu versetele biblice din cuprinsul primului capitol al Evangheliei după Ioan, iar cântarea credincioșilor creștini confirmă ecoul cuvântului Evangheliei, prin cuvintele Sfântului Apostol Pavel, cel ce de Domnul Hristos a fost chemat pe calea Damascului, luminându-și viața prin primirea tainei Sfântului Botez și recăpătându-și vederea ochilor, de pe care întunericul a căzut ca niște solzi. (Faptele Apostolilor. IX, 18).

Cu facla de lumină aprinsă în mâna cea dreaptă, din ușile sfinte sub bolta luminată a Bisericii, Preotul citește rar și solemn în fața credincioșilor prima filă a Evangheliei, rostind după Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan: „*La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta la început era la Dumnezeu. Toate printr'Însul s'au făcut și fără de El nimic din ce s'a făcut nu s'a făcut. Intr'Însul era viața și viața era lumina oamenilor și lumina luminează în întuneric și întunericul n'a cuprins-o... Cuvântul era lumina*

cea adevărată, care venind în lume, luminează pe tot omul ce vine pe lume. În lume era și lumea printr'însul s'a făcut, dar lumea pe El nu l-a cunoscut. Întru el Săt a venit și el nu L'au primit. Iar celor câți L'au primit pre El, le-a dat lor putere să se facă fiit lui Dumnezeu, celor ce cred întru numele Lui, care nu din sânge, nici din porță trupească, nici din porță bărbătească, ci de la Dumnezeu fiind născuți. Și Cuvântul s'a întrupat și a locuit între noi și am văzut Slava Lui, slavă ca a unuia născut din Tatăl, plin de har și adevăr... Și din plinirea Lui noi toți am primit har peste har: că legea prin Moise s'a dat, iar harul și adevărul s'au făcut prin Iisus Hristos"... (Ioan I, 1-17) În câteva clipe numai, câteva versete biblice sunt ascultate, pentru ca sufletele să aibe în față o serie întreagă de fulgerări luminoase, desprinse de un suflet evanghelic și apostolic pe calea inspirației divine. O teologie în treagă despre „Logosul divin“ este sintetizată de sufletul cu aripi de vultur, ce s'a putut ridica către înălțimile cerești, de unde a coborât pentru sufletele creștine pietrele prețioase ale începutului de cunoaștere a dumnezeieștii misiuni a „Logosului“, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

Sfântul Ioan Gură de Aur apreciază textul acesta al Evangheliei după Ioan ca un adevărat și puternic ecou al „Logosului divin“ în sufletul vrednic de Evanghelist și Apostol, căci numai sufletul curat și iubitor de Hristos, ca al Sf. Apostol și Evanghelist Ioan, putea să prindă sensul înalt al „Logosului divin“, ca o liră nobilă cu coardele de aur: „Acesta este fiul tunetului, cel mult iubit al lui Hristos, coloana tuturor Bisericilor răspândite în lume... el n'are trebuință de nici'un instrument pentru a-l ajuta în predicarea sa, nici de chitară, nici de liră, nici de ceva asemenea; el împlinește numai prin grațul său, cărula nici o muzică nu-l egalează melodia... În jurul acestui apostol se așează toate puterile superioare, admirând frumusețea sufletului său, această strălucitoare și curată virtute, care a câștigat inima chiar a lui Hristos și a făcut să se coboare grația cerească. Din sufletul său făcuse o liră splendidă, împodobită cu pietre scumpe și ale cărei coarde erau de aur, din care se ridică o simfonie puternică și divină, ca ecou al adierii Duhului divin“. (Omilia I la Evanghelia după Ioan).

După cum în omilia următoare același părinte bisericesc

trece de la aprecierile sufletului curat și sfânt prin care se transmit cele divine, la însuș „Logosul divin“, al cărui ecou s'a făcut: „Dacă Ioan era acel ce a trebuit să ne vorbească și să ne spună de ceea ce-l privește, a trebuit să înceapă prin a ne face cunoscut familia sa, patria sa, educația sa. Dar că nu el însuși, ci Dumnezeu este acel ce prin el se adresează întregului neam omenesc, pare fără sens a mai cerceta... Rezultă că totul demonstrează, că nu ne-a transmis nimic din ceea ce este omenesc, ci lecții cerești și divine ne-au fost dăruite prin acest suflet divin el însuși. Noi nu vedem în ele un zadarnic sunet de cuvinte, de fraze sonore și strălucitoare, expresiuni studiate, acea frumoasă convențională a stilului, tot felul de lucruri lipsite de sens și utilitate și complect străine adevăratei filosofii; în ele se poate afla pe loc o forță invincibilă care n'ar putea să vină decât de la Dumnezeu, forță intrinsecă și fără margini a adevărului, un izvor nesecat de bunuri“...

Lăsând la o parte bogăția învățăturilor teologice, ce se desprind din acest profund capitol prim al Evangheliei după Ioan, ce se citește în noaptea Sfintei Învieri a Domnului Hristos, ne oprim mai mult asupra atributelor „Logosului divin“, dela care cei ce L'au primit și au crezut, au primit acea putere de a deveni fiii lui Dumnezeu, născuți din nou cu adevărat dela Dumnezeu. Căci Cuvântul lui Dumnezeu cu adevărat a fost „lumina cea adevărată“, care venind în lume „luminează pe tot omul“. În Cuvânt era cu adevărat „Vlăța“ și însăși această vlăță, în plinitudinea Sa și în toate manifestările Sale s'a putut recunoaște de acel ce au cunoscut-o și s'a propoveduit că „*vlăța era lumina oamenilor*“. „Cuvântul divin“ chiar dacă s'a întrupat și a trăit între noi oamenii și-a păstrat mărirea Lui divină și întotdeauna a fost plin de „*har*“ și de „*adevăr*“. Din plinătatea „Cuvântului“ noi oamenii am primit „*har după har*“, căci „*adevărul și harul au venit prin Iisus Hristos*“. De aceea celor ce L'au primit și au crezut în numele Lui, li s'a dat „*putere să se facă fiii lui Dumnezeu*“. Iar toate acestea au fost scrise de Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, ca acel ce le-a văzut, le-a trăit, le-a crezut și le socotește vrednice de propoveduit pentru tot omul, care trebuie să se nască din nou de la Dumnezeu: „*Iară acestea s'au scris ca să credeți, că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu și crezând vlăța să aveți în numele Lui*“. (Ioan XX 31).

Iată de ce, toți cei ce au crezut în aceste adevăruri și le-au trăit cu adevărat, nu numai că au primit puterea de a deveni fiii lui Dumnezeu, dar au mărturisit adevărul prin viu grai și scris, chiar în vremea când Creștinismul trecea prin amenințarea ridicării vieții umane, sub grozavele torturi ale persecuțiilor păgâne. Intr'un chip au crezut și au mărturisit laolaltă Sfinții Apostoli cu Sfinții Evangheliști, Părinții apostolici, marii Apologeti, marli Dascăli și Pedagogi și toți marli Ierarhi și Părinți ai Ortodoxiei, împlinindu-se cuvintele Sfântului Apostol Pavel, din cea din urmă epistolă: „*Ihsus Hristos și ieri și astăzi și în veac este același. Nu vă lăsați ademiniți de feluritele învățături treine...*“ (Ebrei XIII 8.9). Toți au mărturisit că același Logos divin și etern a vorbit omenirii mai întâi indirect, prin Profeti și filosofil aleși ai lumii antice, direct după întrupare prin Evanghelia propoveduită și exemplificată prin viață și mai apoi prin Sfinții Apostoli, chemați, îndrumați și trimiși cu putere divină în mijlocul neamurilor lumii și deci mai departe prin urmașii lor. Astfel marele învățat Origen dintru începutul celebrei sale opere „Περὶ ἀρχῶν“, în prolog, subliniază întruparea Logosului, în mslunea de a instrui pe oameni, El fiind unicul Dascăl al omenirii. Adevărul dumnezeesc, Înțelepciunea și Viața, toate trele sunt „Cuvântul“. Ca idee ele par a fi multe, ca obiect și ca substanță, ele sunt una: deplinătatea Dumnezeirii. Întrucât dar Fiul lui Dumnezeu este Cuvântul, întrucât este Înțelepciunea, ori Adevărul, ori Viața, nu poate fi mărginit în timp sau în spațiu. (Op. ct. IV. 28). Adevărul acesta se desprinde din însăși cuvântarea de pe urmă a Domnului Hristos către ucenici: „*Eu sunt calea, adevărul și viața. Nimenia nu vine la Tatăl, decât numai prin Mine. De M'afi fi cunoscut pe Mine, ați fi cunoscut și pe Tatăl Meu și de acum îl cunoașteți și L'afi văzut*“ (Ioan XIV, 6—7).

Sfântul Atanasie cel Mare, marele Părinte al Ortodoxiei, în tratatul despre „Intruparea Logosului“, argumentează ca motiv esențial al întrupării, însăși restaurarea cunoașterii adevăratului Dumnezeu: „Pe data ce cugetarea oamenilor era așa de coborâtă în lucrurile simțurilor, Cuvântul se coborî până a se arăta în trup spre a aduce către El, ca om, pe oameni, să-și îndrepteze simțirile lor către persoana Sa și prin aceasta să-i convingă pe oameni cari-l vedeau om, potrivit acțiunilor Sale, care nu era

numai om, ci încă Dumnezeu și Cuvânt și înțelepciunea adevăratul Dumnezeu. Ceea ce vroia să arate Sfântul Apostol Pavel când zice: „*Inrădăcinate și întărite în credință, să puteți înțelege cu toți sfinții care este lărgimea, lungimea, înălțimea, adâncimea și a cunoaște dragostea lui Hristos, care întrece orice pricepere, pentru ca voi să vă umpleți de toată desăvârșirea lui Dumnezeu*”. (Efeseni III, 17—19). Logosul s'a arătat pretutindenea: în jos, în adâncime și lărgime; în sus prin creațiune, în jos prin întrupare, în adâncime pentru infern, în lărgime pentru lume; totul este plin de cunoașterea lui Dumnezeu”. (Op. cit. cap. XVI). După cum aceeași idee este aprofundată în mod filosofic de Sfântul Grigorie de Nisa în Cuvântul catehetic cel mare, când tratează despre Logos, la începutul operii sale, (Cap. I, 1—11), pentru ca revenind asupra rațiunii întrupării Logosului (Cap. XIV) să dovedească faptul real că natura divină n'a fost micșorată (Cap. XV—XVI). Justificarea pedagogică creștină a întrupării Logosului divin ne interesează mai mult: „Dacă deci iubirea de oameni este un atribut al naturii divine, aveți rațiunea pe care o cereți, aveți cauza prezenței lui Dumnezeu în omenire. Era necesar medicul naturii noastre căzute în suferință, trebuia să fie restaurată omului căzut, trebuia autorul vieții celui ce pierduse viața, acel ce duce la bine acelui ce se desfăcuse de participarea la bine; omul închis în întuneric cerea prezența luminii, captivul căuta răscumpărătorul, prizonierul căuta apărătorul, sclavul ținut sub jugul servituții, eliberătorul. Oare erau acestea rațiuni fără importanță, cări nu meritau să hrănească privirea lui Dumnezeu și să-l facă să coboare, pentru a veni la ea, către natura umană, rămasă într'o stare așa de injosită și de nenorocită”? (Op. cit. XV 2—3).

Totuși „Logosul divin” îmbrăcând natura umană fără de păcat n'a lăsat nici când prilejul de a se confunda „Cuvântul divin” cu „cuvântul uman”, cu cuvântul vorbit, ce se aude în aer, rostit de om. Acest adevăr precizat prezintă importanță și de ordin dogmatic și de ordin teologic practic, pentru că vom avea prilejul să vedem mai departe, fiindcă însuși ecoul „Cuvântului divin” în sufletul omului nu este al unui cuvânt rostit sau scris, ci ecoul Divinității în toată plenitudinea puterilor Sale. Cuvântul divin întrupat și-a păstrat suprema „Înțelepciune și Cale divină”, suprema „Lumină și Adevăr”, supremul „Har și Viață”. Astfel

Sf. Atanasie cel Mare în „Tratatul contra Arienilor” și anume în cuvântarea a doua tâlcuește pe înțelesul tuturor distincția dintre „Cuvântul divin” și cuvântul uman vorbit: „Cuvântul omului este compus din silabe, n'are nici viață, nici activitate și reprezintă numai gândirea aceluși care vorbește, el apare și dispăre totodată și fără întoarcere, pentrucă el nu exista înainte de a fi fost rostit... Cuvântul lui Dumnezeu nu este, cum s'ar putea spune adus înainte, rostit, pronunțat, el nu este un șgomot de vorbe, porunca lui Dumnezeu nu constituie pe Fiul Său, dar, ca strălucire a luminii, El este naștere perfectă, venind din existența perfectă. Deasemenea este Dumnezeu, chip al lui Dumnezeu: Căci Cuvântul era Dumnezeu (Ioan I, 1). Cuvintele oamenilor nu folosesc la nimic pentru acțiune; de asemenea omul nu lucrează nimic cu vorbele sale. ci cu mâinile sale, cari au o consistență, în timp ce vorbele sale nu o au de loc. *Cuvântul lui Dumnezeu este, cum spune Apostolul, viu, lucrător și mai ascuțit decât o sabie cu două tăisuri: pătrunzând până unde se unește sufletul cu duhul, până la încheieturi și la măduvă și judecă cugetele și simțirile inimii; înaintea Lui toate sunt goale și descoperite și Lui avem să-i dăm socoteala.* (Ebrei IV, 12-13).. El este deci creator și fără el nimic nu se face, nimic nu se poate face. (op. cit. Cap. XXXV .

Același adevăr, dar sub raportul eternității îl exprimă Sf. Grigorie de Nisa în opera catehetică amintită și necesară cateheților, când tratează în primul capitol despre Logosul sau Cuvântul divin: „Prin urmare, când se vorbește despre Cuvântul lui Dumnezeu, nu trebuie să-și închipue cineva că-și păstrează realitatea din actul vorbei, cuvântului, pentru a-și pierde însfârșit această realitate, în modul propriului nostru cuvânt (rostit). După cum natura noastră trecătoare are un cuvânt trecător, asemenea natura incoruptibilă și eternă are Cuvântul etern și substanțial”, (Cuv. Catehetic. Cap. I. 3-4). Iar adevărul acesta a fost necesar a fi cunoscut, nu numai de teologi în genere și de cateheți în special, ci și de catehumeni, precum ne-a făcut dovada practică Sf. Ciril Arhiepiscopul Ierusalimului, în catehezele rostite către catehumeni: „Crede că este un singur Fiul, Unul-Născut al unui singur Dumnezeu, Dumnezeu-Cuvântul mai înainte de toți vecii. Cuvântul nu este cuvântul pe care-l rostim și care se răspândește în aer, nici nu se aseamănă cu cuvintele nepostatice, ci Cu-

vântul-Fiul este făcătorul existențelor raționale; Cuvântul aude pe Tatăl și Insuși vorbește". (Cateheza IV. 6, 8). După cum mai departe în altă cateheză Sf. Ciril stăruiește a se face destul de înțeles catehumenilor săi: „Tatăl n'a născut pe Fiul în felul în care mintea naște în oameni cuvântul. Mintea este enipostatică (neipostatică) în noi; cuvântul, însă, când este rostit și răspândit în aer se pierde. Noi știm că Hristos nu s'a născut ca un cuvânt rostit, ci că este Cuvântul enipostatic și viu. N'a fost rostit cu buzele și răspândit, ci s'a născut din Tatăl în veșnicie, într'un chip cu neputință de exprimat prin cuvinte și în ipostasă. „*La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul*“ (Ioan I, 1), stând de-a dreapta Tatălui (Psalmi, CIX, 1), Cuvântul înțelege voința Tatălui și creează pe toate la semnul aceluia. Cuvântul se pogoară și se urcă (Efeseni, IV, 10). Cuvântul rostit, însă, nici nu se pogoară, nici nu se urcă, când se pronunță. Cuvântul vorbește și sună: „Ceeace am văzut la Tatăl meu aceea vorbesc“ (Ioan VIII, 38). Cuvântul are deplină putere și împărățește peste toate, căci Tatăl i-a dat Fiului pe toate (Ioan XIII, 3; Matei XI, 27)“. (Cateheza XI. Cap. X). Iar Sfântul Ioan Gură de Aur aprecia așa de mult cunoașterea acestui adevăr de către credincioși, că în omiliile sale cu aceleași precizări făcea cunoscut creștinilor botezați să nu facă vreo confuzie regretabilă între Cuvântul divin Fiul lui Dumnezeu și cuvântul rostit. (Omilia, IV 1, la Evanghelia după Ioan Cap. I). Iar Cuvântul în eternitatea existenței Sale, numai dela o anumită dată a luat numele de Hristos, precum ne lămurește Sf. Grigore Teologul în cuvântarea a patra despre Dumnezeu și Sf. Ioan Damaschin în „Expunerea exactă a credinței ortodoxe“ din marea operă „Izvorul cunoștinței“: „Noi afirmăm că Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu a devenit Hristos din momentul în care s'a sălășluit în pântecul Sfintei pururea Fecioarei, s'a făcut trup în chip neschimbabil și a fost uns trupul cu Dumnezeirea“ (Cartea IV. Cap. VI. Când Cuvântul a fost numit Hristos).

Stăruința noastră pe această temă, cu rizicul de repetare plicticoasă, afirmă principiile enunțate de Sf. Ioan Damaschin în Teologie, precum filosoful Kant le puna în filosofie, că rațiunea practică își are postulatele sale în rațiunea pură, iar teologia practică nu este autonomă, ci își are postulatele în teologia exegetică, sistematică și istorică, adică teologia pură. Teologia orto-

doxă păstrând adevărul, mărturisind adevărul, și urmărind a practica adevărul creștin întru Ortodoxie, nu se poate lăsa influențată nici în directivele Teologiei practice esențiale ale altor confesiuni creștine, ci trebuie să-și curețe terenul de lucru de toate influențele eterodoxe, pentru a face să crească, să înflorească și să rodească în sufletele creștine adevărul pur al Ortodoxiei. Făcând această paranteză, reluăm firul preocupărilor temei noastre, urmărind consecințele teologice practice, ce decurg din adevărurile teologice ortodoxe teoretice enunțate.

Ecoul Logosului divin în sufletul omenesc (κατηχητικὸν) n'a fost exclusiv răsunetul auditiv al simplelor, dar adânci, învăță-turi ale Evangheliei, pe care sufletul omenesc să le asculte, să le înțeleagă și să le rețină în minte, pentru a fi urmate în viață. A fost ecoul Logosului divin în plenitudinea atributelor Sale divine, sintetizate în cuvintele Sf. Apostol și Evanghelist Ioan: „*Calea, adevărul și viața*“. Ori cu alte cuvinte, ce exprimă obiectivul de obținut: „*Înțelepciunea vieții, Lumina și Harul*“. Obiectivul final n'a fost numai cunoașterea intelectuală a Adevărului, ci pregătirea integrală a sufletului și vieții pentru „*Renașterea din apă și din Duh*“ Convorbirea lui Iisus cu Nicodim, a fost convorbirea lui Dumnezeu cu omul formelor legii vechi. De aceea Domnul Iisus i-a dat bătrânului fariseu răspunsul clar și definitiv: „*Adevărul adevărat îți spun: De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu. Ceeace-l născut din trup, trup este, iar ceeace-l născut din Duh, duh este*“. (Ioan III 5-6).

Pentru nașterea din Duh este necesară o pregătire sufletească specială, împărtășirea integrală a celor ce vin prin ecoul Logosului divin în sufletele noastre, la care nu toți reușesc, căci „*mulți sunt chemați, dar puțini aleși*“ (Matei XXII, 14). În școala divină a Logosului din cei trei ani de activitate au fost doisprezece ucenici și numai unsprezece au ajuns să-L privească înălțându-se, iar pentru al doisprezecelea au trebuit să-l aleagă altul pe urmă, pentru zlua cea mare a pogoririi Sf. Duh. Nu mai amintim de oscilațiile inerente firii omenești, prin care au trecut alternativ și Petru și Toma și fiii lui Zevedei. Dar Logosul divin le-a fost, precum singur a mărturisit și Indrumătorul sau Educatorul și Dascălul: „*Vot însă să nu vă numiți învățători, Învățătorul vostru este unul singur—Hristos* (εἷς γάρ ἐστιν ὁ διδάσκων)

Iar voi totți sunteți frați... Nicl educatorul (îndrumătorul) să nu vă numiți căci Educatorul vostru este unul stingur—Hristos“ *ἔτι κατηχηθῆς ὑμῶν ὁ χριστός)...* (Matei XXIII, 8 și 10) Deci după însă-și cuvintele lui Dumnezeu în Logosul divin, Hristos, avem și pe supremul Dascăl sau Învățător și pe supremul Educator, Pedagog sau Povățuitor, ori îndrumător. Iar de aici o serie de consecințe teologice practice, de mare importanță se desprind, precum vom vedea mai departe.

ExpresIunea de a catehiza (*κατηχεῖν*) o găsim folosită în Sfânta Scriptură numai în Noul Testament și folosită mai mult de Sfântul Apostol Pavel și de ucenicul său Sfântul Evanghelist Luca. Dacă Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan a fost cel dintâi care a stăruit asupra coborîrii învățaturii lui Dumnezeu printre noi oamenii prin Logosul divin Iisus Hristos (Ioan VII, 16, VIII, 26-28; XII, 49-50; XIV, 10-26; XV, 15; XVII, 8), Sfântul Evanghelist Luca își începe scrierea Evangheliei cu folosirea expresiunii: *κατηχεῖν*: „*Fiindcă mulți s'au apucat să alcătuiască o mărturisire amănunțită despre lucrurile bine cunoscute la noi, după cum ni le-au împărtășit cei ce dela început au fost păzitori și slujitori al Cuvântului (ἀπόστολοι καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ Λόγου), am găsit și eu cu cale ca, cercetând cu amănuntul toate dela început, să ji le scriu pe rând, alesule TeoIte, ca să cunoști astfel temeinicla învățăturilor, pe care le-ai primit prin viu grai (κατηχηθῆς)»* (Luca I 1-3).

Folosirea termenului *κατηχεῖν* în transmiterea întregului cuprins al Evangheliei este de mare importanță, fiindcă dacă este vorba să împărtășim cuprinsul Evangheliei, după etapele pedagogice ale Logosului divin, găsim cele trei etape caracteristice și expuse în Evanghelie după toți cei patru Evangheliști: a) etapa pedagogiei morale creștine, culminând cu predica de pe munte și toate acțiunile de binefacere ale Domnului; b) etapa pedagogică a învățăturilor Domnului și c) etapa pedagogică a harului divin, culminând cu jertfa mântuitoare pe Cruce a Domnului Hristos. În adevăr Evanghelia creștină, al cărei centru de desfășurare a tuturor acțiunilor a fost Logosul divin, a avut cel mai puternic ecou în sufletul omenirii, făcând legătura de sus în jos, între Dumnezeu și om. De aceea a fost ales cel mai propriu termen pentru a exprima acest ecou universal al lui Dumnezeu în sufletul și viața omenirii. Cuvântul »*κατηχεῖν*» este

alcătuit din două cuvinte și anume: prepoziția «κατά» care se traduce de sus în jos și verbul «ῥιχέω», a răsună, a trimite un sunet puternic, după cum «ῥιχός-οὐ(ό)» se traduce sunet, sgomot. Dacă toate tratatele de Catehetică interpretează termenul de κατηχεῖν de a transmite o cunoștință prin grai viu, interpretarea adevărată, precum vom vedea și mai departe, este aceea de a răsună de sus în jos, de a veni ceva de sus în jos și a avea ecoul necesar. La această interpretare ne îndeamnă și termenii folosiți mai departe de Sf. Evanghelist Luca. (Luca XXI, 24; Faptele Apostolilor XVIII. 25; XXI, 21), precum și de Sfântul Apostol Pavel (Romani II, 18: I Corinten XIV, 19; Galateni VI, 6).

Însuși Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, omagiat de toți marii patrologi și exegeți a fost exemplul clasic al umanității de a transmite tuturor în mod curat și fidel ecoul desăvârșit al Logosului divin, căci atunci când sufletul este curat, cum spune Clement Alexandrinul, este singura harpă demnă de Cuvântul lui Dumnezeu. (Stromata II). Iar când ecoul nu este acel așteptat în toate sufletele, atunci este vorba de anumite infirmități sufletești. Căci cum spunea Origen în scriererea sa „Contra Celsum“, răsunetul Logosului apare în mod diferit, nu apare la fel celor mulți, ce nu pot să-l urmeze pe înălțimea muntelui. Pentru cei ce sunt încă jos, Cuvântul nu are nici chip, nici frumusețe. Iar pentru acel ce au luat putere să urmeze pe înălțimea muntelui, are o formă dumnezeiască (Op. cit. Cap. IV, 16).

Răsunetul ecoului divin merge paralel cu educația catehetică, precum le istorisea Sf. Ciril Arhiepiscopul Ierusalimului catehumenilor săi, din observările proprii sale experiențe, cu însăși catehizarea lor: „Cuvintele dumnezeiești răsunau în afară de tine (ἔξωθεν περιηχομένου), de jur împrejur. Auzeai de nădejde, dar nu înțelegeai. Auzeai Scripturile (ἀκούων Γραφάς), dar nu le cunoșteai adâncul lor (καὶ μὴ εἰδούς τὸ βάθος). Acum însă cuvintele dumnezeiești nu mai răsună în jurul tău (Ὀὐκ περιηχῆ), ci răsună în adâncul tău. (ἄλλ' ἐννηχῆ. (Procateheza. Cap. VI). Adică aceeași concepție iohanică și paulină asupra Logosului divin și al ecoului puternic și gradat în suflete. Căci tendința catehizării celor „chemați“ era de a-i face „aleși“ adică „ucenici al Noului Testament“ (Καινής Διαθήκης μαθηταί). (Cateheza I. Cap. I).

Sfântul Vasile cel Mare în comentariul făcut de psalmul

XXVIII, stăruind asupra profeticelor cuvinte ale proorocului rege David, „*Glasul Domnului peste ape*“ (vers 3) apreciază ca tunet însăși predania care se face celor ce vin la botez, prin glasul cel mare al Evangheliei în suflete (ἐκ τῆς μεγαλοφωνίας τοῦ Εὐαγγελίου ἐν ταῖς ψυχαῖς). Faptul că Evanghelia este tunet ἡμεῖς γὰρ βροντῆ τὸ Εὐαγγέλιον) o mărturisesc și ucenicii aceia, al căror nume a fost schimbat de Domnul și cari au fost fiii tunetului (οἱ οἱ βροντῆς). (Marcu III, 17)... Glasul Domnului nu este, în cel slab și nici în sufletul cel destrămat, ci numai în cel ce lucrează binele, cu forță și cu putere“... Adică exact confirmarea temelor expuse în această problemă, precum și claritatea concluziei la care am ajuns cu sensul adânc al cuvântului „κατηχεῖν“, privitor la Logosul divin și Evanghelia Sa, ca ecou real asupra sufletului și asupra întregii vieți umane. Căci așa precum remarcă și un pedagog creștin laic, ca Foerster, în lucrarea sa „*Creștinismul și Pedagogia*“, fără dogma lui Dumnezeu-omul, adică „*Logosul intrupat*“, n'am fi putut avea adevărata pedagogie. (Creștinismul și Pedagogia).

Ca o consecință logică, oricare ar fi forma de expunere a celor transmise nouă de Logosul divin, tot în ucenicia permanentă a Sa rămânem, față de contingenta puterilor sufletești ale omului, ale cărui cuvinte nu au nici măcar puterea de a desvălui cugetul celui care vorbește, cum afirma fericitul Augustin în scrierea sa „*De Magistro*“, după o profundă zguduire personală cunoscută nouă din „*Confesiuni*“ și după o vastă experiență catehetică cu sufletele omenesti, Hristos rămâne permanentul învățător launțic. Omul prin cuvinte nu face altceva, decât vorbește în afară: „*Dar întregul rost al cuvintelor — care, dacă îl privim bine, nu este lipsit de însemnătate — îl vom cerceta altădată, cu voia lui Dumnezeu. Deocamdată te-am făcut atent că nu trebuie să le atribuim cuvintelor noastre mai mult decât se cuvine. Astfel acum, nu numai să credem, dar să începem a înțelege, cât de adevărat s'a scris, după inspirația divină, că nu trebuie să numim pe cineva învățător pe pământ, pentrucă este un singur Învățător al tuturor în ceruri*“ (Matei XXIII, 8-10). Ce este în ceruri ne va învăța însuși acela către care suntem îndemnați tocmai prin oameni, cu ajutorul semnelor și îndemnați în afară, pentruca să învățăm, întorși către dânsul înlăuntrul ființei noastre. Iar al iubi și al cunoaște pe acesta, înseamnă

a atinge viața cea fericită, pe care toți spun că o caută, dar puțini sunt cei cari se pot bucura că au găsit-o într'adevăr". (De Magistro Cap. XIV, 46).

Corelația permanentă dintre „Logosul divin” și „κατηχησις” prezintă interes, nu numai de a marca originea și sensul catehezei creștine în genere, ci permanenta acțiune binefăcătoare a Logosului etern și pururea prezent, viu și lucrător. După cum și fixarea cadrului catehezel ca origine, sens și menire. Iar acel ce a intuit cel dintâi în chip profund și just, originea, sensul, cadrul de interpretare și de acțiune al catehezel, interpretând magistral expresiunea evanghelică și apostolică „κατηχησις”, a fost filosoful teolog și perfecționatul pedagog Clement Alexandrinul, ale cărui opere și a cărui experiență catehetică, au rămas veriga fericită ce leagă lanțul de aur spiritual al Ortodoxiei cu frumusețea, înălțimea și adâncimea spirituală evanghelică a Sfinților Apostoli Ioan și Pavel. De aceea în justa interpretare a catehezel, Clement Alexandrinul a văzut dintru început în Logosul divin, ca primă etapă pe adevăratul și singurul „Convertitor” (Προτροπικός), care convertește sufletele la glasul cel nou și dumnezeesc al Evangheliei creștine, oricare ar fi sistemul de gândire umană în care s'ar afla. Logosul divin, care este unul și același în toată întregimea Lui, este singurul „Pedagog” (Παιδαγωγός), îndemnător la fapte, călăuzitor spre o viețuire înțeleaptă, iar nu spre știința stearpă, vindecător și totodată ziditor de noi moravuri ale vieții umane. Același Logos divin este și „Învățător” (Διδασκαλικός) descoperitor al adevărului în cele ale credinței și luminător al rațiunii umane prin lumina sa desăvârșită. Logosul divin a fost și rămâne același „Mântuitor”, îndrumător ceresc spre mântuire, călăuzindu-ne cu răsenia inimii și a vieții către harul mântuitor al renașterii din Duh, pe care l-a trimis și Sfinților Săi Ucenici. În cadrul acestei concepții Clement Alexandrinul omagiază dintru început, din primul capitol al „Convertitorului”, cu cele mai alese expresiuni pe însuși Logosul divin, Iisus Hristos: „Acesta este Cuvântul, acest cântec al cerurilor, care a pus această ordine frumoasă, această frumoasă armonie în univers, care a învățat elementele în dezacord să alcătuiască un concert admirabil, pentru că în această lume întreagă să fie deplină armonie.. Omul, creat după chipul lui Dumnezeu, nu este singurul instrument însuflețit, minunat; este altul mai sfânt, mai complet, fără cea mai mică

discordanță; este înțelepciunea suverană, este Cuvântul lui Dumnezeu cel coborât din ceruri. Ce vrea această Ilră, Cuvântul divin, Dascălul nostru suveran? Să dea orbilor vedere, să dea surzilor auz.. să le descopere pe Dumnezeu acelor ce nu-l cunosc, să distrugă corupția, să birue moartea, să împace din nou pe tatăl cu copiii săl răsvrătiți... Dar acest cântec, acest concert de care vă vorbesc, nu-l credeți nou în chipul pregătirii unui vas, ori al unui edificiu ce se ridică. Căci El era înainte de astrul zilei: *La început era Cuvântul. El era la Dumnezeu și Cuvântul era Dumnezeu...* Dar fiindcă El a vroit să coboare pe pământ în vremea din urmă sub numele de Hristos, acest nume sfânt, așa de stălucit pe care l-a primit din primele zile, iată pentru ce noi îl numim cântec nou, învățatură nouă.. La școala Sa, moravurile se purifică, omul se sfințește și intră într'o viață eternă.. Să ascultăm deci continuu glasul Cuvântului divin, pentru că astăzi înseamnă eternitate. Cine zice zi, spune lumină; ori lumina oamenilor este Cuvântul, la razele căruia vedem pe Dumnezeu"... (Protreptic. Cap. I),
 Inșăși problema cunoașterii creștine începe să-și caute noi colone puternice de înălțare, rațiunea singură rămânând necesară dar neputincioasă. Credința, dragostea și nădejdea fiind viața vie, devenind din noțiuni teoretice, flăcări de viață spirituală vie, la adevărate virtuți teologice trăite. Așa ne explicăm pentru ce Sf. Ioan Damaschin își începe marea sa operă „Izvorul cunoștinței”, înainte de a expune «Credința ortodoxă», cu anumite capitole filosofice în Logica sau Dialectica specială, din care desprindem concepția văzută de Clement Alexandrinul: „Să ne adresăm Dascălului celui ce nu greșește, Adevărului. Hristos este înțelepciunea ce stă la temelie și adevărul; El este înțelepciunea și puterea lui Dumnezeu și a Tatălui; să ascultăm glasul Său prin organul Sfintelor Scripturi și să învățăm adevărata știință a tuturor existențelor"... (Dialectica. I.). În același concepție Sf. Ioan Damaschin folosește expresiunea „κατηχεῖν”, când recomandă credincioșilor Sfânta Scriptură: „Să batem, deci, la paradisul prea frumos al Scripturilor, la paradisul cel cu bun miros, cel prea dulce, cel prea frumos, cel ce răsună la urechile noastre (περιηχοῦντα ἡμῶν τὰ ὠτα) cu tot felul de cântări ale pasărilor spirituale purtătoare de Dumnezeu, cel care se atinge de inima noastră...” (Dogmatica. Cap. XIV.). Adică alege termenul adecvat începător, între κατ'ηχέω și ἐν-ηχέω (a răsună în inte-

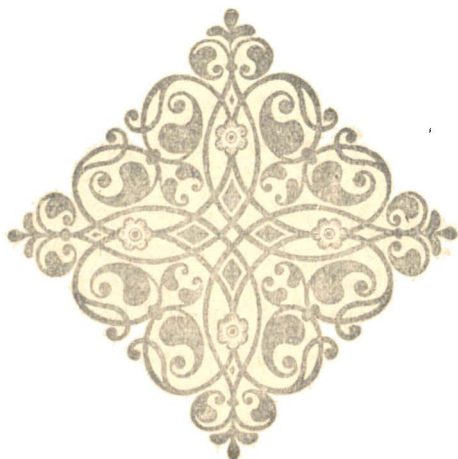
rior), și anume $\pi\epsilon\pi\lambda\text{-}\eta\chi\acute{\epsilon}\omega$, a răsuna împrejur, aproape, precum am putut vedea la catehumenii Sf. Ciril, Arhiepiscopul Ierusalimului.

Acum desprindem mai bine atmosfera de fericire sufletească, în noaptea Sfintei Invieri, a celor luminați prin bala Renașterii, după ani de pregătire sufletească și exercitări pioase morale creștine, că în sărbătorirea cea mare și triumfală a biruinții Logosului divin asupra morții și a lor a tuturor, că au putut birui întunericul din suflet și păcatul din viață, — când iarăși aud în mod solemn vestirea cea bună a Logosului: „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu... Într’Insul era viața și viața era lumina oamenilor și lumina luminează în întunericul n’a cuprins-o“... Cu Logosul divin și-au început pregătirea pe etape, pentucă de la El au primit puterile și tot cu Logosul divin se întâlnesc, când își inaugurează solemn lumina nașterii celei duhovnicești. De acela cu făclii de lumină aprinse în mâini cântă acum, ca buni și adevărați creștini, ca acei ce *„prin credința în Hristos toți sunt fiii lui Dumnezeu“* (Galateni III, 26), în loc de trisaghiul obicinuit, cântă imnul omagial pentru Logosul Hristos cel triumfător și luminător al Sf. Apostol Pavel: *„Cânt în Hristos o’alt botezat, în Hristos o’alt și îmbrăcat“* (Galateni III, 27). Domnul Hristos le-a fost ecoul îndrumător luminător și sfinților, pe Domnul Hristos îl au în suflet și în viață cu Domnul Hristos s’au îmbrăcat pe deplin. După cum din Faptele Apostolilor s’a citit despre prima comunitate a celor *„ce au ascultat Cuvântul și au crezut și au sporit numărul oamenilor credincioși până la cinci mii.“* (Faptele Apostolilor. IV. 1-8).

Astfel privită noțiunea catehezei, ca origine și ca sens a primei interpretări, o vedem strâns legată și susținută deopotrivă de Sfântă Scriptură, de scrierile marilor Dascăli și Sfinți Părinți, de concepția teologică superioară a Ortodoxiei din primele veacuri creștine, cum și de însăși practica tradițională a Bisericii creștine ortodoxe de astăzi. Desprinderea noțiunii catehezei, cu importanța înfățișată, nu este o inovație, ori o supraevaluare al Cateheticii de astăzi, ci justa, obiectiva și documentata înfățișare, pe care ne-am încercat să o schițăm. Pentru o măsurată expunere a trebuit să lăsăm la o parte mult și bogat material. Iar desprinderea noțiunii catehezei, din izvoarele fundamentale ale Orto-

doxiei, vădește importanța pe care a avut-o și pe care trebuie să o aibă, fiind legată de spiritul cel mai curat al Evangheliei Domnului Hristos, precum s'a putut arăta. În celelalte capitole ale aceleiași teme vom avea prilejul să arătăm contribuția, pe care o aduce cateheza creștină, de la clădirea personalității creștine, până la clădirea spirituală a comunității Bisericii creștine.

Preotul MIHAIL BULACU
Profesor de Catehetică

Valoarea educativă a învățământului religios creștin.

În așteptarea normelor și directivelor celor mai fericite, ce se vor da de către autoritatea noastră bisericească superioară, în legătură cu îndatorirea și îmbisericirea tineretului creștin ortodox, încercăm câteva sugestii principiale, referitoare la cateheza creștină. Aceste sugestii sunt rodul unor îndelungate preocupări pedagogice, dar în egală măsură și rezultatul unor experimentări în câmpul învățământului religios, cu nădejdea că pot fi utile și altora.

Astăzi i se oferă Bisericii Ortodoxe Române, recte preoțimii, prilejul cel mai potrivit de a-și forma credincioșii săi de mâine, așa cum și-i dorește. S'au scris mii de pagini, brodând pe marginea faimosului principiu al «învățământului bisericesc», și s'a clamat pe toate tonurile că acest învățământ nu poate deveni rodnic decât dacă se face de Biserică, prin Biserică, în Biserică.

Cine nu știe cât de falimetar a fost învățământul religios din școala trecută? Cine nu știe că acest învățământ n'a dat decât un indiferentism religios, cu toată programa analitică a religiei mereu adaptată, cu toate manualele școlare revizuite, cu toate că acest învățământ se preda atât în cursul primar cât și în cel secundar, în total 12 ani!

Câte nu ar fi de spus despre felul în care s'a predat, de cine s'a predat învățământul religios în școală. Dar nu este timpul acum pentru aceste lucruri trecute și triste. Catehetului creștin îi revin obligații enorme, delicate dar și sublime. Ele sunt însă legate strâns de o nouă viziune și o nouă orientare a religiei creștine și a scopului său în lume. Ceeace s'a neglijat foarte mult de foștii cateheți, ceea ce a contribuit la nereușita vechiului

sistem și vechei metode de catehizare, a fost neglijarea principiului social-moral din creștinism.

Ani și zeci de ani s'a recomandat profesorilor de religie, până în 1945 chiar, «că principiile creștine prezintă importanță nu ca simple adevăruri religioase, ci prin calitatea lor de puteri determinante în voința morală pentru viața socială»... (vezi *Îndreptarul Gimnaziului unic, 1945*).

Învățământul religios de până anii trecuți, a fost prea mult teoretic, prea mult instructiv și foarte, foarte puțin educativ. Este învinovățirea cea mai gravă dar și cea mai îndreptățită ce s'a adus acestui învățământ. Parcă întrădins s'a căutat a face din elevi niște cunoscători ai învățământului religios; a fost un învățământ care s'a adresat inteligenței și memoriei, iar profesorii au fost foarte satisfăcuți de a fi parcurs materia de predat și de a fi trecut notele în catalog. S'a uitat însă partea cea mai de seamă, anume că, prin structura sa lăuntrică, învățământul religios-evanghelic are un caracter eminentemente normativ pentru viața omului: a face din el un creștin desăvârșit.

S'a uitat că acest învățământ trebuie să țintească în a determina pe cei catehizați la acțiuni morale și sociale, folositoare atât individului cât și societății din care face parte.

Un cunoscut dicton pedagogic spune: «Non scholae sed vitae discimus». Tradus și aplicat la învățământul religios el însemnează că trebuie să ne ferim de a ne mărgini la preocupări pur intelectuale și că dimpotrivă trebuie să determinăm pe un actual elev, care va fi un viitor creștin, să devină un veritabil creștin, un luptător și un realizator al împărăției lui Dumnezeu pe pământ.

Creștinismul înalță pe om la cea mai înaltă și mai frumoasă demnitate posibilă, anume aceea de continuator al creației divine și de înfăptuitor al voinței divine.

«Creșteți și vă înmulțiți, umpleți pământul și stăpâniți orice viețuitoare care se mișcă pe pământ» grăește Atot-Stăpânitorul către om, pe care-l înzestreaază cu viață, cu duh din duhul său, cu minte ageră și cu înțelepciune. («Facere I, 28; II, 19»).

Înțelesul acestor cuvinte biblice este că omul e chemat să creadă neconținut, că toate fapăturile și toată natura sunt puse la dispoziția sa, că rostul lui e de a afla toate forțele și tainele

naturii, legile sale și foloasele ce le poate trage pentru el și semenii lui. Ceeace-l împinge pe el să lupte pentru cucerirea și folosirea forțelor naturii, dela descoperirea focului, a roatei, a uneltelor și până la energiile electrice și cele nucleare ale atomului, este acel imbold de descoperitori și de creator, sădit în el de Dumnezeu.

Toate aceste căutări și realizări din ogorul științelor, cu aplicațiile fizice, tehnice, chimice, medicinale, trebuesc puse în folosul comun. Iată spiritul devotării sociale, al sacrificiului, al servirii, pe care e dator omul să-l înfăptuiască; iată legea și sensul ființării noastre, iată obligația morală de a sta în slujba comunității. De unde rezultă această obligație?

Cine meditează cât de puțin la sensul întrupării Fiului lui Dumnezeu, la pogorîrea Sa pe pământ, găsește lângă sensul eshatologic și acest înalt comandament: «Fiul Omului n'a venit ca să i se slujească, ci ca el să slujească și să-și dea viața pentru mulți drepti drept răscumpărare». (Matei, XX, 27).

Doctrina creștină cuprinde un șir inepuizabil de principii sociale și morale. Ce trebuie, ce poate să se înțeleagă în noțiunea aceasta de «principii sociale»?

Un anumit sistem de pedagogie practică, aplicat în ultimele vremuri, a făcut din acest principiu cheia de boltă a reușitei învățământului. În ce sens? În sensul ca fiecare lecție, de orice materie de învățământ, să aibă o rezonanță atât de puternică în sufletele elevilor, încât să-i determine la acțiuni morale și sociale, folositoare atât individului, cât și societății din care fac parte. Afară de aceasta, profesorul trebuie să fie atent și vigilent ca orice idee nou dobândită să fie pusă în valoare din punctul de vedere al legăturii sale cu educația sentimentelor și a voinței, mai precis cu educația noastră.

Așadar principiul social urmărește și obligă pe orice educator să urmărească o neîncetată creștere a virtuților umane, cu prilejul marei varietăți de idei, care se frământă în școală. **Principiul social îndatorează pe toți dascălii, de toate specialitățile, să folosească orice ocazie, pentru a face din învățământ tot ceace se poate face mai mult în direcția educației complete a omului.**

«Fiecare dascăl poate să contribuie prin prisma obiectului său la educația nu numai a intelectului elevilor săi, ci la educația lor sufletească, cât mai întregă, dacă nu se mulțumește cu tratarea uscată a ideilor în succesiunea lor logică și dacă el caută să le valorifice din punctul de vedere larg uman, al rezonanței lor emotive și volutive. În chipul acesta, învățământul poate deveni cu adevărat educativ în plinul înțeles al cuvântului». 1).

Nimeni nu a trăit și nu poate să trăiască făcând abstracție de mediul înconjurător în care se află; nimeni nu se poate constitui un simplu beneficiar al societății în care trăiește. Lumea nouă de astăzi cere tuturor și fiecăruia în parte să-și unească eforturile într-o sfortare colectivă pentru realizarea unui plus de mai bine. În acest înțeles, principiul social urmărește ca să determine pe om ca să devină un creator, un transformator al mediului social, dar și al mediului natural în care este așezat, un promotor al binelui social.

În lumina celor rezumate mai sus, referitor la principiul social, suntem fericiți a constata că ideea aceasta se găsește pe aceeași linie de gândire cu întreaga doctrină creștină. Omul, după această doctrină, este continuatorul operei de creație a lui Dumnezeu pedeoparte, și este dator să slujească semenilor săi pedealtă parte, activând neîncetat la împlinirea idealului creștin: împărăția lui Dumnezeu pe pământ.

Biserica ortodoxă română este chemată să-și verifice metoda de catehizare. Ea nu se va mai mulțumi să facă învățământ teoretic. Ea va fi îndatorată să facă un învățământ educativ. Mai mult decât oricând, cateheților creștini ortodocși le revine sarcina, dreptul și datoria de a realiza un învățământ social, moral și umanitar. Prin structura sa launtrică, învățământul religios evanghelic are un caracter eminentemente normativ pentru viața omului, iar scopul acestui învățământ nu poate fi altul decât de a da Bisericii și societății, creștini desăvârșiți și cetă-

---

1) C. Narly: «Metode de educație» și «Educația războiului și a păcii» pag. 559-561. Bucuriști, 1943.

teni desăvârșiți, dând Cezarului ceace se cuvine Cezarului dar mai ales dând lui Dumnezeu ceace se cuvine lui Dumnezeu.

Catehtul de azi și de mâine va fi ținut să învețe pe elevii lui (elev însemnează un ins care e adus spre a crește în învățatură) să trăiască după legile lui Dumnezeu și ale umanității; să-i determine la hotărâri nobile și eroice; să capete deprinderi morale, atitudini cinstite și drepte, aspirațiuni înalte, simțiminte alese și să-l îndrumeze pe calea adevărului, a binelui și dreptății sociale.

Principiul social, a cărui economie am arătat-o mai sus, ne învață următorul lucru: a urmări permanent și cu perseverență să se scoată din fiecare lecție predată catehumenilor virtuțile de urmat, viciile de combătut și de înlăturat, normele de viață, precum și ca aceste principii înalte de viețuire religioasă și morală să aibă puteri de fericite transformări morale pentru individ și de transformări sociale pentru colectivitate.

Acest punct de vedere nu înseamnă o micșorare a învățământului religios-evangelic, ci o valorificare a lui. El presupune o reformare structurală a catehizării, în sensul evidențierii la maximum a laturei moral-educative, aceasta constituind însăși esența creștinismului, privit ca învățământ educativ.

Pe copii îi pregătim pentru viața socială de mâine. Aci se cer anumite comportări de natură morală-umană: iubirea lui Dumnezeu, iubirea aproapelui, iubirea de țară și neam, împlinirea datoriei, cinste, corectitudine, etc. într'un cuvânt formarea de caractere. În acest scop, învățământul religios biblic și mai departe viața creștină a sfinților ne stă la îndemână atât pentru predici cât și pentru catehizarea copiilor, a tineretului. O problemă de căpetenie stă în munca de alegere și în modul de prezentare a materialului didactic, astfel încât tineretul să tragă maximum de profit.

În lumina celor expuse până acum, încercăm să desprindem câteva principii social-morale, care se află în izvorul nesecat și cu apa cea dătătoare de viață, în Biblie.

Iată, în lecția privitoare la crearea lumii, găsim următoarele elemente educative: frumusețea, rânduiala și armonia desăvârșită a celor create de Dumnezeu; datoria de a mulțumi, prin rugăciuni de slavă, lui Dumnezeu, pentru neprețuitele da-

ruri făcute omului (natura, mintea, sufletul nemuritor, etc.); datorita de a nu distruge, ci de a îngriji de pomi, de flori, de animale, care ne-au fost date spre folosință.

Din lectura despre păcatul originar se pot trage cu mult folos învățături despre urmările dezastruoase ale neascultării față de legile lui Dumnezeu, de sfaturile părinților; cum neascultarea a dus la minciună, nesinceritate, lașitate, (căci Adam aruncă vina pe soția sa, Eva pe șarpe) îndărătnicia de a nu-și recunoaște pe loc vina și de a nu-și cere iertarea și învățătura că trebuie să ne ferim de ispite, ori de unde ar veni și ori sub ce formă ne-ar ademeni cineva.

Din lectura privitoare la răutatea oamenilor se pot scoate învățămintele următoare: Dumnezeu cunoaște gândul cel mai ascuns al omului (Cain aduce jertfă tot ce e mai rău); ura și pisma roade gândul omului și-l împinge la crimă; muștrarea cugetului, conștiința este ochiul lui Dumnezeu, care nu lasă în liniște pe cel ce făptuește răul, fără-de-legea, crima. Mai târziu se va găsi în Decalog porunca de a nu ucide.

Povestirea vieții lui Iosif, complotul fraților împotriva lui, vinderea pe 20 de arginți, etc., pe lângă simbolismul său cu unele evenimente din viața Mântuitorului, sunt pline de atâtea frumoase simțăminte pentru elevi. S'ar părea că un destin cumplit urmărește pe Iosif, căci și în Egipt invidia și dușmănia oamenilor îl fac să fie aruncat în închisoare, pentru mulți ani. Dumnezeu îl scoate însă, ca și pe Daniil din groapa cu lei și, pentru sfatul înțelept ce-l dă el lui Faraon, de a strânge merinde din anii de belșug pentru cei de secetă și foamete, îl așează la locul cel mai de cinste, deadreapta și al doilea după Faraon (ca Fiul deadreapta Tatălui).

Dreptatea, adevărul, cinstea vor fi răsplătite, dar prin suferință și cu răbdare. Iată atâtea principii bune, la care se adaogă și altele. Scena revederii cu frații săi, iertarea pe care el o acordă, plânsul de bucurie, îmbrățișerile urmate, măriniția lui Iosif, scăparea întregii lui familii de foamete prin așezarea în cea mai mănoasă parte a Egiptului, iată atâtea momente, ce pot influența și emotivitatea copiilor și voința lor, prin peripețiile pline de romantism, de dramatism, ca ale unui Robinson Crusoe, tot atâtea fericite ocazii de a marca cele mai frumoase sentimente și cele mai sănătoase principii morale și sociale.

Deasemenea, din puternica figură a profetului, legiuitorului și organizatorului de popor, care este Moisi, conducătorul și salvatorul unui neam din robia de peste 400 de ani, se pot scoate multe precepte morale, știute de oricine; la care adăogăm pe acela al pedepsirii lui Moisi de Dumnezeu, pentru fapta uciderii unui egiptean, cu fuga lui și petrecerea timp de 40 ani ca slugă în țara Madiam. Se va atrage totuși atenția că greșala aceasta era datorită iubirii sale puternice pentru cei de un neam și sânge cu el precum și asupra tratamentului neomenos îndurat de evrei dela egipteni. De aici reies două nobile sentimente: dragostea de neam și mila față de cei obidiți, apăsați, nedreptățiți.

Catehetul creștin va ști să scoată multe principii sociale din episodul crucial al poporului evreu, scos din robie, organizat în cete, cu căpetenii și judecători, (deci organizare socială) căruia Dumnezeu îi dă prin Moisi acel cod moral, valabil pentru toate popoarele și pentru toate timpurile, cuprins în cele 10 porunci (Decalogul) cu legi privitoare la datoriile către Dumnezeu și către aproapele, baza educației religioase, morale și sociale. Un om fără frica de Dumnezeu este un om fără lege; un ucigaș rămâne ucigaș; hoția se cheamă tot hoție, la toate neamurile; jurătorul pe strâmb este un ins odios oriunde și oricui, iar un om care nu-și respectă părinții nu merită nici el niciun fel de considerație și nicio încredere.

Cât de frumoase sunt iarăși figurile atât de proeminente ale celor doi înțelepți monarhi evrei: David și Solomon. **Curajul** tânărului păstor David, care înfruntă și birue pe puternicul dar orgoliosul Goliat, prin ajutorul pe care-l cere prin rugăciune lui Dumnezeu, umple de uimire și de admirație sufletul copiilor; ce exemplu frumos de respect față de mamă dă Solomon, când mama lui, venind să-l roage ceva, o cinstește așezând-o pe tron alături de el. Cât de înțelept reiese Solomon din judecata dreaptă pe care o face el celor două mame și cum scoate el la lumină adevărul de minciună! Și cum amândoi lasă omenirii, drept fruct al darurilor, cu care au fost înzestrați de Dumnezeu, pe lângă zidirea Ierusalimului drept capitală a regatului și a celui mai mareț templu din antichitate, acele temple ce nu se pot distruge: Psalmii lui David, Proverbele și Înțelepciunea lui Solomon.

Nu poate lipsi dintre lecțiile de religie figura deosebită a profetului Ilie, care ne arată un **caracter desăvârșit**, un om de cel mai mare **curaj moral**, care muștră și înfruntă singur, un popor, un rege, o regină și 400 falși preoți, care **arată zădărnicia închinării la idoli** și care prin **puterea rugăciunii** face să se pogoare și foc din cer.

Nu ne putem îngădui luxul de a trece cu vederea puternicele personalități ale câtorva din profeții Vechiului Testament, Profeții au realizat în viața și în predica lor principii religioase, morale și sociale de cea mai înaltă valoare. Pe lângă rolul religios, acela de vestitori și pregătitori spirituali ai venirii lui Mesia, ei au împlinit, cu prețul vieții lor, rolul de **misionari ai lui Dumnezeu**, muștrători și vestitori ai mâniei celei drepte a lui Dumnezeu pentru cei ce împilează și nedreptățesc pe cel sărac, mic, slab.

Regele Ahab dorește via sārmanului Nabot. Acesta nu se înduplecă a înstreina moștenirea părintească. Ce ar mai lăsa el copiilor săi? Ahab, la îndemnul soției sale Izabela, streină de neam și religie, ucide pe Nabot și pune stăpânire pe via celui ucis. Dumnezeu trimite pe Ilie, care grăește regelui așa: «Ai omorît ca să pui mâna pe moștenire... În locul în care căinii au lins sângele lui Nabot, să lingă căinii și sângele tău... fiindcă tu năzuești mereu să faci rău în ochii Domnului»... Iată voi aduce peste tine nenorociri și te voi mătura și voi nimici casa lui Ahab». Cu același neînfricat curaj grăește Ilie și către regină: «Căinii vor mânca pe Izabela în câmpia Izrael» (I Regi, XXI). Numai la profeți găsim astfel de atitudini și ar fi păcat să nu le înfățișem copiilor. Poate vor avea ei curajul dreptelor opinii, cari ne lipsesc nouă. Profeții nu s'au dat înapoi de a înfiera fărădelegea, nedreptatea, neomenia, desfrâul.

«Nu ți se cuvine să ai de soție pe soția fratelui tău», strigă sf. Ioan Botezătorul în fața regelui Irod. (Matei XIV, 4).

Și ce viață sobră, austeră au dus profeții. Nu în palate, ci în pustie și în singurătate; nu în haine moi și mătăsoase, ci în haine de păr aspru de cămilă, încinși cu o curea peste mijloc, cu picioarele goale, cu fața arsă de soarele pustiei, dar cu puterea și cu autoritatea de a muștra și pe cei din palate, și pe cei în porfiră și vison, și pe cei prea îndestulați, dar răi, hrăpăreți, pe toți pui de năpărcă, îmbătrâniți în fărădelegi.

Un **Iezechiel** va lăuda pe «omul drept, care nu împilează pe sărac și nu jecmănește; pe cel ce dă pâine celui flămând, pe cel ce îmbracă cu veșmântul său pe cel gol, pe cel ce nu dă bani cu camătă, pe cel ce umblă în legea Domnului (XVIII).

Un **Miheia** mustră pe bogătanii plini de silnicie, pe judecătorul care judecă strâmb, pe căpetenia care cere daruri.

Prin exemplele unor asemenea personalități, ca de altfel ale tuturor personalităților biblice, și în continuare ale sfinților apostoli, ale martirilor și marilor ierarhi ai bisericii creștine, scopul nemărturisit al catehetului creștin este de a scoate în lumină părțile pozitive sufletești, de a entuziasma pe elevi, de a face apologia celor mai înalte idei și idealuri morale pentru viață.

***

Ajuns la viața, minunile și jertfa Mântuitorului Iisus Hristos, catehetul creștin va scoate în evidență, lecție de lecție, toate valorile morale și sociale, cari se pot scoate din viața pământească a Fiului lui Dumnezeu, care este și Fiul Omului.

Fiul lui Dumnezeu se naște dintr'o fecioară sărmană și umilă, în condițiile cele mai tari și aspre, în ieslea cea săracă, printre viețuitoarele necuvântătoare dar blânde și supuse, care hrănesc și îmbracă pe om; Fiul lui Dumnezeu vine să aducă pe pământ pace și între oameni să propoveduiască buna învoire (înțelegere).

Fiul lui Dumnezeu trăește în complectă sărăcie, neavând unde să-și plece capul, odihnindu-se și găzduind în colibe pescarilor și ale celor ce vor să-l primească; învățând meseria de dulgher a bătrânului Iosif, arătând că **munca cinstește pe om**, nelăsându-se ispitit nici de pâine (de foame) nici de bogățiile și dulceațile vieții, neascultând deci ca Adam de glasul ispititor de sirenă al lui Satana, ci învățând să ascultăm și să slujim Domnului; **plecat pururea la durerile, bolile, suferințele celor săraci**, pe care-i hrănește în pustie, drept răsplată pentru că l-au urmat și l-au ascultat cu drag; neobosit în **meditație și rugăciune**, din care ne putem trage energia sufletească; învățând cu **blândețe**, cu **bunătate** și cu **răbdare** cum nimeni altul nu a învățat pe pământ; primind cu bucurie pe copii, pe care-i pune înaintea ca exemple ideale de sinceritate și nevinovăție; îndreptând pe calea cea bună pe cei rătăciți, inmuind inima și deschi-

zând sufletul și cu el și averea unui Zacheu, (care împarte de acum jumătate din avut celor săraci și făgăduiește să repare pe cei nedreptățiți de el cu de 4 ori prețul nedreptăților sale); aducând la credință pe samarineni și chiar pe un militar roman; pironind la stâlpul infamiei pe fariseii, cărturarii fățarnici, orbi și surzi, cari au pus în locul milei, dreptății, adevărului niște rândueli rituale sterpe și fără semnificație morală, arătându-i în toată hidoșenia lor sufletească și în micimea lor; alungând din casa de rugăciune pe cei ce o transformaseră în bursă și piață; învățând depe catedra naturală a muntelui fericirilor codul moral evanghelic, arătând că Tatăl ceresc, Tatăl său este și Tatăl nostru al tuturor; că **singurul drum către El este iubirea**, că fiii lui nu sunt numai cei din seminția lui Avraam, ci decăt iubire, înțelegere, pace, armonie, iertare, nicidecum ură, toți oamenii, toate popoarele, fără nicio deosebire; că între oameni, cari trebuie să se considere frați între ei, nu trebuie să fie dușmănie, răutate, (nici măcar o dreptate legală, aceea a talionului: ochiu pentru ochiu, dintre pentru dinte); că pe vrăjmaș îl poți birui cu **mărinimia**, răspunzând la rău cu binele, nici măcar parând lovitura ci oferindu-i spre lovire amândoi obrazii; învățând că **răsboiul nu rezolvă nimic și că, dimpotrivă, «cine scoate sabia de sabie va pieri»**; povățuind pe Petru să bage sabia în teacă, pentru că El avea drept misiune să meargă spre jertfă, biruind răutatea, viclenia, violența prin suferință, batjocoriri, loviri, primind fără cârtire o judecată și o osândire nedreaptă; încoronând întreaga sa învățătură cu **răstignirea pe Cruce**, lemn de osândă până la El, lemnul biruinței și semn de venerat pentru toate veacurile viitoare, înviind a treia zi din morți, cheazășie a învierii tuturor, cheazășie a credinții noastre, **biruința Binelui asupra Răului, a Adevărului contra Minciunii**.

Am încrederea neclintită că, dacă preotul în misiunea lui de catehet își pune sufletul său, toată pasiunea sa, în predarea lecțiilor, poate arăta totdeauna, și de fiecare dată «un **Jésus inconnu**» (cum ar zice Merejkovschi) un Iisus care să încante sufletele, să entusiasmeze, să încâlzească, să lumineze și să transforme pe om, ca pe Saul, prigonitorul, în Pavel, cel mai cald apărător și propoveduitor al Fiului lui Dumnezeu.

Atâtea și atâtea momente din viața Domnului se pot transforma în tot atâtea principii psihologice religioase, cu caracter

moral și social, elemente dinamice de îmblânzirea eului inferior, brutal, animalic din om, biruit și stăpânit de eul superior, moral, cum ar spune Foerster, bunul și idealistul pedagog creștin din climatul Elveției.

Nu avem cuvinte la îndemână ca să subliniem îndeajuns valoarea educativă a minunatelor parabole ale Domnului Iisus. Cine însă ar putea susține că sunt lipsite de principii morale și sociale de înalt umanism, parabole ca aceea a Samarineanului milostiv? Oare n'ar fi putut trece și el pe alătura de cel căzut între tâlhari, cum trecuse preotul și levitul? că doar acela era un necunoscut și încă și de alt neam! Nu! Samarineanul Domnului nu se teme de acel loc rău, plin de tâlhari; el coboară depe asinul său, vine la cel abia viu, îi spală cu vin și îi unge cu unt-delemn rănile, îl urcă, Dumnezeu știe cu câte eforturi, pe asinul său, îl duce cu grije până la casa de oaspeți, plătește toată îngrijirea și pleacă pe aci'ncolo, fără să-și lase numele, fără să aștepte discursuri de mulțumire! Asemenea acesteia este parabola bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr, a împăratului milos, care iartă toată datoria celui ce-i cade în genunchi, care însă se arată atât de rău și de meschin, încât se repede ca o hienă la gâtul celui ce-i datora un lucru de nimic. Sau parabola bogatului cu țarinile roditoare dar cu gândul la strângerea nelimitată de averi și la plăceri epicureice («suflete, ai multe bunătați pentru mulți ani... «edite, bibite, post mortem nulla voluptas»...); sau parabola cu împărăția talanților, sau aceea și mai duioasă a fiului risipitor și desfrânat, care totuși află brațele deschise și iertarea completă în inima tatălui său.

Am putea noi oare să modificăm ori să adăogăm ceva la frumusețile morale ale învățăturilor în parabole ale Divinului Păstor, care-și caută oaia pierdută și rătăcită, angajându-se în noapte, prin munți, printre stânci și prăpăstii, chemând pe nume oaia cea pierdută, scăpată de păstor din gura lupilor și bucurându-se cu prietenii de aflarea ei mai mult decât de celelalte 99 de oi? El invită la banchetul de nuntă, oferit de cerescul Părinte «și buni și răi», pe estroptiații, ciungii, orbii, schiopii dela răspântiile ulițelor și dela garduri, pe cei din ceasul întâi ca și pe cei din al unsprezecelea, numai să binevoiască a-și lua haina

de nuntă (a sufletului) numai să fie prevăzători, ca fecioarele înțelepte, ca să-și agonisească suficient untdelemn în candelă, dacă vor să intre cu divinul mire la cină.

Ar putea cineva să afirme că măcar un grăunte de grâu din sămânța semănată de Domnul este bob sterp, bob sec și fără valoare germinatorie pentru educația tineretului?

Dovada cea mai elocventă o constituie creșterea, dezvoltarea grăuntelui de muștar sau a aluatului, care a dospit toată frământătura Bisericii creștine, dealungul veacurilor și dealatul pământului. Găsim adică și în istoria bisericii creștine suficiente elemente educative pentru dezvoltarea sentimentelor frumoase și a formării caracterelor.

Personagiile evanghelice, ca apostolii Petru, Pavel, Ioan, Iacob, Andrei; martirii Gheorghe, Dimitrie, Iustin, Ecaterina, Filofteia și atâția alții; marii ierarhi, învățători și scriitori dar și realizatori de opere sociale și de caritate creștină vor servi drept motive pentru a înfățișa elevilor exemplare splendide de valeri «sans peur et sans reproche» ai înfăptuirii idealului social și moral al evangheliei Domnului, alături de inegalabilele mame creștine, cele două Macrine, Emilia, Nona, Anthuza, Monica, etc., de care entuziasma atât de mult Libaniu.

Tot în cadrul lecțiilor istorice trebuie să situăm, și cu o justificată mândrie, ilustrele figuri din istoria bisericii românești, cari au promovat această biserică românească, au susținut luptele spirituale epocale și au câștigat, cu folos pentru tot neamul, bătăliile date. Nu vor fi lecțiuni pierdute pentru elevi; ei vor înțelege că, pentru promovarea sufletului unui neam este nevoie de a-și pune cineva tot sufletul, toată energia, este nevoie de jertfiri totale, de a arde ca o candelă vie pentru alții.

Sufletul vovezilor neamului nostru este zidit pe viu în sfintele mănăstiri, ridicate de ei, al căror rost spiritual și cultural ei au știut să-l întrevadă și să-l desprindă, atunci când le-au înzestrat cu tot ce trebuie unor cărturari, plecați pe slova cărților.

Mănăstirile și unele din bisericile neamului românesc au fost centre de viață religioasă, morală și culturală; ele au oferit prilejuri de înfrățire spirituală la hramuri, au fost centre de

rezistență și adăpost în vremuri de restriște și năvăliri; acolo se găsesc mormintele celor mai de seamă voievozi, la Putna, la Dealu, la Cozia, la Bistrița, Curtea de Argeș. În mănăstiri sunt cele mai vechi inscripții, însemnări și s'au scris documentele istorice ale neamului. Ele au deschis primele școale de învățatură, ele au fost centre de tipărituri pentru cărțile ce aveau să circule la românii de pretutindenea; ele prezintă și reprezintă pentru noi și pentru străinii, ce vor să ne cunoască sub aspectul artistic autentic, cea mai frumoasă pictură, sculptură, arhitectură și până la broderii și toate artele minore; ierarhii cărturari vor deștepta în predosloviile lor conștiința de neam și origina poporului român.

Iată atâtea valori educative, cari nici nu se pot subestima, nici nu pot fi lăsate în umbră, nici trecute cu vederea și pe care catehetul creștin ortodox va ști să le pună în valoare la lecțiile respective.

Intr'una din parabolele sale, Domnul Iisus Hristos vorbește de un neguțător, care descopere undeva un mărgăritar de mare preț, pentru care merge de vinde tot avutul său ca să cumpere acest mărgăritar. Tot astfel, socotim că învățământul religios poate fi de un preț mult mai mare pentru educație decât un mărgăritar rar și deosebit.

Revine însă catehetului creștin obligația de a scoate din lecturile biblice, din evenimentele istorice creștine mai de seamă, din personagiile creștine ilustre, tot ceace este bun pentru educația religioasă și morală a tineretului școlar; obligația de a freca bine rugina și de a face să strălucească în toată splendoarea mărgăritarele de mare preț date nouă de Dumnezeu.

Pe întinsele ape ale mărilor orientale «pescatori di perle» își primejduesc viața și se străduesc, riscându-și sănătatea, ca să smulgă depe funduri, din adâncuri, scoicile cu perle prețioase.

Fără atâtea riscuri, dar totuși cu eforturi și cu precauții, trebuie să ne străduim a descoperi, a culege, a alege și șlefui pentru sufletele copiilor noștri, diamantele și briliantele evanghelice.

Biblia și Biserica au la îndemână șiraguri întregi de prețioase perle, și pentru mari și pentru mici; spre mângâere și în-

tărire, spre înțelepțire, luminare și îmblânzire. Dumnezeu vrea ca toți oamenii să ajungă la cunoștința adevărului precum și la realizarea celui mai mare bine al vieții: **desăvârșirea**. «Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru cel din ceruri este desăvârșit». (Matei V, 48).

Biserica nu poate fi decât fericită că încă i se oferă posibilitatea de a da educație creștină tineretului, la vârsta când i se pot imprima principii sănătoase înalt umanitare, deprinderi bune, moravuri sănătoase.

Preot V. GODEANU

Lectura biblică în formarea religioasă a copilului.

Ce este soarele între celelalte lumini ale cerului, aceea este Biblia între cărțile religioase. Cum soarele luminează toate marginile lumii, așa Sfânta Scriptură luminează și însufletește toate simțurile trupului, toate cugetele sufletului și toate mișcările minții. Dumnezeiasca Scriptură îl încălzește pe om și-l înviorează întru cunoștința adevărului și întru descoperirea dumnezeștilor Taine, îl aprinde de dragostea către Dumnezeu și îl umple de căldură către Duhul Sfânt.

Biblia întrece, incomparabil, în înălțime și profunzime toate scrierile Greciei și ale Romei. Homer, niciodată, n'a putut să atingă culmile cele mai scăzute ale Scripturii, iar Seneca stă departe de poalele piscului Bibliei.

Este îndeobște cunoscută părerea la care au ajuns membrii unei societăți de oameni distinși, societate în care s'a pus cândva întrebarea: «Dacă cineva ar fi constrâns să trăiască singur pe o insulă nelocuită, sau ar fi condamnat la închisoare pe viață și nu i-s'ar da voie să ia cu sine decât o singură carte, pe care ar alege-o ființa aceea», toți au fost de părere că nu poate fi alta decât Sf. Scriptură.

Ce cuvinte frumoase despre Sf. Scriptură au marii bărbați ai omenirii!

Redăm aci numai cuvintele lui Jean Jacques Rousseau: «Mărturisesc că majestatea Scripturii m'a umplut de mirare. Sfințenia Evangheliei vorbește inimii mele. Priviți ce mici sunt cărțile filozofilor, cu toată pompa lor, față de dânsa. Este cu putință ca o carte așa de sublimă și totodată așa de simplă să fie scrisă de oameni? Este cu putință ca Acela, a cărui viață este povestită acolo, să fie numai un om? Ar fi încă mai neînțeleș, dacă am crede, că mai mulți oameni s'ar fi adunat și-ar fi

scris această carte, decât dacă numai unul ar fi oferit materia-
lul pentru această operă. Biblia, Evanghelia, au trăsături de
adevăr așa de mărețe, așa de surprinzătoare și neimitabile, în-
cât născocitorul lor ar fi mai de admirat decât însași eroul».

Pentru considerațiunile de mai sus, în toate veacurile Bi-
sericii noastre creștine, Biblia a fost socotită cea mai potrivită
carte pentru pregătirea și zidirea sufletească a credincioșilor și
în special a copiilor.

Pe vremea Sfinților părinți, adică în primele veacuri ale
Bisericii, dumnezeiasca Scriptură era singurul manual de reli-
gie. Târziu de tot s'a ajuns la întocmirea de cărți speciale pen-
tru predarea moralei, dogmaticii, etc.

Predarea învățământului religios în chip sistematic nu-i
rea, dar pentru formarea religioasă a copilului tot Sfânta Scrip-
tură rămâne cartea de bază.

Un vestit poet necredincios, din veacul trecut, ne spune că
numai datorită citirii Bibliei a ajuns să aibă o credință reli-
gioasă. Cităm: «Am vorbit în cartea mea «Romancero» despre
schimbarea ce s'a făcut în spiritul meu cu privire la lucrurile
divine. Luminarea mea o datoresc pur și simplu lecturii unei
singure cărți. Unei cărți? Da, o carte veche și simplă, modestă
ca natura și firească asemenea ei, o carte care pare obicinuită
și nepretențioasă ca soarele care ne încălzește, ca pâinea care
ne nutrește; o carte care ne primește așa de prietenos, cu atâtea
bunătăți, ca o bunică bătrână, care citește și ea zilnic din această
carte cu buzele ei dragi și tremurânde și cu ochelarii pe nas.
Și cartea aceasta se numește foarte scurt: Biblia. Cu drept mai
este numită și Sf. Scriptură. Cine și-a pierdut Dumnezeuul, poate
să-l regăsească în această carte și cine nu l-a cunoscut, peste
acela adie suflarea Cuvântului divin, îndată după cetirea Bi-
bliei.

Redeșteptarea sentimentului religios îl datoresc acestei
sfinte cărți, care a fost pentru mine un izvor de mântuire și un
obiect de admirație pioasă. După ce m'am învățat toată viața
mea prin toate sălile filosofiei, m'am datat tuturor orgiilor spi-
rituale, am curtat toate sistemele posibile, fără ca să mă fi mul-
țumit vreodată, mă aflu acum deodată pe aceeași treaptă cu
sărmanul, incultul sclav negru, care abia știe să silabisească...».
(H Heine 1799-1856).

LECTURA BIBLIEI RAMĂNE PENTRU TOTDEAUNA
CEVA SINE QUA NON.

Cum vom proceda cu cetirea Sfintei Scripturi pentru copil? Așa cetind capitolele, unul după altul, după cum sunt orânduite în cărțile canonice? Nu, Dintr'un început lucrul acesta nu-i potrivit, fiindcă e greoiu și până la urmă poate indispune pe copil Lectura, carte după carte o poate face mai târziu, după ce el și-a format educația religioasă și acum pentru menținerea și întărirea ei, el este chiar obligat să citească Sfânta Scriptură pentru a se adânci tot mai mult în cunoașterea religiei.

Pentru început, cu copiii, cel mai indicat lucru este să se purceadă la cetirea Sfintei Scripturi, plecând dela frumoasele pilde ale Bibliei, care nouă tuturor ne-au mângâiat așa de plăcut anii tinerețelor noastre.

Cine nu știe că la orele de religie, atenția copiilor a putut fi atrasă numai de minunatele parabole ale Mântuitorului, așa de bogate în învățături duhovnicești.

Reproducem aici cuvintele cunoscutului scriitor al tinerețului Christofor v. Schmid: «Din toate istorioarele pentru copii, cele mai frumoase sunt povestirile biblice. În privința felului de a povesti, am cetit elevilor mai tot soiul de istorioare. Am adunat din scriitorii cei mai buni poveștile cele mai potrivite socotite de mine cele mai atrăgătoare, dar totdeauna am văzut, niciuna din toate acestea n'au avut impresia atrăgătoare, ca povestirile luate din Biblie. La auzul acestora, din urmă, ochii copiilor scânteiau și era atâta liniște, că s'ar fi auzit și căderea unui ac...».

Și nu numai pildele din Noul Testament pot fi citite cu folos, ci și cele din Vechiul Testament. E drept că aci n'avem prea multe, ca în Noul Testament, dar câteva avem. Cine nu-și aduce aminte de parabola pe care prorocul Natan o spune lui David și anume despre cei doi oameni, ce locuiau într'o cetate: unul sărac și altul bogat. Bogatul avea turme de oi și cirezi de vite, iar săracul o singură mielușea, pe care o crescuse la sânul lui, ca și pe copiii săi. Și iată că a poposit la bogat un drumeț, dar bogatul nu s'a îndurat să taie o oaie din turma sa, ci a luat pe ascuns oița săracului și a făcut ospăț celui poposit la dânsul... Când a auzit David, s'a aprins de mânie, împotriva bogatului și a zis lui Natan: «Pe Dumnezeu cel viu, că vrednic este omul care a săvârșit această faptă... pentru oiță să dea o ispașă de

șapte ori mai mare, pentru că a săvârșit această faptă și fiindcă a fost fără cruțare».

Atunci Natan a grăit lui David: «Tu ești omul acela». Așa grăește Domnul: «Eu te-am uns rege... și ți-aș mai fi adăogat atâtea și atâtea. Pentru ce ai disprețuit cuvântul Domnului și ai făcut ceea ce ochii mei urgiesc? Pe Urie heteul l-ai ucis cu sabia, l-ai omorât cu sabia fiilor lui Amon, pe femeia lui ți-ai luat-o ție de soție... Pentrucă ai săvârșit fapta aceasta, tu ai disprețuit pe Domnul și de aceea pruncul ce ți s'a născut va trebui să moară».

Cât de minunat, reiese din această parabolă, că toată fărădelegea făcută la întunec, Dumnezeu o pedepsește în chip văzut! Nicio faptă nu rămâne fără răsplată. Parabola aceasta are efect asupra copilului, — de alt fel și asupra adultului — mai mult decât numeroase predici didactice cu tema «Să nu iei ceea ce aprține aproapelui» (Porunca 10 Decalog).

De sigur, că la citirea parabilelor Scripturii nu ne vom limita numai la a le reproduce cuvânt cu cuvânt, după textul sfânt, ci după lectura lor, le vom explica cât se poate mai pe înțelesul auditorului, aci în explicare arătând care e învățătura Bisericii noastre în această privință, adică dând idei scurte și din dogmatică, morală și dreptul creștin.

După parabile se va începe cu Psaltirea, alegându-se acele prea frumoase imne, ce slăvesc pe Dumnezeu în chip așa de minunat. După Psaltire se va trece la Proverbe și așa mai departe cum va socoti potrivit Preotul catehet.

Dacă preotul are ore speciale de catehizare, atunci va începe ca și mai sus cu parabilele, iar pe măsură ce participanții avansează, atunci chiar se poate pași la un program bine întocmit.

Imi îngădui să formulez aci un scurt program:

Ora de catehizare se începe cu binecuvântarea preotului și cu o rugăciune cântată de asistenți.

Se citește, fără comentariu, o pericopă din textul Sfintei Scripturi, care să cuprindă într'ânsa, pe cât posibil, ideile ce vor fi desvăluite în ședința din ziua aceea.

Se va citi și comenta un psalm sau o pericopă evanghelică ce se va socoti potrivită pentru ședința de față.

Se va indica ce anume carte din Sfânta Scriptură trebuie citită pentru săptămâna următoare.

Se va da răspuns la întrebările ce fac cei de față pentru nedumeririle rezultate din citirea Sfintei Scripturi în săptămâna precedentă.

Ședința se încheie cu comunicările și recomandările ce va avea de făcut catehetul, și cu cântarea finală și binecuvântarea preotului. Rândurile de mai sus sunt o smerită propunere. Programele pot fi întocmite mai bine de cateheți, după loc și necesități. Fiecare preot va ști cum este mai potrivit pentru localitatea și auditorul său.

Un lucru nu trebuie însă neglijat. Cu timp și fără timp, lectura Sfintei Scripturi cu copiii trebuie făcută în orice caz. Să nu uităm că așa cum îi vom obicinui de mici pe copii, așa îi vom avea când vor fi mari.

Pr. A. NEGOIȚA

PĂRINȚII CREȘTINI CA EDUCATORI

(SF. APOSTOL PAVEL, CLEMENT ALEXANDRINUL ȘI SF. IOAN GURĂ-DE-AUR DESPRE PEDAGOGIA CREȘTINĂ).

Ca oricare din preocupările și din atitudinile oamenilor, pedagogia este legată de concepția noastră despre lume și despre viață. Ideia ce avem despre om, despre natura și destinele lui, despre poziția și scopul lui pe pământ, dictează sau influențează principiile și metodele noastre de educație. Știința și practica pedagogului se inspiră din antropologia și din etica lui, care cuprind și însemnează mai mult decât psihologia singură, fiind doctrina despre omul întreg.

Pedagogia este arta de a forma pe om, de a face din copil un om în înțelesul cel mai bun al cuvântului, de a-l forma ca ființă psihică, a-l desăvârși ca personalitate sufletească. Este, putem zice, artă de a învăța pe om **omenia**, — zicem artă, înțelegând o știință care se cere aplicată cu o deosebită îndemânare și mai întâiu cu sufletul. La începutul pedagogiei și al oricărei încercări de a trata pe om, — de a-l cultiva, educa, învăța **omenia**, stă deci întrebarea: Ce este omul?

Creștinismul n'a adus o teorie a pedagogiei, cum n'a adus nici alte teorii, și a adus cu atât mai puțin metode pedagogice de școală. El a adus ceva mai mult: o nouă concepție despre om și despre viață, o concepție deosebită de cele cunoscute și cu mult superioară lor, ceea ce-l făcea atunci atât de nou, de mare și de frumos unora, atât de suspect, de neînțeles și de urit altora. Ca toate în creștinism, pedagogia devenea o chestiune religioasă, o problemă de credință și de morală creștină, în funcțiune de esența spirituală a omului și de finalitatea lui.

Pedagogul creștin vede, și tratează în om un suflet. Pe lângă obligația lui firească de a întreține viața copiilor, de a-i îngriji, a-i instrui, a-i pregăti pentru menirea lor socială, de a-i

crește adevărat pentru lume, creștinul are obligația religioasă-morală de a-i crește pentru Dumnezeu. În credința sa, creștinul se știe dator lui Dumnezeu, dela primul om, cu viața sa și a copiilor săi, cu privilegiul de a-i fi născut și cu datoria de a-i crește bine; se știe dator, dela Iisus Hristos, cu restaurarea sa, care este mântuirea. Așa cum atitudinea lui în viață decurge din credința lui, decurge din aceasta pedagogia creștinismului. Ea este subordonată marelui scop al vieții, care este cunoașterea și împlinirea voinței lui Dumnezeu, spre îndreptarea, ridicarea, izbăvirea de rău și fericirea omului.

Concepția despre om a schimbat în creștinism toate raporturile omenești, a schimbat și pe cele din familie. Atotputernicia suverană și abuzivă a soțului și tatălui față de soție și de copii a făcut loc unui sentiment nou, religios, dictat de învățătura lui Iisus Hristos și a apostolilor, de credința și dragostea creștină. Căsătoria a devenit o legătură sfântă, binecuvântată de Biserică, cinstită și consolidată în cel mai înalt grad, prin asemănarea ei cu legătura dintre Hristos și Biserică. Această legătură are caracter religios și scop moral. Ea este sacră și indisolubilă.

Egalitatea predicată de creștinism se manifestă întâiu în familie. Soții creștini sunt deopotrivă mădule ale trupului lui Hristos, care e Biserica. În comunitatea creștină nu mai e deosebire nici de neam, nici de rang, nici de sex. (Galateni III, 28): Toți sunt «fiii lui Dumnezeu prin credința în Iisus Hristos» (v. 26), toți sunt egali cu același titlu și drept de frați și surori în Hristos.

La cei vechi, căsătoria cu o femeie de rang social inferior era concubinată; căsătoria sclavilor era o simplă conviețuire tolerată (contubernium). Legal nu se puteau uni prin căsătorie nici sclavii, nici persoane din clase sociale deosebite. Creștinismul a ridicat și această barieră pusă omeniei și dragostei firești, cinstind legătura binecuvântată dintre soți, de orice stare socială, ca pe o «mare taină», cum numește sfântul apostol Pavel căsătoria. Pentru aceasta, Biserica, atât de respectuoasă sau de rezervată față de legile statului roman, s'a pus în mod excepțional în opoziție cu principiile lui privitoare la căsătoria-concubinată și la contubernium. Prin căsătorie, soții deveneau oameni

de același rang și de aceeași cinste ca toți creștinii: rangul de frați și cinstea de mădulare ale lui Hristos.

Sfințenia acestui act social, ridicat pe treapta de taină bisericească, era atât de mare, încât ea se revărsa și asupra soțului păgân, în căsătoriile mixte. Deși asemenea căsătorii nu erau recomandate creștinilor, sfântul apostol Pavel învață pe soții creștini să nu se despartă de cei păgâni: Dacă un «frate» are femei «necredincioasă», și ea va voi să stea cu el, să n'o lase. Și dacă femeia are bărbat «necredincios» și el va voi să stea cu ea, să nu-l lase: Pentru că bărbatul necredincios «se sfințește» prin femeia creștină, și femeia necredincioasă «se sfințește» prin bărbatul creștin, — «fiindcă altfel copiii voștri ar fi necurați, dar acum sunt sfinți» (I Corinteni VII, 12-14). Soțul creștin fiind sfințit «sfințește» deci și pe cel păgân, iar copiii lor nu sunt necurați, ca pentru necredința celui păgân, ci sunt sfinți pentru sfințenia soțului creștin.

Copiii sfinți, iată o demnitate pe care nu le-a mai acordat-o nimeni,—copiii, pe care niciun pedagog nu i-a chemat la sine cu dragostea și prețuirea cu care i-a chemat și i-a mângâiat Iisus Hristos Mântuitorul: «Lăsați copiii să vină la mine și nu-i opriți, că a unora ca aceștia este împărăția cerurilor» (Matei XIX, 14; Marcu X, 13—16; Luca XVIII, 16—17). Intrebând ucenicii cine este mai mare în împărăția cerurilor, Iisus a chemat un copil, l-a pus în mijlocul lor și a zis:

«Amin grăiesc vouă: De nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncii, nu veți intra în împărăția cerurilor. Deci cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela este mai mare în împărăția cerurilor. Și cine va primi pe un prunc ca acesta în numele meu, pe mine mă primește. Iar celui ce va sminti pe unul din acești mici, care cred în mine, mai de folos ar fi ca să-și atârne de gât o platră de moară și să fie aruncat în adâncul mării» (Matei XVIII, 1—6).

Cuvântul acesta este mai tare decât biciul de ștreang, cu care Iisus a alungat pe zarafi din templu. Sfințenia copilului care crede în El trebuie respectată și păzită. Cel care o nesocotește și o strică este vrednic de scufundat în fundul mării. «Căutați să nu defălmați pe vreunul dintr'acești mai mici; căci zic vouă că îngerii lor în ceruri văd pururea fața Tatălui meu, care este în ceruri» (Matei XVIII, 10). În iubirea sa de oameni, Mân-

tutorul s'a identificat cu toți smeriții: cu săracii, bolnavii, în-temnițații, urgisiții și suferinzii pământului, dar nimănui n'a mărturisit dragostea și purtarea sa de grijă ca pruncilor, ai căror îngeri pururea văd fața Tatălui din ceruri. În copilul ridicat pe brațele sale în mijlocul apostolilor, El adopta și lua sub protecția sa dumnezeiască pe toți copiii: «**Oricine va primi pe unul dintr'acești copii în numele meu, pe mine mă primește. Și oricine mă primește pe mine, nu mă primește pe mine, ci pe cel ce m'a trimis pe mine**» (Marcu LX, 37).

Copilul sfânt, copilul etalon de aur al împărăției cerurilor, copilul asimilat lui Iisus Hristos, — este un lucru nou, o promovare neobișnuită a ființei celei mai mici la rangul cel mai mare. Luat din mulțimea indiferentă și uneori disprețuitoare și ridicat în mijlocul ucenicilor lui Hristos, pe brațe dumnezeiești, copilul nu mai este biata făptură umilă, împinsă de toți în lături, nesocotită pentru neștiința și neputința ei în atâtea socoteli omenești, făcute uneori de părinții lui însuși, neînțeleasă și înțeleptită de atâtea ori cu «defăimarea», cu cearta, cu blestemul și cu pedeapsa, ci este privilegiatul lui Iisus Hristos și primul cetățean al împărăției lui Dumnezeu: «**Amin grălesc vouă: de nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncii, nu veți intra în împărăția cerurilor**». Pe când noi socotim omenește că trebuie să facem pe copii ca pe oamenii mari, Iisus Hristos ne învață paradoxul plin de tâlc dumnezeesc că trebuie să facem pe oamenii mari ca pe copii, ca pe copiii care L-au primit pe El.

Niciun pedagog n'a arătat copiilor atâta prețuire, prețuire în valoare sufletească-morală, atât respect și atâta dragoste, niciunul nu i-a privit din laturea smereniei, curăției și sfințeniei lor ca Iisus Hristos, niciunul nu i-a ridicat în cinstea lui Dumnezeu și a oamenilor la treapta la care i-a ridicat Iisus Hristos. Pedagogia Lui nu este pedagogia științei noastre bio-psihologice relative, care măsoară pe copil cu anul, înălțimea și greutatea, și-l califică — neputând face altfel — în teste și fișe școlare, firește foarte necesare, din punctul lor de vedere; pedagogia lui Iisus Hristos este o disciplină a sfințeniei, care poate învăța și pe omul matur virtuțile copilului. Pedagogul mănuește în copil o ființă sfântă; pedagogia este slujire adusă copilului ca părtaş la cea mai înaltă vrednicie omenească, sfințenia.

Nimeni n'a apreciat și n'a exprimat mai bine valoarea

morală a materialului, uman încredințat părinților și pedagogilor ca educatori decât pedagogul desăvârșit, care a fost Iisus Hristos. Cel căruia i se încredințează copilul pentru educare, primește în el o făptură imaculată, o comoară sacră, un bun cum nu este altul mai de preț și mai de cinste; mai mult, primește pe Iisus Hristos însuși, care s'a identificat cu copiii și i-a luat sub dumnezeiasca sa tutelă.

Pedagogul creștin — și acesta este în primul rând părintele copilului, ca tată și ca mamă, — are în fața sa în copil pe Iisus Hristos, care a binevoit să se socotească una cu copilul lor. Această asemănare a copiilor cu Iisus, care îi ridică la nivelul unui interes dumnezeesc deosebit, face din ei un obiect și un motiv de atenție, de dragoste și de respect, care întrece tot ce se poate numi așa în obișnuința noastră omenească și ia forma unei reverențe. Pe lângă toate precauțiunile pedagogice, copilul trebuie tratat adecă, în numele lui Iisus Hristos, cu pietate.

Obișnuit se vede în copil aspectul lui fiziologic, fiind privit sub raportul deosebirii de înălțime și dezvoltare mintală și fizică dintre el și omul matur, o tabula rasa, pe care trebuie să scriem știința noastră, un mic profan neștiutor, care se educă și se instruește mai mult sau mai puțin mecanic, pe calea simțurilor și a rațiunii, prin mijloace intuitive și prin formarea de judecăți asupra lucrurilor. Nici bun nici rău, sufletește mai de grabă insondabil și uneori sâșpect, — o necunoscută sau o problemă căreia i se pot da mai multe soluții, el este ca material și ca posibilități pedagogice un semn de întrebare totdeauna, de îngrijorare uneori.

Un om mic, un om în miniatură, un pui de animal uman, el are a se forma pe calea instinctului și a mijloacelor naturale, spre a fi ceea ce este un om matur și a se descurca prin cunoștințele sale în lumea înconjurătoare. Capabil prin posibilitățile sale firești de evoluare și de progres, susceptibil prin înclinările sale rele de cădere, el este o vietate mobilă și curioasă.

Interesul pentru copil crește continuu, în lumea profană; el este tot mai mult recomandat atenției și grijii generale, dar pedagogia obișnuită, pedagogia de școală, nu vede în el mai mult decât poate vedea prin prisma preocupărilor, intereselor și mijloacelor ei psihologice-educative. Ea nu caută anume în

copil pe semenul lui Iisus Hristos, o ființă sfântă, tutelată de Fiul lui Dumnezeu, ai cărei îngeri văd fața Tatălui din ceruri.

Acesta nu este un fel de a vorbi, o parabolă pentru încântarea și mângâierea copiilor; este o privire de sus în adâncul primar și sacru al ființei omenesti ingenui, candidi, pure, necorupte, făcute sufletește după chipul și asemănarea lui Dumnezeu: Este omul așa cum l-a voit și l-a cerut Dumnezeu și așa cum l-a regenerat și restaurat Iisus Hristos. Acest om îngeresc, care este copilul, poate firește să alunece și să cadă, se poate corupe din cauza mediului și a condițiilor vieții, dar atunci când vine pe lume, din virtuțile sau din păcatele părinților lui, el este un nevinovat, poate cu unele sarcini ereditare, cu predispoziții spre rău, dar rău anume devine între noi, în lume, și mai ales din vina ei, care este a noastră a tuturor și în deosebi a părinților lui, genitorii și primii lui pedagogi.

Pentru a face din copil un om bun în sensul moral al cuvântului, este necesar ca la începutul principiilor și metodelor pedagogice și mai ales la baza educației familiare să punem înalta idee și misiune pedagogică ce leagă de prezența copilului în casă și în lume pedagogul dumnezeesc care a fost Iisus Hristos.

În copilul său, creștinul primește și îngrijește pe un asimilat și favorit al lui Iisus Hristos. Pentru orice copil care L-a primit pe El, Iisus Hristos se referă la îngeri și la Tatăl său, a cărui față o văd pentru copii îngerii lor în ceruri. Imaginea este mai mult decât sublimă, e divină: Copilul pe care-l vezi aici pe pământ, în casa ta, în școala ta, în fața ta, are un reprezentant, un corespondent, un alt el ceresc, care vede fața lui Dumnezeu și în care Dumnezeu la rândul său vede fața copilului de jos.

Pentru orice copil, în care tu vezi o ființă pământescă și naturală, vezi, în ordinea biologică, o vietate ca oricare alta, Iisus Hristos vede un înger, care privește fața lui Dumnezeu în ceruri. Copilul tău este mai mult decât un om reprodus, un murgure de om în devenire; este imaginea unui tip ceresc, un înger pământesc, o ființă pe care o protejează și de care se interesează Iisus Hristos însuși, în timp ce îngerii lui văd fața Tatălui ceresc. În această ființă, care atrage asupra sa dragostea și grija lui Iisus Hristos, tu ești chemat să descoperi pe înger și să faci din el un om după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, după voia lui Iisus Hristos. Copilul se află în stare de grație; tu ai

chemarea de a-l păstra și a-l face să sporească în acest har al sfințeniei creștine.

Privită așa, problema educației devine mare ca o taină și grea ca o sarcină ce trece peste toate puterile omenesti. A face din copil un om sfânt este în adevăr tot ce poate părea mai greu, când abia reușim a face oameni ca toți oamenii, și nici măcar atât totdeauna. Pentru a ști și a putea să păstrezi harul sfințeniei copilului tău, pentru a face din el un semen al lui Iisus Hristos, un om al lui Dumnezeu, copilul trebuie crescut ca pentru Dumnezeu, cu preceptele și cu idealul moral al lui Iisus Hristos. Copilul tău este și al lui Iisus Hristos, ca îmbrăcat în El prin botez. În chipul tău omenesc, el poartă chipul duhovnicesc al lui Hristos. Așa cum în ordinea naturală el îți aparține ție ca părinte, în ordinea spirituală aparține lui Iisus Hristos, care-l revendică în numele iubirii și grijii Lui dumnezeiești de Mântuitor: Mântuitor al tău și al copilului tău.

Copilul creștin este deci și un copil al lui Iisus Hristos, se crește după principiile lui Iisus Hristos și năzuește la idealul moral adus de Iisus Hristos. Educația lui nu este doar lucrul tău; este și lucrul lui Iisus Hristos, este de fapt anume lucrul lui Iisus Hristos. Tu ca părinte și prim pedagog al copilului tău îl crești nu numai pentru tine și pentru lumea aceasta, îl crești anume nu pentru tine și pentru lume, ci pentru Iisus Hristos și pentru împărăția Lui. Copilul tău aparține trupului și familiei lui Hristos, care e Biserica, așa cum îți aparține ție și familiei tale.

Vrei lumină și ajutor în opera atât de grea și împreună cu atât de mari răspunderi, care este educația copiilor, — caută lumina și ajutorul pedagogiei lui Iisus Hristos, care se găsește cuprinsă în Evanghelia Lui și în talmăcirea celor care I-au urmat Lui. Vrei să nu greșești în grija și în osteneala ta de a face din copil un om după Hristos, un creștin bun, — caută să cunoști, să trăiești și să aplici învățătura Lui. El prețuește pe om în preț dumnezeesc, în preț de suflet, cel mai mare preț cunoscut în lume, — prețuește în om sufletul, care e chipul și asemănarea lui Dumnezeu. El cultivă sufletul, desăvârșește pe om moral, adică sufletește. Omul este pentru Hristos sufletul său și valorează cât sufletul său, a cărui valoare este dumnezeiască și de aceea infinită: **Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?** — pentru

acest suflet care face mai mult decât lumea toată (Matei XVI, 26).

Pentru a cunoaște, cântări și forma un om, trebuie deci să-l cunoști ca suflet, să-l privești și îngrijești ca suflet, să tratezi cu el ca dela suflet la suflet. Ca suflete, oamenii sunt egali înaintea lui Dumnezeu. Nici haina, nici casa, nici rangul, nici chiar inteligența cuiva nu-l ajută să întrecă înaintea lui Dumnezeu vrednicia oricărui altul. Copilul tău este un asemenea suflet — suflare dumnezeiască în ființa celui născut din tine, — și ca suflet el valorează nu numai cât orice alt copil, fie acesta de geniu sau de împărat, ci valorează cât îngerul lui din cer, care vede fața lui Dumnezeu.

El trebuie văzut în această demnitate și crescut potrivit ei. Copilul este o ființă curată, nepătată; el trebuie ferit de orice întinare, de orice cădere. Atingerea demnității lui sacre, neglițarea sau disprețuirea potențialului lui moral, ducerea lui în ispită, «smintirea» lui, pățarea și stricarea sufletului lui, este o profanare și poate fi chiar o crimă, o pruncucidere. Singure înclinările unor copii spre rău, datorite unei eredități cu păcat, nu explică totdeauna evoluția nenorocită, care face mai târziu din cel ce a fost un copil un monstru. Poate că mulți din copiii împovărați cu tare părintești s'ar putea menține pe linia de pluitire morală a societății omenești, dacă restul de omenie din ființa lor ar fi totdeauna căutat, cultivat, sporit cu toată grija, și dacă mai ales ar fi cruțați de vitregie, de exemple rele, de prilejuri sau îndemnuri la păcat.

Vițiile oamenilor nu sunt fatale ca un destin inevitabil; ele s'ar putea preîntâmpina cel puțin în parte, dacă oamenii ar fi scoși din cercul vicios, din atmosfera și din condițiunile vițiului, dacă s'ar căuta și desvolta elementul bun ce intră în constituția fiecăruia din noi, partea sufletului, partea îngerului curesc. Dintr'un copil nu poți face un om, dacă nu privești și nu scoți a-nume la lumină omul din el, dacă nu liberezi și nu ușurezi de tină spiritul lui. Acest om în devenire este capabil de bine și de rău, capabil nu numai prin antinomismul nostru firesc, prin acel dualism ancestral care ne face să oscilăm între înger și demon, ci și prin mediul și împrejurările în care trăiește, prin agenții umani care lucrează asupra lui, prin influențele morale pe care le primește, prin ideile care i se transmit, prin obiceiurile

pe care le practică, prin exemplele pe care le vede. Un copil căzut într'o mocirlă — cuvântul este urît, dar potrivit pentru unele stări morale, — din care nu l-a scos nimeni, în care a fost poate chiar îmbrâncit de alții, rămâne întinat pentru toată viața. Un copil născut și trăit în promiscuitate morală poate deveni dimpotrivă un element de valoare, dacă e salvat la timp din calea nenorocirii spre care pare predestinat. Buna lui stare sufletească e chestiunea de prognosă și de profilaxie morală, iar, în caz de început de infecție, de intervenție salutară la timp și de tratament eficace.

În copilul creștin, părinții au ceea ce se poate numi un «gaj de sfințenie» în casa lor. Curățit, luminat și întărit cu anticipație din harul lui Dumnezeu, prin baia renașterii spirituale a botezului, ușurat de povara cea grea a primului păcat al omului, care este începutul tuturor celorlalte, așezat în laturea împărăției lui Dumnezeu, recrutat și angajat în Biserică și articulat astfel în corpul lui Iisus Hristos, copilul se găsește, cum am spus, în stare de grație, la nivelul sfințeniei, pe calea desăvârșirii morale, a realizării omului bun, așa cum l-a făcut și cum îl voește Dumnezeu. Prin creștinarea sa de prunc, care trebuie ținut de părinți și de toți ai săi în această stare privilegiată, el pornește în cursa grea a vieții sufletești de pe poziția cea mai înaintată și mai avantajoasă, aflată pe direcția vieții morale și aproape de ținta ei. Idealul moral al creștinului este desăvârșirea, — desăvârșirea după pilda lui Dumnezeu însuși, firește nu în măsura Lui, care este imposibilă omului, ci în măsura potențialului moral depus în ființa omului, al cărui suflet este suflare dumnezeiască, spirit rațional, capabil de mari eforturi și realizări morale, de înalte și sublime virtuți.

În pasta lui sufletească e pus dintru început aluatul care va putea dospa și crește calitățile lui morale, germenul viitoarelor lui gânduri și fapte lume, busola vieții lui sufletești, călăuza drumului lui spre împărăția cerurilor. Copilul este, firește, în neputință în primii ani de a înțelege cum se cuvine neprețuitul beneficiu pe care-l constituie creștinarea lui, este în necunoștință de starea și de datoria lui de mădular al trupului lui Hristos, dar dacă fizic copilul se desprinde de corpul părinților săi într'un timp limitat, scurt, — sufletește el rămâne legat de ei, cuprins în ei, vreme îndelungată, ba chiar toată viața. Su-

fletește, copilul se naște într'una din părinții săi, emană continuu din ei, printr'un proces de comunicare sufletească, de întoarcere și raportare la sufletul copilului ca la sufletul lor. Sufletul părinților lui se apleacă asupra lui, se revarsă continuu în sufletul lui, se reproduce și se realizează în sufletul lui, dacă părinții știu și pot să facă aceasta.

Dacă părinții știu și pot să facă aceasta: Iată toată problema pedagogiei creștine familiare, iată taina educației creștine. Copilul nu este o tabulă rasa sau o hârtie albă, pe care pedagogul scrie la întâmplare, după dispoziție sufletească, după împrejurări, după mijloace, orice socotește nimerit; nu este un gol, în care se toarnă orice, numai spre a se umple; nu este un obiect disponibil pentru orice experiență, sau o cantitate neglijabilă în vreo privință oarecare: Este un suflet închinat lui Dumnezeu, entitate spirituală, evaluată și consfințită ca chip și asemănare a lui Dumnezeu, cât orice om, ceva mai mult: Este «sfânt Domnului», Domnului său Iisus Hristos.

Suntem obișnuiți sau încercăm să proiectăm pe chipul copilului ceea ce va fi, o mărime sau o valoare de viitor, un moment de mai târziu. În momentul prezent, el este privit ca ignorant și neputincios, ceva mic, nedevenit, neconsistent, ne-realizat, ceva ce nu este încă ceva. Din punct de vedere creștin, copilul este ceva foarte important, este ceea ce este: O cantitate pozitivă, cunoscută și apreciată ca făptură sfântă, ca gradul superlativ de comparație morală, ca tipul celui ce intră în împărăția lui Dumnezeu, ca normativ pentru toți oamenii: «**De nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncii, nu veți intra în împărăția cerurilor**». Smerenia și nevinovăția copilului este cheia împărăției lui Dumnezeu. Iisus Hristos s'a substituit lui și l-a luat în grija sa dumnezeiască. Cine desconsideră pe copil, desconsideră pe Iisus Hristos, iar cine smintește pe «unul din acești mici» care cred în El, «mai de folos i-ar fi ca să-și atârne o piatră de moară de gât și să fie aruncat în adâncul mării».

Cei dintâi care pot «sminti» pe copii sunt părinții lor. Grija părinților de a crește bine pe copii trebuie să fie egală nu numai cu bucuria și cu mândria lor de a-i avea, ci și cu răspunderea lor în fața lui Dumnezeu pentru «smintirea» copiilor. Meritele și răspunderea lor de pedagogi nu se măsoară cu calificative obișnuite, nici chiar cu părerile relative ale oamenilor înaintea

lumii: Se măsoară cu însăși mântuirea lor, înaintea lui Dumnezeu. Dacă părinții nu îndrumează și nu însoțesc pe copii pe calea mântuirii, dacă nu-i învață și nu-i ajută să se desăvârșească moral, să se înalțe și distingă sufletește, să cunoască și să facă voia lui Dumnezeu, misiunea lor de părinți și de pedagogi rămâne neisbutită, «ratată», compromisă, și, odată cu ea, însăși mântuirea lor. Un copil rătăcit și pierdut din vina părinților însemnează părinți pierduți cu copilul lor, pentru copilul lor. Pedagogia părinților creștini pune astfel, cum am spus, problema mântuirii lor.

Privind datoria lor de educatori așa, părinții creștini au cele mai serioase motive și de bucurie și de grijă pentru chemarea lor de pedagogi ai familiei. Ei au datoria — nu doar pe dagogică — ci sfântă, de a aprecia la justă valoare fondul sufletesc al copilului ca entitate spirituală recunoscută și proclamată de Iisus Hristos, pecetluită și sfințită prin tainele Bisericii, — de a valorifica bunurile sufletești ale copilului, de a le fructifica și a le vărsa în tezaurul spiritual-moral al Bisericii ca roadă a duhului creștin în casa lor, ca binecuvântate primii, prinos de părtași cu Dumnezeu și la crearea copilului lor și la mântuirea lui.

Un copil este un aducător și un purtător de har divin în casă, un spor de credință, de nădejde și de dragoste creștină, un mădular mai mult în trupul bisericesc al lui Iisus Hristos, un nou om investit cu chipul și cu asemănarea lui Dumnezeu și cu sfințenie creștină, cu care primim pe însuși Iisus Hristos (Marcu IX, 37; Matei XVIII, 5) — și care este măsura împărăției cerurilor: «Cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela este mai mare în împărăția cerurilor». De aceea, «de nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncii, nu veți intra în împărăția cerurilor» (Matei XVIII, 3 și 4). În înțelesul acesta, nu copilul se formează după modelul omului, ci omul se formează după modelul copilului: Omul mare trebuie «să se întoarcă» la starea cea dintâi, la curăția și frumusețea sufletească a copilului, pentru a intra în împărăția cerurilor.

Superior sufletește celor mari prin «smerenia» și prin candoarea lui îngerească, prin credința și prin nevinovăția lui, superior părinților și pedagogilor lui prin «sfințenia» lui neconsumată, nepierdută, superior prin asemănarea lui cu Iisus Hristos,

copilul se impune atenției, respectului, pietății noastre în numele lui Iisus Hristos. El nu este nici obiect de răsfăț, nici obiect de dispreț: nici «păpușe» vie, nici «drac de copil»; între acestea el este ceva mult mai de preț și mai serios: Este învățătorul și pilduitorul nostru, din grația lui Iisus Hristos, care l-a ridicat pe brațele sale, în mijlocul ucenicilor, și ne-a învățat pe toți să ne facem ca «acest mai mic», care este copilul credincios. Pe când în ordinea naturală copilul ar de învățat totul dela cei mari, în ordinea spirituală-morală aceștia au de învățat ei dela copil: credința lui, bunătatea lui, sinceritatea lui, curăția lui și celelalte calități de cetățean privilegiat al împărăției lui Dumnezeu.

În copil, părinții și pedagogii trebuie să vadă și să respecte deci o ființă investită cu cea mai înaltă virtute, sfințenia și cu cea mai înaltă demnitate, cea de frate adoptiv al lui Iisus Hristos și de favorit al împărăției cerești. Sufletul lui curat trebuie ferit de orice atingere — în intenție, cuvânt sau faptă, — care l-ar putea turbura sau vătăma în vreun fel; trebuie păstrat pur, cruțat de jigniri, de ispite, de scandal, de «sminteală», de lucruri necurate, nepotrivite firii, vârstei și sfințeniei lui, alimentat sufletește numai cu hrana cea mai aleasă, cu tot ce pot gândi, simți și face mai bun ca oameni pedagogii lui, părinții și alți educatori.

Așa cum nu scoți o floare din casă în bătaia ucigătoare a vântului de iarnă, și n'o expui, fără a fi udată la timp potrivit, în arșița de foc a soarelui de vară, așa nu se lasă sufletul gingaș al copilului pradă atentatelor și intemperiilor vieții morale, expus, rătăcirii, căderii, diformării, uciderii sufletești. Chiar având înclinări rele firești, care sunt de obicei sarcini ereditare, copilul poate fi ajutat să se îndrepteze, punându-l în condițiunile morale potrivite cu aceasta. Pe sufletul lui curat, petele se fac și se cunosc mai ușor; se imprimă cu ușurință orice cuvânt, orice gest, orice act văzut sau auzit; ochii și urechile lui prind totul, atenția și curiozitatea lui cercetează și pătrund în tot ce-i apare în cale. Cu instinctul și cu interesul cu care, ca o necesitate și o plăcere de a cunoaște, desfac și strică obiectele de joc, caută copiii rațiunea de a fi a tuturor lucrurilor. Oameni noi pe lume, ei întrebă pe ceilalți ce, de ce și cum este această lume, cu toate ale ei.

Pe când grija de a-i ajuta să o cunoască prin toate mijloacele — carte, laborator, muzeu, excursie — a crescut până la obligativitatea și gratuitatea învățământului public, grija de a educa pe copil, a-l forma sufletește, moral, a rămaș, prin neglijența noastră și prin greutatea ei, secundară. Școala n'a căutat anume și n'a putut să facă din copil pe omul voit de Dumnezeu, desăvârșit, sfânt. Școala a dat totdeauna copilului cu precădere, dacă nu exclusiv, învățatură, cunoștințe. Educația copilului se face în școală fragmentar, unilateral, cu lipsurile și cu intermitențele inerente programului ei. Școala mai mult instruește decât educă, și aceasta nu pentru că nu vrea, ci pentru că de regulă nu poate să le facă pe amândouă în aceeași măsură. Și chiar dacă școala ar voi să facă educație propriu-zisă, niciun învățător sau profesor n'ar putea să întrecă în arta educației copiilor pe părinți, dacă aceștia au în adevăr conștiința și sentimentul necesar părinților ca pedagogi.

Din nefericire, sunt mulți părinți, care, fără a fi vitregi sau răi cu copiii lor, ba chiar răsfățându-i, nu fac tot ce trebuie, și anume, ceea ce trebuie, pentru educația lor morală. Aceasta nu se identifică totdeauna cu ceea ce se cheamă de obicei «bună-creștere», nici doar cu purtarea de grijă pentru cele necesare vieții și învățurii copilului. Cultivarea inteligenței lui, dezvoltarea simțurilor lui, formarea gustului lui, o anumită disciplină chiar, nu fac încă la un loc buna-creștere ca educație morală, pe care părinții trebuie s'o dea copiilor lor. Un copil instruit și dresat nu este încă un copil bine crescut. Politeța singură chiar, nu este echivalentă cu simțul moral. Și educația se face cu aceasta, nu cu cunoștințe teoretice, cu maxime filosofice sau cu simple indicațiuni practice; ea se face cu simț moral.

Dacă părinții sau oricare alți pedagogi nu-l au pe acesta, educația copilului este amenințată sau chiar compromisă. Mica făptură omenească, delicată și plăpândă ca o floare de primăvară, îngerul pământesc ridicat de Iisus Hristos la rangul de prim-cetățean al împărăției cerurilor, se va putea pierde în adevăr ca o floare atinsă de brumă, înneată de burueni sau de spini, ca un mărgăritar aruncat într'o apă noroioasă.

Educația este o lucrare de natură morală; ea se face cu scopuri, metode și calități morale. Fără acestea, creșterea unui copil se poate chema oricum altfel, afară de educație propriu-

zisă. Ceea ce se înțelege prin personalitate, caracter, bun simț sau alte atribute pedagogice, nu ajunge să acopere întru totul noțiunea de educație morală. Educația morală se face cu precepte, idealuri și sancțiuni morale, de către persoane morale. Cât privește pe copii, ea începe necondiționat cu educația și cu moralitatea părinților, urmată apoi de a celorlalți pedagogi, părinți și ei în chip figurat.

Educația creștină este moralizarea copilului, menținerea lui pe linia sfințeniei, îndrumarea lui pe calea desăvârșirii, pregătirea lui pentru împărăția lui Dumnezeu, — e mântuirea lui, care este și mântuirea părinților lui. Pentru aceasta, să recunoaștem, se face de regulă mult mai puțin decât dorește Iisus Hristos și decât poate să facă Iisus Hristos, pedagogul divin al copiilor și al tuturor oamenilor. Educația creștină morală se face cu Iisus Hristos și pentru Iisus Hristos. Pedagogia creștină este de aceea mai întâiu un act de credință. Ea presupune o sumă de virtuți evanghelice, fără care nu poate să dea roade

***

Creștinii vechi au avut înțelegerea calității religioase-morale a educației familiare, a necesității orientării ei evanghelice, a colaborării lor cu Iisus Hristos la buna-creștere a copiilor. Marii pedagogi creștini au fost mari moralști. Pedagogia lor nu sta în teorii și metode psihologice de carte școlară; sta în aplicarea principiilor creștine la formarea copilului și a omului în general. Pedagogia lor nu e măiestrie formală savantă, ci e inimă de mari creștini. Sfântul apostol Pavel, Clement Alexandrinul, sfântul Ioan Gură-de-Aur, Augustin sunt mari pedagogi din credința lor în Iisus Hristos, din iubirea lor de oameni, din experiența lor creștină. Un cuvânt, o pagină sau o carte, în care vorbesc de educația copiilor, încălzesc și vibrează mai mult decât o întreagă bibliotecă pedagogică făcută pe considerațiuni omeneste obișnuite. Pedagogia lor era o mărturisire de credință, era grijă de mântuirea copiilor și a părinților, era Iisus Hristos în viața familiei, a Bisericii, a societății. Pedagogia lor era creștinarea omului din sfânta lui copilărie, prin însușirea sfintelor precepte evanghelice, era realizarea creștinului ca om moral ales, desăvârșit.

«**Creșteți pe copiii voștri în învățătura și în povățu Domnului**» (Efeseni VI, 4) recomanda sfântul apostol Pavel părinților creștini. «**Învățătura**» și «**povățu**» Domnului nu sunt un cuvânt, o formulă de ocazie sau un «motto» pedagogic, — e cea mai cuprinzătoare, mai înaltă, mai sfântă concepție de viață și de doctrină morală, este punerea minții, voinței și a vieții noastre întregi de acord cu Evanghelia, cu «**învățătura**» Domnului, descoperită lumii ca adevăr și bine moral de Iisus Hristos. El este scopul nostru moral, îndreptarul nostru sufletesc, pedagogul creștin. Așa L-a înțeles și L-a trăit în chip desăvârșit omeneste marele apostol Pavel, așa L-a prezentat lumii convertite marele teolog alexandrin Clement, așa L-a tălmăcit Bisericii și societății marele predicator Ioan Gură-de-Aur, oprindu-ne numai la trei din marii pedagogi creștini. Pedagogi sunt de fapt nu ei; pedagogul lor este El, Iisus Hristos, care e pedagogul tuturor creștinilor și al neamului omenesc.

În bogăția de sfaturi, pe care sfântul apostol Pavel le dă creștinilor în epistola către Efeseni (cap. VI), grija pentru educarea copiilor este cea dintâi. Spre deosebire poate de orice alți pedagogi, el nu se mulțumește să învețe pe părinți, ci începe prin a se adresa copiilor, ca unor membri de cinste ai Bisericii, ca unor favoriți ai lui Iisus Hristos: «**Copii, ascultați pe părinții voștri în Domnul, căci aceasta este cu dreptate**» (VI, 1). Apostolul întărește «**dreptatea**» cu un motiv religios, cu porunca legii vechi, care cerea copiilor să-și cinstescă părinții, ca o condiție a fericirii lor însăși, ca pe «**cea dintâi poruncă cu făgăduință**»: «**Ca să-ți fie ție bine și să trăiești ani mulți pe pământ**» (VI, 2-3).

Asigurând astfel părinților respectul și ascultarea copiilor din datorie fiască și din poruncă dumnezeiască, apostolul sfătuiește pe părinți—și sfatul lui e tot poruncă—să nu recurgă la metodele și la mijloacele violenței: «**Nu întărâtați pe copiii voștri spre mânie**», ci să-i crească «**în învățătura și povățu Domnului**». Continuând a da alte sfaturi, privitoare la slugi și la stăpâni, Pavel învață pe creștini în frumoase figuri de parabolă să se «**întărească în Domnul**», să se îmbrace cu armătura Lui și cu platoșa dreptății, să se încingă cu adevărul, să-și încalțe picioarele într-o gătire a Evangheliei păcii, să ia pavăza credinței, coiful mântuirii, sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu, sabie purtată în rugăciune și în răbdare (VI, 10-18).

Această pedagogie fără introducere metodologică, fără trepte formale, fără instrucțiuni psihologice, poate să pară foarte sumară. În realitate, ea indică în câteva cuvinte esențialul educației creștine: Copiii cinstesc și ascultă pe părinții lor, spre în-suși binele lor; părinții cresc pe copii în învățătura Domnului, nu cu mânie, ci cu povață, care poate fi și certare, după însemnarea cuvântului grecesc respectiv (nouthesia). De fapt există nu o pedagogie creștină teoretică, ci «învățătura Domnului» și «povața» părinților, cu autoritate blândă și înțelegătoare. Materialul ei pedagogic sunt virtuțile evanghelice, care fac pe creștin credincios, drept, iubitor de bine și de adevăr, pașnic, cu-cernic, pregătit pentru rugăciune și pentru răbdare, cunoscă-tor al cuvântului lui Dumnezeu, cu gândul la mântuire. Ce tratat de pedagogie ar putea să spună mai mult? Care sistem de educație familiară a făcut din copii oameni mai buni din punct de vedere moral? În articolul nostru precedent «**Chipuri de mame creștine în educația religioasă**», ilustream aceasta cu numele câ-torva mame de sfinți. Efectele educației religioase-morale a creștinilor se pot ilustra nu doar cu câteva nume, ci cu ge-nerații succesive de credincioși, care au trăit viață curată, în «învățătura» și în frica lui Dumnezeu.

Ceea ce sfântul apostol Pavel, într'o epistolă ocazională, exprima concis, aproape aforistic, alți pedagogi creștini au des-voltat și au aplicat mai de aproape la educația și la viața creș-tină. În fața Elinilor subtili, convertiți la creștinism sau dor-nici de a-l cunoaște, pedagogul alexandrin **Clement** prezintă cu măiestrie de om învățat și cu inimă de educator creștin ma-terialul pedagogic; ceva mai mult, el prezintă pe însuși «**Peda-gogul**», pedagogul prin excelență, care este Iisus Hristos.

Niciun pedagog nu se poate compara cu El. El cunoaște, îndreptează și vindecă infirmitățile noastre morale. El singur știe și poate să facă aceasta. El iubește pe omul păcătos și vrea mântuirea lui. Din iubire de oameni s'a făcut El pedagogul nos-tru. Scopul pedagogiei Lui este cunoașterea lui Dumnezeu și moralitatea. «Educația după Dumnezeu — zice **Clement Alexan-drinul** — constă în a se lăsa condus de către adevăr, până la a putea contempla pe Dumnezeu și a primi întipărirea durabilă a unei vieți sfinte. Așa cum generalul conduce mișcările trupe-lor în vederea siguranței soldaților lui, așa cum pilotul con-

duce vasul cu hotărîrea de a-și salva călătorii, așa ne conduce Pedagogul, din grijă pentru noi, spre viața care ne mântuiește. El veghează la evoluția morală a omenirii, El care este Logosul preexistent, întrupat în Iisus Hristos Mântuitorul ¹⁾.

După marele moralist care a fost Clement Alexandrinul, teolog creștin cu un foarte pronunțat simț al valorilor umanismului elin, educația nu este o lucrare omenească; ea este lucrarea lui Iisus Hristos însuși, este întipărirea, învățaturii Lui în om, împlinirea Evangheliei în viața creștinilor. În filosofia greacă, morala era o știință: virtutea presupunea cunoașterea binelui. Morala creștină este cunoașterea lui Dumnezeu și trăirea după voia Lui. Odată aflat în cunoștință de învățătura lui Iisus Hristos, creștinul are deci a se lăsa condus de voia lui, — îndreptat, moralizat, mântuit, ca un copil bun și ascultător de un părinte bun și iubitor.

Pedagogia creștină este astfel credință și morală: credință moralizatoare, care schimbă pe oameni prin cunoașterea lui Iisus Hristos, îi schimbă în buni creștini, în viața cărora se reflectă «Adevărul» și se recunoaște El, «Pedagogul».

Cu grija ce trebuie să aibă pentru a face din copiii lor buni creștini, părinții — recomandă Clement — îi învață buna-cuviință creștină, supraveghează purtarea și convorbirile lor, evită tot ce poate să atingă curăția lor, pun măsură în toate, chiar răsului nesocotit, și sunt atenți la tot ce fac și vorbesc, cunoscând că și cuvintele pot mântui, ca și faptele. Părinții se fac astfel pildă copiilor lor, îi educă prin învățatură și prin control personal și prin purtarea lor creștină: îi cresc ca dela Iisus Hristos Pedagogul și pentru Iisus Hristos Mântuitorul. îi crește prin ei Iisus Hristos.

Aceasta presupune cunoașterea, însușirea și trăirea de către părinți a învățaturii lui Iisus Hristos, credință și viață creștină. În educația creștină toate se reduc deci la Iisus Hristos. El este în adevăr Pedagogul; părinții sunt ucenicii Lui, copiii devin de asemenea ucenici ai Lui, credincioși și următori învățaturii Lui. Toți creștinii, deci și toți părinții, trebuie să ur-

---

1) Vezi Eugène de Faye, *Clément d'Alexandrie. Etude sur les rapports du-Christianisme et de la philosophie greque au II-e siècle*, ed. 2 Paris 1906, pp. 76-80.

meze lui Dumnezeu «ca niște copii iubiți» și să nu facă nimic ce nu s'ar cuveni «sfinților», care sunt creștinii, cum zisese sfântul apostol Pavel (Efeseni V, 1-3).

Sfântul Ioan Gură-de-Aur, păstorul, face ceva mai mult decât Clement Alexandrinul, profesorul. El stăruie în chip deosebit asupra datoriei și răspunderii de educatori a părinților creștini. Pus direct în fața lor, ca slujitor al Bisericii, cunoscând viața familiară și socială ca duhovnic, aplicând continuu sfânta Scriptură la viață, el adună și ține asupra capului lor îndemnuri, pilde, făgăduințe și sancțiuni omenești și dumnezeiești.

Monahul care era Ioan Hrisostom, ascetul desprins de lume, omul închinat cu totul slujirii lui Dumnezeu, trăind cu duhul, observă și înțelege viața ca puțini alții, privind-o retras de pe înălțimea poziției lui sufletești. Afecțiunea lui pentru copii și grija lui pentru buna lor creștere îi inspiră idei și cuvinte de antologie pedagogică¹⁾. Copilul Anthusei, al acelei «femei admirabile», în care profesorul păgân Libanius lăudase pe toate creștinele, păstra proaspătă căldura dragostei de mamă, farmecul devotamentului ei matern, interesul părintesc pentru copii. Citirea continuă și adâncită a epistolelor sfântului apostol Pavel, marele lui mentor creștin, durerea lui pentru tristele urmări familiare și sociale ale vițiilor, focul lui sacru pentru sfânta lui misiune de preot la Antiohia și de episcop la Constantinopole, îl îndemna să strige părinților ca un profet datoria lor de educatori, ca pe o chestiune de viață și de moarte pentru ei și pentru copiii lor.

Părinții care nu-și cresc bine copiii îiucid. Da, se repetă el, sunt ucigași de copii asemenea părinți, ba sunt mai răi decât alți ucigași, pentru că ucid sufletul, care este bunul cel mai de preț pe lume. Barbarii care robesc o țară sunt mai puțin răi decât cei care pierd suflete de copii: Cruzimea barbarilor nu trece dincolo de turburarea și de aservirea țării, de maltratarea trupului, pe când ceilalți robesc sufletul, îl leagă și-l predau ca pe un prizonier demonilor răi și sălbateci și patimilor lor²⁾.

---

1) De văzut în deosebi omilia «*La cuvântul: «Văduva să nu fie înscrisă având mai puțin de șasezeci de ani» (I Timotel V, 9) și despre creșterea copiilor și despre milostenie» (Migne P. G., 51, 321-338) și scrierea *Contra adversarilor vieții monahice*, Cuvânt 3 (Migne P. G. 47).*

2) *Contra adversarilor vieții monahice.*

Sfântul Ioan Gură-de-Aur privește problema educației copiilor pe planul vieții sociale și face din ea o mare problemă de morală socială. Toate relele din lume vin din stricăciunea oamenilor, și nu numai cele morale, ci și cele dela natură: Vin din răutatea și din păcatele oamenilor, ca urmare a lipsei bune creșteri morale. Din cauza oamenilor răi și vițioși, au ajuns unii — filosofi și eretici — să nege pronia dumnezeiască, neputându-și explica altfel prezența atâtor rele în lume. Acestea formează o ceață deasă, întunecoasă, în care unii nu mai pot să vadă Providența. «Căci dacă n'ar exista această ceață, pronia lui Dumnezeu s'ar vedea ca într'o amiază luminoasă și liniștită. Pentrucă dacă n'ar mai fi nici tribunale, nici acuzatori, nici calomnatori, nici torturi, nici pedepse, nici închisoare și corecțiuni, nici confiscări și amenzi, nici teamă și pericole, nici dușmăni, nici uneltiri, nici insulte, nici ură, nici foamete și boli pestilențiale, nici alte rele din câte am mai enumerat altădată, ci ar trăi toți cu cuvenita înțelepciune, cine dintre oameni ar mai pune la îndoială pronia lui Dumnezeu? Nimeni! Este ca și cum, pe timp de furtună, când cârmaciul corăbiei vrea să-și facă datoria și să salveze corabia, călătorii n'ar putea să-i vadă îndemânarea și știința lui de cârmaci, din cauza turburării și a fricii și a frământării produse de relele ce se așteaptă. Așa și Dumnezeu conduce și acum universul, dar aceasta nu se vede de către mulți, din cauza sgomotului și a turburării lucrurilor, pe care o produc mai ales ei. De aceea, ei nu numai răstoarnă statul, ci vatămă și credința, și n'am greși dacă i-am numi dușmani comuni, care trăiesc doar pentru a împiedeca mântuirea celorlalți, pentrucă, cu ideile lor nelegiuite și cu viața lor necurată, scufundă odată cu ei în oceanul acestei lumi pe cei care călătoresc împreună cu ei» 1).

Iată arătată în cuvintele de foc ale marelui ierarh ortodox vina grea a părinților care nu-și cresc bine copiii: Sunt «uci-gași»; — iată arătată și vina grea a celor care, prin influența și prin pilda lor rea, strică pe copii și societatea: Sunt «dușmani comuni», dușmani publici. Acestea nu sunt hiperbole de retor; sunt tristele constatări făcute de un păstor creștin, de un părinte sufletesc, de un om care vorbește cu grijă și cu răspundere

---

1) Ibidem.

de mântuirea oamenilor; constatări făcute pe chipul moral al societății. Lumea e plină de oameni răi, de păcate și de suferințe. Acestea fac viața grea tuturor, aduc asupra noastră nefericirea răului ce suferim împreună, aduc chiar suferințe «din cer», pe cele dela natură. Statul trebuie de aceea să facă legi penale, să țină poliție și judecători, să aibă închisori, să pedepsească aspru, — griji și cheltueli necesitate de păcatele oamenilor. Legile și tribunalele trebuie să repare greșelile părinților. Ele pedepsesc și caută să îndrepte pe cei pe care nu i-au muștrat și îndreptat la timp părinții, pedepsesc adecă în locul părinților și spre rușinea lor.

Dincolo de această pedeapsă omenească, așteaptă pe copii și pe părinți pedeapsa focului veșnic. Răspunderea părinților ajunge astfel până înaintea lui Dumnezeu. Sfântul ierarh îi vede pe părinți solidari la destinele veșnice ale copiilor lor, vinovați de rătăcirea lor, osândiți pentru osânda lor. Alături de părinții nepăsători de buna creștere a copiilor, sunt vinovați toți cei care îi «smintesc» și-i corup prin exemplul lor, de faptă sau de cuvânt. Vina aceasta îi face de condamnat și înaintea societății și înaintea lui Dumnezeu. Pedagogia capătă astfel un caracter și o importanță socială și religioasă, care face din ea, cum am spus, o problemă și o condiție și a mântuirii și a unei stări morale a societății.

Bunul părinte sufletește nu se mulțumește să anunțe osânde. El știe să învețe pe părinții trupești cum să-și crească bine copiii. Greșala multora era că visau pentru copiii lor bogăție și onoruri. Se osteneau să-i dea la învățătură, să le agonisească țarini, case mari, cai frumoși, lucruri scumpe, locuri de cinste, — avere și glorie. Ierarhul nu impută părinților că se străduiesc să-și învețe și să-și ridice copiii; el le impută anume că nu fac decât aceasta, în mod unilateral și exclusiv, trezind și întreținând continuu ambiția și pofta lor pentru avere și pentru glorie lumească, făcându-i lacomi și vaniți.

În acest chip, părinții supun pe copiii lor celor două pofte tiranice, care sunt «baza tuturor relelor»: pofta banilor și pofta mai rea încă a slavei deșarte. Fiecare din aceste pofte poate să răscolească și «să răstoarne» sufletul copiilor; când însă pătrund în suflet amândouă, îl corup cu totul, îl umplu de impurități și-l fac neroditor pentru toate bunurile duhului. «Când

bani sunt premiul dorit de toți și când dați ca pildă oameni nelegiuți pentru a trezi zelul copiilor, ce nădejde de mântuire mai poate fi? Pentru că cei care poftesc bani sunt în chip firesc invidioși, necinstiți, jură mult și strâmb, insultă, fură, sunt nerușinați, îndrăsneți și ingrați, au toate relele»¹⁾ adevărindu-se cuvântul sfântului apostol Pavel care spune că «rădăcina» lor este iubirea de argint (I Timotei VI, 10).

Oamenii stau în această privință sub tirania obiceiului, a deprinderii, care-i îndeamnă să imiteze pe alții, fără să se gândească la folosul sau la nefolosul sufletesc al copiilor lor. Părinții înșiși împing astfel pe copii în cursele diavolului, împotriva interesului mântuirii, spre nefericirea lor. Părinții înșiși pun povară de păcate asupra copiilor lor, îmbrâncindu-i la rău ca într'un râu de foc. Nu numai că îi sfătuesc împotriva poruncilor lui Iisus Hristos, dar au vanitatea și ipocrizia de a îmbrăca răul în nume frumoase: Frecventarea continuă a hipodromului și a teatrelor o numesc cultură și civilizație, bogăția se cheamă libertate, gloria se cheamă mărire de suflet, prostia se cheamă curaj, risipa filantropie și nedreptatea bărbăție. Și ca și cum n'ar ajunge amăgirea aceasta, numesc virtutea cu numele o-puse: Înțelepciunea e numită rusticitate, indulgența lașitate, dreptatea lipsă de curaj, lipsa de mândrie este numită servilism, toleranța slăbiciune, — par'că temându-se ca nu cumva copiii să audă dela alții adevăratele nume și să evite a se corupe, pentru că nu puțin contribue la abaterea oamenilor dela cele rele numirea lor cu numele cel adevărat²⁾.

Dacă părinții în general dovedesc ambiție și vanitate în creșterea copiilor, făcându-i să dorească bunuri lumești, unii arată față de copii și slăbiciune. Educația nu se face nici cu mânie, zisese apostolul, nici cu slăbiciune și cu lipsă de autoritate părintească, completează pedagogic ierarhul. Vina unor părinți este însă aceasta: Nu au destulă inițiativă și energie în stăpânirea și îndrumarea copiilor lor. Cazul marelui preot evreu Eli, cel cucernic și bun, dar nu destul de sever cu fiii săi, care au adus durere de moarte asupra bătrâneței lui, este citat de mai multe ori, ca un avertisment biblic pentru părinții slabi.

1) Ibidem.

2) Ibidem.

Părinții care nu sunt destul de atenți și de autoritari cu copiii lor, îi expun, cum am spus, să fie pedepsiți mai târziu de legi și de autoritățile statului. Vigilența este necesară și bunătatea nu trebuie înțeleasă greșit și făcută motiv de neînfrânare a copilului. Te-ai mânia, firește — zice sfântul — dacă o slugă ți-ar lovi copilul; dar nu te mânie și îngrijorezi că demonul îl pâlmuște zilnic și îl duce la păcat, — iar tu dormi și nu te indignezi.

Înțeleptirea copiilor — acea povățuire cu posibilă certare, de care vorbea apostolul — nu se face numai cu sfatul; atunci când nu ajunge îndemnul pentru a birui nepăsarea tinereții, trebuie produsă frica. Intervenția trebuie să fie potrivită cu infecția ranei. Ierarhul nu recomandă anume asprime, ci grija de a nu fi disprețuită de copii autoritatea părinților. Dacă femeia trebuie să se teamă de bărbat, cum a spus sfântul apostol Pavel (Efeseni V, 33), cu atât mai mult trebuie să se teamă copiii de tată. El este învățătorul casei, la el trimite Dumnezeu și pe femeie și pe copii pentru învățătură (comp. I Corinteni XIV, 35; Efeseni VI, 4). El este deci învățătorul, protectorul, tutorele și șeful lor. În mâinile lui a pus Dumnezeu putere peste ei ¹⁾.

Pe copil îl ai în mână de mic, când e crud și plâpând și când îl poți forma și ai datoria de a-l forma. Ce scuză vei avea dacă îl vezi alunecând și-l lași să cadă? Vei zice că e recalcitrant și greu de condus? Dar trebuia să prevezi aceasta și să-l înfrânezi dela început, când era mic și ușor de condus, să-l obișnuiești cu cele ce trebuie să facă, să-l ordonezi, să lecuești slăbiciunile lui sufletești. Trebuiau smulși spinii atunci când, fiind în vârstă fragedă, se smulgeau mai ușor și nu atunci când, patimile fiindu-i neglijate și ele crescând, lucrul este mult mai greu. De aceea s'a zis: «**Pleacă din tinerețe grumazul lui**», cum scrie Ecclesiastul, când «pedagogia este mai ușoară», adaugă sfântul Ioan Gură-de-Aur, întrebuițând chiar cuvântul indicat pentru educația copiilor ²⁾. Dumnezeu nu numai poruncește aceasta, ci și ajută pe părinți, asigurându-le respectul copiilor, și anume punând pedeapsa cea mai grea asupra copiilor care defaimă pe părinții lor, pedeapsa cu moartea (Exod XXI, 17).

1. Omilia «*La cuvântul: «Văduva să nu fie înscrisă...»*».

2) Ibidem.

Autoritatea părinților asupra copiilor este deci de drept divin. Părinții trebuie să facă efectivă această autoritate asupra copiilor, spre binele lor.

Dacă Dumnezeu nu îngăduie copiilor, sub pedeapsă de moarte, să jignească pe părinții lor, cum s'ar putea îngădui să fie jignit de ei Dumnezeu însuși ¹⁾? Eu te apăr pe tine de insultele copiilor cu prețul vieții lor — zice Dumnezeu — iar tu nu te înduri să superi nici cu cuvântul pe cel care calcă legile mele. Il vezi jignind pe Creator, și tu nu te neliniștești și nu te temi, deși știi că Dumnezeu oprește să fie jignit, nu pentru că poate suferi vreo pagubă din aceasta, ci numai pentru mântuirea copilului tău și pentru binele tău însuși. Căci cel care este nerecunoscător și nesimțitor față de Dumnezeu, se va obrăznicii cu atât mai mult față de părinți și de propriul său suflet, ca un om care s'a îmbătat ²⁾. Cum mai poți numi fiu pe cel care insultă pe Dumnezeu, pe Creatorul și pe Tatăl tău și al lui?

Copiii trebuiesc deci învățați să respecte și asculte pe Dumnezeu, și vor respecta și asculta astfel și pe părinții lor, după porunca lui Dumnezeu. Ei înșiși vor fi atunci iubiți și cinstiți în lume, chiar dacă nu vor dobândi bogăție sau altă cinste. Și dacă asemenea copii vor fi respectați de ceilalți oameni, cu atât mai mult vor fi iubiți de părinții lor, având motiv pentru aceasta nu numai pe cel firesc al dragostei părintești, ci și pe cel al virtuții, pe care o iubesc în copiii lor. Acești copii vor fi mai atenți cu părinții lor, mai binevoitori, îngrijindu-i și slujindu-le la bătrânețe. Așa cum copiii care sunt nerecunoscători față de Dumnezeu disprețuesc și pe părinții lor, așa își cinstesc părinții cei care respectă pe Dumnezeu și vor găsi bunăvoință și la Dumnezeu și la oameni, vor face viața părinților lor plăcută și-și vor cruța sufletul de pedeapsa veșnică ³⁾.

Motivul religios este astfel dominant și hotărâtor în pedagogia sfântului Ioan Gură-de-Aur. Copilul trebuie crescut cu credință, cu evlavie, în frica lui Dumnezeu, din datorie impusă de porunca dumnezeiască. Nu bogăția și cinstea lumească trebuie să fie năzuința educatorului, ci pietatea și virtutea. Cine învață pe copii credința și frica de Dumnezeu le lasă cea mai mare bo-

1 și 2) Ibidem.

3 Ibidem.

găție, o moștenire sigură, o comoară care nu se pierde și nu se consumă niciodată. Dimpotrivă, fără acestea, bogăția cealaltă se pierde cu rușine și cu pericol pentru sufletul omului. «Cel mare la suflet și bogat la minte, chiar dacă ar fi mai sărac decât toți oamenii, va putea să-i întrecă pe toți în fapte bune; iar cel meschin și sărac la minte, care se târăște pe jos, chiar dacă ar fi mai bogat de cât toți oamenii, e mai sărac și mai lipsit decât toți»¹⁾.

Ce au deci de făcut părinții pentru buna creștere a copiilor lor? Să îngrijească «sănătatea lor sufletească». Așa cum, în caz de boală trupească, părinții fac totul pentru vindecarea copiilor, așa să facă totul pentru sănătatea sufletului lor. Să-i învețe «filosofia sufletului», înțelepciunea care ordonează și călăuzește viața lor, buna cuviință care pune măsură în traiul lor. Fără această grijă pentru sufletul copiilor lor, este o cutezanță a se numi pe sine părinți. Să nu-și facă un ideal și o ambiție din avere, din glorie, din desfătare; să se îmbogățească mai de grabă în pietate și virtuți, care vor aduce binecuvântare asupra lor, asupra familiei lor, asupra societății. Dacă buna creștere s'ar moșteni din tată în fiu, s'ar cinsti neamul lor între toți oamenii. Dacă părinții și-ar educa bine copiii, n'ar mai fi oameni răi, nici nevoe de legi, de judecători, de torturi, de pedepse și de condamnări la moarte.

Părinții să pună grija pentru mântuirea copiilor lor mai presus de toate celelalte griji și dorințe. Pedagogia creștină este această grijă pentru suflet, este îngrijirea și cultivarea lui morală. Conștienți de ea ca de o datorie sfântă, părinții trebuie să învețe pe copii să cunoască voia lui Dumnezeu și s'o respecte, să urmărească de aproape viața și purtarea lor, să supravegheze pașii lor, să știe unde merg și cu cine se întâlnesc, să nu-i scandalizeze cu cuvinte urite și cu fapte rele. Educația, grăiește sfântul Ioan Gură-de-Aur, nu se face prin spectacole de curse și de teatre; se face în familie, de către părinți, și la biserică, unde copiii trebuiesc îndemnați să meargă, și nu numai îndemnați, ci și conduși de părinții lor, ca la o școală, în care se învață pedagogia creștină. Intorși acasă, părinții să întrebe pe copiii lor ce au învățat la biserică și să continue ei cu cuvân-

---

1) Idem.

tul și cu exemplul faptelor bune a edifica și a întări pe copii în această învățătură mântuitoare ¹⁾.

Dela concepția și practica păgână a căsătoriei, în care femeia era fără putere și copilul expus lepădării sau uciderii, până la concepția și practica creștină a căsătoriei-taină, a legăturii sfințite și indisolubile între soți credincioși lui Dumnezeu, cu copii «sfinți», este o mare deosebire. Tăria educației familiare depinde de tăria familiei însăși. Bună creștere nu se poate da decât într'o familie consolidată moral, condusă de o serioasă concepție de viață.

Căsătoria contract, concubinată, afacere sau simplă plăcere pe termen variabil, nu poate să garanteze nicidecum educația morală a copiilor și buna stare sufletească a societății pe care o vor forma. În căsătorie trebuie respectată o legătură sfântă, în soți tovarăși credincioși și devotați de toată viața, în copii o binecuvântare cerească a casei, în familie o comunitate sfințită — de mădulare ale Bisericii și ale lui Iisus Hristos. Căsătoria trebuie apărată împotriva concubinajului, a adulterului, a avortului și a divorțului.

Pedagogia creștină reclamă cu necesitate această reîntoarcere la însemnarea și la rostul divin al căsătoriei-taină, pe care Iisus Hristos a cinstit-o cu prezența și cu prima sa minune la nunta din Cana Galileii.

Prof. TEODOR M. POPESCU

---

1) Ibidem.

Asistența socială a Bisericii în sec. II și III

Formele de milostenie.

În această epocă se mențin formele de asistență socială din veacul apostolic: *ofranda*, *colecta* și *agapa*.

a. *Ofranda*. Grijă de a procura pâinea și vinul pentru sf. jertfă era lăsată mai ales în seama credincioșilor, cari obișnuiau să aducă la altar, mult mai mult, decât ceea ce era strict necesar pentru săvârșirea sf. euharistii; ceea ce prisosea era pus de o parte pentru întreținerea clerului și a săracilor și distribuit săracilor, prin diaconi¹. Numele celor cari dădea ofrande erau înscrise în diptice și citite cu glas tare, în adunările de rugăciune. Și donatori nu erau numai cei bogați, ci și săracii își dădeau cu inimă largă obolul lor; aproape în fiecare zi, se repeta fapta văduvei despre care ne vorbește sf. evangheliile².

Cantitatea ofrandelor era și mai mare mai ales a celor făcute în amintirea unui prieten sau rude cu prilejul funeraliilor³. Erau, deasemenea, bogate ofrandele făcute cu prilejul aniversării chinurilor sau morții unui martir.

b) *Colecta*. Independent și în afară de aceste ofrande

---

1. Chastel, op. cit. p. 93.

2. Martigny, Dictionnaire antiques chrétiennes, p. 65.

3. Tertullian. De corona militis, c. 3... „oblationes pro defunctis, pro natalis annuo die facimus, die Dominico jejunium nefas ducimus vel de genculis adorare”. P. L. II, col. 99; De monogamia, c. 10 P. L. II, c. 992—993. De exhortatione castitatis, c. 11 ... „cul etiam religiosorem reservas affectionem ut jam receptae apud Dominum, pro cuius spiritu postulas, pro qua, oclationes annuas reddis”, P. L. II, col. 975.

Ciprian, Ep. „LXVI: „.. sed in honore sportulantium fratrum, tanquam decimos ex fructibus accipientes, ob altari et sacrificiis non recedant, sed die ac nocte caelestibus, rebus et spiritualibus serviant”, P. L. V, col. 411. Comp. Chastel, op. cit. p. 93.

făcute pentru sf. jertfă de către membrii bogați ai comunității, era din ce în ce mai stăruitor obiceiul ca fiecare credincios să dea Bisericii, prin diacon sau prin episcop, în fiecare săptămână sau lună, un dar proporțional cu mijloacele fiecăruia, pentru a fi distribuit săracilor¹.

Astfel, în fiecare *Duminică* se făceau colecte care erau încredințate mai marelui comunității, proistosului, care la rândul lui, împărțea din ele ajutoare văduvelor, orfanilor, săracilor bolnavilor, prizonierilor și străinilor, într'un cuvânt tuturor celor lipsiți, cari aveau nevoie de ajutorul Bisericii.

La această colectă săptămânală se adăoga o *colectă lunară*, de altfel și aceasta facultativă și în sfârșit diferite alte *daruri de bună voie*. Și toate aceste produse adunate din sentimentul milei creștine, erau vărsate în cassa comună a Bisericii².

Dat fiind că în această epocă, Biserica era amenințată în orice clipă, de persecuții din partea păgânilor, trebuia să evite strângerea de averi și căuta să le distribuie de îndată săracilor. Astfel, după moartea martirică a papei Xist I, diaconul acestuia Laurențiu, prevăzându-și și el martiriul, cunoscând care va fi și soarta bunurilor bisericii sale, a strâns pe toți săracii pe care i-a putut găsi la acea dată în Roma și le-a împărțit toată vistieria, neeconomisind nici măcar vasele sfinte, pe care le-a vândut pentru ca din venitul lor să ajute cât mai mulți săraci. Auzind aceasta, prefectul Romei și bănuind că acea biserică mai are încă multe averi, dădu ordin diaconului Laurențiu, să-i le pună la dispoziție. Acesta ceru un răgaz de 3 zile, „ca să să facă socotelile“ și după trecerea celor 3 zile, când se prezentă prefectului, îi arătă aranjați în fața bisericii pe toți orbii, schiopii, schilozii și nenorociții de tot felul, pe care-i hrănea, zicând: *„Iată otsterile pe care ti-am făgăduț să ti le arăt. Iată pletele noastre scumpe; sectoarele*

1. Justin Martirul, Apologia II, P. G. VI, col. 441 sq.; Tertullian, Apologeticum, c. 30, P. L. I col. 533; Censt. Apost. II, 25; „Τὰ διδόμενα κατ' ἐντολήν θεοῦ τῶν δεκατῶν καὶ τῶν ἀπαρχῶν... τὰ εἰσφερόμενα ἐπιπροφάσει πνήτων ἑκούσιζ, καλῶς οἰκονομῶτω ὄρφανοῖς καὶ χήραις, καὶ θληθομένοις καὶ ξένοις ἀπορουμένοις...“ P. G. I, col. 660; comp. și II, 35, P. G. I, col. 684 sq.

2) Comp. Leclercq, art. „Charité“. op. cit, col. 614.

noastre și pădușele noastre; acestea sunt podoabele Bisericii" ¹.

c) *Agapele*. Epistola lui Plinius cel tânăr către Traian mărturisește despre menținerea agapelor sau „prânzurilor carității”, cum se mai numeau ele ². Constituțiunile apostolice recomandă a se invita la agape dintre femei, mai ales, acelea pe care le recomandau diaconii, ca fiind mai sărace ³. Iar Tertulian spune, despre agape; „Numele însuși al acestor prânzuri face să se cunoască destinația lor. Prin ele noi ajutăm pe săracii noștri, nu așa cum hrăniți voi pe parazitii voștri, vânzându-le ceea ce le trebuie pentru existență, în schimbul un mil de înfruntări, ci ca pe niște ființe vrednice de toată cinstea și pe care umilința lor nu face decât să-l recomande și mai mult în ochii celui Vesnic... Acolo—continuă Tertulian,—nimic josnic, nimic fără modeste; nu se așează la masă nimic, decât după ce s'a rugat, nu mănâncă nimic, decât atât cât trebuie pentru ca să-și astâmpere foamea... nu vorbește nimic fără să-și aducă aminte că e auzit de Dumnezeu; și la aceste ploase adunări nu lipsește citirea cuvântului lui Dumnezeu și cântările spre lauda Lui și flecare se desparte apoi fără să alege în desordine, ci întorcându-se flecare în liniște la viața lui regulată ⁴.

Cu toate acestea, în epoca de care vorbim, agapele nu se făceau zilnic, și nici Sf. Euharistie nu mai era regulat însoțită de agapă. Chiar în cazul acesta—însă—săracii nu erau uitați, ci li se împărțea hrană din prisosurile de pâine și vin aduse pentru Sf. jertfă ⁵.

1. Vezi Sf. Ambrozie, De officio ministrorum, II, 18: „Interrogatus ubi essent thesauri quos promiserat, ostendit pauperes dicens: Hi sunt thesauri Ecclesiae. Et vere thesauri, in quibus Christus est, in quibus fides”. P. L. XVI, col 149; Prudențiu, Peristephanon hymnos II: „Hoc este monile Ecclesiae”, P. P. LX, c. 315; comp. Champagny, op. cit., p. 128-129 și Chastel, op. cit., p. 98.

2. Plinius, Epls. X, 97.

3. Const. Apost. II, 28 P. G. I. col. 673-676.

4. Tertullian, Apologeticum, c. 39. P. L. I, col 468.

5. Comp. Chastel, op. cit., p. 92 și Leclercq, art. „Agape”, în Dictionnaire de Droit canon. t. I, fasc. II, col. 306.

2. Persoanele care administrau și distribuiau fondurile.

Deși nici în această epocă, Biserica nu strângea multe fonduri, fiindcă se afla în timpul persecuțiilor, totuși cece se strângea din ofrande, colecte și cu prilejul agapelor, trebuia să fie corect administrate și drept distribuite. Această administrare și distribuire a fondurilor de milostenie, era ca și în veacul apostolic în grija aceluiași persoane: episcop, diacon, diaconife, frați și surori de caritate.

Episcopul în calitate de conducător al comunității, era împuternicit cu administrarea acestor *bunuri adunate*¹, și cu distribuirea lor, ca cel care cunoștea nevoile fiecăruia și da ajutoarele potrivit cu aceste nevoi.

El făcea din aceste bunuri *trei părți egale*: una pentru *seroitorii cultului*, una pentru *trebuințele cultului* și una pentru *sâract*. Această parte a săracilor se distribuia zilnic, de către diaconi, sub supravegherea episcopului², fie celor cari aveau nevoie de ajutor momentan, fie celor bătrâni și infirmi, cari n'aveau alt mijloc de întreținere decât aceste milostenii pe care le primeau din partea Bisericii³. Pentru a se evita orice neregulă și orice bănuială de incorectitudine, numele celor ajutați erau înscrise într'un registru special, numit mai târziu, *matricolă* sau *canon bisericesc*. În aceste liste, diaconii, indicau: vârsta, sexul, profesiunea, starea socială a fiecărei persoane ajutate și orice alte informațiuni cât mai exacte asupra lor⁴.

3. Persoanele asistate de Biserică.

Ne găsim — după cum am menționat — în epoca persecuțiilor de aceea, acum, cei ce erau asistați de Biserică, desigur după clericii cari din aceasta se întrețineau, erau următoarele categorii de persoane:

1) Const. Apost. II. 27: „αὐτὸς γὰρ, γινώσκει τοὺς θλιβομένους, καὶ ἐκάστω θίβωσι πρὸς ἀρμόζον“, — P.G.I., col. 672. III, 4, P.G.I., col. 765.

2) Vezi Ciprian, Epist. 49, P. L. IV. col. 351, comp. Chastel, op. cit. p. 98.

3) Chastel, op. cit., p. 99;

4) Ciprian, Epist. 38, „... simul etiam et aetates eorum et conditiones et merita discerneretis, ut etiam nunc ego, cui cura incumbit omnes optime nosse et dignos quosque et humiles et mites ad ecclesasticae administrationis officia promoverem...“, P.L.IV., col. 338.

a) *Mărturisitorii credinței*, care sufereau confiscări, exil sau erau luați prizonieri¹. Cum se auzia că a fost închis cineva, bărbat, femeie, tânăr sau bătrân, oamenii Bisericii alergau în ajutorul lui, îi așteptau cele necesare, îi sărutau lanțurile, și se rugau pentru eliberarea lui². Sf. Ciprian recomandă clerului în chip deosebit, pe acești mărturisitori ai credinței³; deasemenea, Constituțiunile apostolice recomandă preoților pe prizonierii pentru credință, pentru a-i asista. „*Dacă vreun creștin, pentru numele lui Hris'os și pentru credința și dragostea către Dumnezeu, a fost osândit de nelegiuiri la jocurile gladiatorilor sau să fie sfâșiat de animale sau la scârțerea metalelor, nu-l dați uitării, ci din munca voastră trimiteți-l pentru întreținerea lui și pentru plata soldatilor ca să fie usurat și îngrijit...*”; și mai departe: *Pentru aceasta, deci, tot credincioșii să ajuteți pe sfinții, prin episcopul vostru din așezarea și din osteneala voastră*⁴.

Sf. mucenită Perpetua arată în autobiografia sa, serviciile aduse de diaconi când ea se afla în această împrejurare⁵.

b) După mărturisitori, veneau familiile celor ce se aflau în exil, în captivitate sau pe care martiriul capilor de familie le lăsase fără sprijin⁶.

c) Erau asistați, apoi, *orfânții*, pe care Constituțiunile apostolice îi recomandă episcopilor, ca lor să nu le lipsească nimic, cerând să li se dea băeților o situație prin care să-și câștige existența, iar fetelor să li se dea posibilitatea de a se căsători la timpul convenit. Astfel, citim în Constituțiunile apostolice: „*De lângă acestea, să aveți mai multă grijă de orfani, ca să nu le lipsească nimic, de lecioară până ajunge la vremea*

1) Comp. Champagny, op. cit., p. 133—134; Chastel, op. cit. p. 99—100.

2) Vezi: Eusebiu, Hist. eccl. V., 2, P.G. XX, col. 433—436. comp. Martigny, Dict. d'an. lq. Chret. p. 65.

3) Ciprian, Epist. p. 37: „*Propter quos quoque, ut saepe jam scripsi, cura ac diligentia vestra non desit, illi tamen qui, in fide stante et nobiscum fortiter militantibus, Christi castra non reliquerunt...*” P. L. IV, c. 337.

4) Const. Apost. V., 1, P. G. I., c. 819.

5) Comp. Champagny, op. cit. p. 133—44; Chastel op. cit. p. 99—100.

6) Lactantiu, Inst. div. VI, 12. lib. VI, cap. 12: „*Captivorum redemptio magnum atque prolecularium iustitiae munus est. Non minus magnum iustitiae nos est, pupillos et viduas lesitatos, et auxilio indigentes tuere atque defendere.*” P. L. VI, col. 680; Eusebiu, Hist. eccl. VI, 12 P.G. XX, col. 514—515; Eusebiu, Lib. de martyr. Palest., c. 11, P. G. XX, col. 1497—1512; comp. Chastel, op. cit., p. 101.

căsătoriei și dați-o după un frate, iar bătăutul dați-l cele trebucioase ca să învețe o meserie, spre a se hrăni din venitul ei, ca, după ce va deprinde bine meseria, să-l poată cumpara și uneltele meseriei, spre a nu mai îngreuiă dragoslea fraților cea nefățarnică față de el, ci să-l agonisească el singur cele de trebuință¹.

Tot în categoria orfanilor, erau și *copiii expuși*². Biserica încredința prima lor educație, sub supravegherea episcopilor, a văduvelor și fecioarelor afierosite Domnului³; le dădea un meșteșug, îl instrula în credință, etc. O atenție specială avea îndreptată Biserica, spre *copiii orfanți ai martirilor*⁴.

d) Erău, deasemenea, întreținute *văduvele*, despre care sf. Iustin Martirul scria să nu fie neglijate, întrucât protectorul lor, după Dumnezeu, este episcopul⁵.

e) Erău asistați —apoi— *bătrânii* neputincioși; f) *infirmitii*,

g) *bolnavii* erău deasemenea nu numai vizitați, dar și întreținuți cu toate cele necesare pentru traiu, erău încurajați îndemnați la răbdare și se depuneau toate sforțările pentru a-i vindeca⁶.

h) Erău înșfârșit, asistați toți cei *incapabili de muncă*⁷.

i) *străinii exilați*; j) *sclavii* și; k) *cei condamnați la mine*⁸ și *orice sărac* și desmoștenit al soartei.

Nu erău respinși dela asistența Bisericii nici chiar cei, de altă credință, după cum scrie Tertulian, adresându-se păgânilor: „*Not nu respingem pe săracii voștri*”⁹.

1) Const. Apost. IV, 2. P. G. I., col. 808.

2) Tertulian, Apologeticum, c. 39: „...et pueris ac puellis re ac parentibus destitutis...” P. L. I, col. 533.

3) Terme et Montif. Histoire des enfants trouvés, p. 74. Comp. Chastel, op. cit., p. 104.

4) Comp. Martigny, op. cit., p. 66.

5) Idem., Ibidem., p. 66.

6) Comp. Martigny, op. cit. 66; Chastel, op. cit. p. 105.

7) Ciprian, Epist. 38, P. L. IV, c. 333—339. comp. Chastel, op. cit. p. 105.

8) Tertulian, Apologeticum, 39, P. L. I, col. 533.

9) Idem., Ibidem.

4. Exemple de asistență socială în împrejurări extraordinare

În timpul papei Corneliu (251-252), găsim la Roma o listă a celor ce erau asistați de Biserică. Această listă cuprindea : 46 preoți, 7 diaconi, 7 ipodiaconi, 42 acoliți, 52 exorciști, anagnoști și ușieri și peste 1.500 văduve sau săraci, care erau întreținuți toți din mila lui Dumnezeu, de Biserică. ¹

Această listă care începea cu episcopul și se termina cu cel din urmă sărac, poate fi socotită un exemplu și model de felul cum fiecare biserică înțelegea să-și organizeze lucrarea ei de asistență socială ².

În anul 256, în orașul Cartagina, se ivise cluma; Ciprian episcopul locului adună creștinii la un loc și le vorbește, îndemnându-i la milostenie. La cuvintele lui, toți se simțiră însuflețiți să-l urmeze și să se sacrifice împreună cu el, pentru frații lor. Unii dădeau bani, alții cari n'aveau bani, se angajau ei înșiși să îngrijească de bolnavi ³.

Când barbarii năvălesc în Numidia, în anul 253, episcopul de acolo se adresează lui Ciprian, cerându-i ajutor; iar acesta le răspunde: *„Fitt bincupantatt că ne-aft prilejutt un câmp bogat, unde noi putem să răspândim sãmânta care trebuie să ne dea o bogată recoltă. Iată 100 000 sestertii pe care l-am adunat dela clerul și poporul acestei Biserici, pe care eu o prezidez. Și dacă primejdii nouă amenință, noi suntem gata să vă trimitem alte ajutoare. Noi nu vă cerem în schimb decât tributul rugăcunilor voastre“* ⁴.

1. Comp. Eusebiu, Hist. eccl., VI, 43, ... Πρεσβυτέρους εἶναι τεσσαράκοντα ἑξ, διακόνους ἑπτὰ, ὑποδιακόνους ἑπτὰ, ἀκολουθούς δύο καὶ τεσσαράκοντα, ἑξορκιστάς δὲ καὶ ἀναγνώστους ἄμικτ' πολυποῖς, δύο καὶ πενήκοντα χήρας σὺν θλιβομένοις ὑπὲρ τὰς χιλιάς πεντακόσιαις, οὓς πάντας ἢ τοῦ δεσπότου χάρις καὶ φιλανθρωπία διατρέφει. P. G. XX, col. 621:

2 Comp Champagny, op. cit p. 124; Chastel, op. cit., p. 105;

3. Pontius, Vita Cypriani, 9, 19. P. L. III, col. 1548-49; 1557-58. Ciprian, Epist. ad Demetrianus, P. L. IV, col. 582; Ciprian, De mortalitate, c. XIV, P. L. IV, col. 591-593; comp. Leclercq, art. „Charité“, în Dict. d'archéologie chrétienne, tom. III, I, col. 615.

4. Ciprian, Epist. 60, P. L. IV, col. 359-360; Comp. și Chastel, op. cit p. 103; Leclercq, art. „Charité“, op. cit., col. 617.

In Alexandria, în anul 268, se ivește un tifos violent; păgânii alungau din case pe cei atinși de boală, iar creștinii văzând în aceasta o încercare a lui Dumnezeu, înfruntau cu curaj nenorocirea, vizitând și ajutând pe bolnavi. Iată cum ne descrie acest tablou Dionisie al Alexandriei: „*Păgânii — spune el — alungau din casele lor pe cei atinși de contagiune, părăseau pe cel mai apropiat prieten ai lor, aruncau în piața publică pe cei cari încă trăiau, dădeau cadavrele la câini, fără înmormântare, nădăjduind, în zadar, ca prin aceasta să scape de atingerea boalei. Creștinii, dimpotrivă, văzând în acest flagel, ca în toate neazurile vietii, o încercare trimisă de sus, pentru a exercita răbdarea lor și a-î întări în credință, primeau aceasta cu seninătate și o înfruntau cu curaj. Cuprinși de o caritate arzătoare și uitând toată grija de ei înșiși, o mulțime dintre ei vizitau, ziua și noaptea pe bolnavi, și îi îngrijeau pentru dragostea față de Iisus. Preoți, diaconi, laici și printre ei cei mai aleși din turma credincioșilor, muriră victima ale contagionii, fericiți că și sacrifică viața, pentru prietenii și frații lor. Alții strângând în brațele lor pe sfinții cari abia își aăduseră sufletul, le închideau ochii, îi luau pe umerii lor, îi spătau, îi înveleau cu un linteoliu, până când, loșiți la rândul lor, și ei primeau dela supraviețuitorii același serviciu¹.*

La fel se întâmplă în vremea împăratului Maxim, când se abătuse asupra populației din Alexandria ciuma complicată cu foamete. Tot orașul gemea de plânsete, creștinii dădeau însă dovadă de iubire eroică, îngropând morții căzuți pe străzi, alții, adunând pe flămânzi și distribuindu-le pâine la toți, fără deosebire de religie. „*Bogații păgâni, înspătmântați de mulțimea cerșetorilor, după ce câtoa timp au împărțit milostenii temindu-se, însărlsăt, de a se vedea ei înșiși reduși la cerșetorie, s'au restrâns într'o sgârcente neînduplecată. Cele două flăjele se dublau deodată, în intensitate, încât toată cetatea răsuna de gemete și de plânsete; nu arareori se vedeau scoțând din aceeași casă, două sau trei cadavre deodată.*

---

1. Dionisie al Alexandriei, Epistola, în Eusebiu, Hist; eccl. VI, 22, P. G. XX, col. 685-692; Comp. Chastel, op. cit., p. 106; Chénon, op. cit. p. 459; Léciercq, art. „Charité”, op. cit., col. 615-616.

Numai creștinii dăduă în această ocazie, dovezi de o caritate cu adevărat eroică, Cu toate că aveau să se plângă, ca și cei din Cartagina, de persecuțiile de curând îndreptate împotriva lor, uitând într-o așa de mare nenorocire, nedreptatea prășmașilor lor, unii se deotară, la îngroparea morților, de care străzile erau pline; alții, adunând în pletele pline pe nenorociții constrânși de foame, împărțeau pâine tuturor, fără deosebire, în așa fel, încât chiar dușmanii lor nu ezitară a recunoaște că ei singuri serbeau cu sinceritate pe Dumnezeu și toată cetatea se resimea de laudele la adresa lor”¹.

În ultima persecuție, Biserica din Roma trimetea ajutoare celor din minele din Egipt și Asia²; așa că pe bună dreptate Sf. Ignatie numește Biserica din Roma, președinta carității³, pentru că păstra locul de frunte prin binefacerile ei⁴.

Bisericile ajutau pe orice credincios, chiar necunoscut ori de undă ar fi fost, ori de undă ar fi venit, dacă era întovărășit cu o scrisoare de recomandare din partea Bisericii de unde venea.

5. — **Ivirea Mănăstirilor ca centre de muncă și izvoare de milostenie.**

După cum am amintit mai sus, în secolul III, la naștere monahismul, instituțiune care pe lângă folosul Bisericii, a adus neprețuit de mari servicii omenirii. Mănăstirile încep a fi niște adevărate școli *de rugăciune, de muncă și de caritate*. O mănăstire era un mare atelier, unde *rugăciunea se unea cu munca și munca se făcea nu atât pentru trebuințele monahului, cât pentru trebuințele și ajutorarea săracilor*⁵. Mai ales această ajutorare a săracilor era scopul și justificarea muncii, efec-

1. Eusebiu, Hist. eccl. IX, 8 P. G. XX, col. 816; comp. Chastel, op. cit. p. 113-114; Leclercq, art. „Charité”, op. cit., col. 616-617; Chénon op. cit. p. 459-460.

2. Eusebiu, Hist. eccl. IV, 23, P. G. XX, col. 387-388.

3. Sf. Ignatie, Epist. către ad. Ron., prol. P. G. V, col. 685-686.

4. Leclercq, op. cit., col. 6-7.

5. Ieronim, Epist. 125 ad Rusticum monachum: „Aegyptiorum Monasteria hunc morem tenent, ut nullum absque operis labore suscipiant, non tam propter victus necessitatem, quam propter animae salutem”, P. L. XXII, col. 1079.

tuate în mănăstiri, după cum spune Sf. Vasile cel Mare, în Regulele lui monahale ¹.

După informațiile istorice, în Egipt erau mănăstiri care aveau până la 5.000 și chiar 10.000 de monahi sub un superior și toți aceștia lucrau în mănăstire, iar din produsul muncii lor hrăneau un număr infinit de săraci și strelni ². Milosteniile lor erau distribuite ca cele ale Bisericii din cetăți, cu un înțelept discernământ, prin economul sau diaconul mănăstirii ³. Astfel, în timpul unei secete, Sf. Pahomie cel Mare distribuie gratuit, poporului, grâul mănăstirii. Un frate al Sf. Grigorie de Nisa, deși trăia în singurătate, totuși găsea mijlocul să hrănească o mulțime de săraci, prin lucrul mâinilor sale.

Austeritatea vieții unită cu activitatea, producea venituri, nu pentru mănăstiri, ci pentru săracii pe care îi întrețineau mănăstirile. Căci din toate produsele muncii călugărilor, nimic nu rămânea mănăstirii, ci tot mergea la ajutorarea săracilor. „Milostenia este de obicei insuficientă pentru săraci — spune Champagny — dar aici, dimpotrivă, săracii nu erau îndeajuns pentru milostenie. După ce ajutau pe toți săracii din vecinătate, mergeau să caute pe alții mai departe; încărcau grâul din hambarele mănăstirii pe corăbii și ca niște piloți al carității, monahii, mergeau pe cetturile Nilului ca să descopere locuri noi, unde mai erau săraci de ajutat” ⁴.

7. — Concluziuni asupra asistenței sociale în sec. II și III.

Deși ne aflăm în epoca persecuțiilor, când Biserica n'avea nicio libertate din partea Statului, totuși constatăm că ea a lucrat cu mult spor și strălucite roade în această epocă vitregă. Influența Bisericii care se manifesta indirect asupra întregului aparat administrativ al Statului, pătrunzând

1. Sf. Vasile cel Mare, *Regulae breviores tract.* 207, P. G. XXXI, col. 1220-1221.

2. Sozomen, *Hist. eccl.* VI, 28, P. G. LXVII, col. 1369-72; Theodoret *Hist. eccl.* 10, 30.

3. Cassian, *Collatio*, XXI, 1, 2, 8, P. G. XLIX, col. 1171, 1171-72, 1179-80.

4. Champagny, *op. cit.*, p. 112; citează și pe Augustin, *De moribus Ecclesiae Catholicae*, I, 31.

În capitolele dreptului civil roman, în tot timpul acelor trei veacuri anterioare împăratului Constantin cel Mare¹, îmblânzește spiritele, ridică pe copil, femele, sclav și pe orice oprimat, prin caritatea creștină, care dă rezultate sociale de cea mai înaltă frumusețe morală. Astfel se naște și se dezvoltă o nouă ierarhie a valorilor spirituale-morale, o legislație încreștinată, o constituție socială, plină de umanitate, isvorând toate acestea din tezaurul de acțiune socială al Bisericii, care începe să stăpânească conștiințele².

Rezumând cele arătate cu privire la asistența socială a Bisericii, în secolele II și III, în epoca persecuțiilor, constatăm progresul în creștere a nenumăratelor opere de caritate creștină, prin înmulțirea listelor de săraci miluiți, de văduve sprijinite, de orfani întreținuți, de bătrâni susținuți, de bolnavi ușurați, de captivi răscumpărați, de sclavi sustrași din tiranie; constatăm însăfârșit cum, în timp de flagele acute ca: seceta, foametea, tifosul, și ciuma, asistența creștină depășea orice margini ale sentimentelor omenești.

Vedem cu bucurie cum iubirea creștină crește, se dezvoltă, se înalță și se multiplică, nu numai în relațiile dintre indivizi, dar transformându-se în instituțiunile caritabile, a căror funcționare se afirmă din ce în ce mai mult și a căror înflorire împodobește fruntea Bisericii³.

(continuare pe verso)

---

1. Asupra influenței indirecte a creștinismului asupra Dreptului Roman în cele 3 veacuri primare, vezi: Chastel, op. cit. p. 123-136.

2. Comp. Leclercq. art. „Charité”, op. cit., col. 619.

3. Idem, Ibidem, col. 618.

SCURTĂ INFĂŢISARE A STĂRII SOCIALE LA INCEPUTUL SEC. IV

Cele mai apreciate ocupații la Romani, în acest timp, erau agricultura și cucerirea. Atât timp cetățeni cât fuseseră proprietari cultivatori de pământ și nu făceau decât expediții scurte, agricultura era în floare. Dar când cetățenii încep să fie reținuți sub drapel pentru expediții lurgi și îndepărtate, cei cari n'aveau sclavi ca să le lucreze pământul în lipsă, îl lăseau în părăgînire și când se întorceau, găseau în căminul lor numai lipsuri materiale și sărăcie¹. În această situație, erau nevoiți să facă datoriile la care, dacă nu erau plătite la timp, se adăugau niște dobânzi extraordinare, apoi erau nevoiți să vândă moștenirile ca să scape de datorii, dacă nu se întâmpla să fie chiar expropriați². Și astfel, toate aceste pământuri și proprietăți ajungeau în mâinile celor bogați, singurii cari puteau să le exploateze independent.

În această epocă pe despotism, proprietarii bogați aveau o mulțime de mijloace de îmbogățire, în paguba vecinilor lor *Unl* — spune Sf. Ioan Gură de aur — *arătând obligatiuni false și prezentând o listă lungă de creanțe care pretindeau ei că datează dela părinți și bunici, făceau să li se dea casa unuia, ogorul altuia, sclavul altuia*³.

În legătură cu tirania celor bogați, Sf. Vasilie cel Mare, spune: *„Nimeni nu poate să se împotrivescă puterii bogatilor; totul este înfrânt în fața tiranilor lor; puterea lor este formidabilă față de toți. Cel cărora le-au făcut nedreptate, se gândesc mai*

---

1. Chastel, op. cit., p. 136-138.

2. Naudet, *Secours publics chez les Romains* (Acad. des. Inscr. tom. XIII, nouvelle série p. 9, 10; cf. Chastel, op. cit., p. 138).

3. Sf. Ioan Hrisostom, Omilia XII, la I Cor. c. 5; P. G. LXI col 113-114.

degrabă să preoțnă alle neajunsuri noi, decât să-și ceară dreptate pentru cele făcute. Bogatul are jugur de bot pentru ca să are, să însămânțeze câmpurile care nu sunt ale lui. Dacă te împotrivesți, înămplinți lovituri dacă te plângi, el te urmărește în justiție pentru insultă, te condamnă, te aruncă în închisoare; martorii falși sunt gata, ca cu mărluriile lor să pună în primejdie însăși viața ta. Și te simți fericit, dacă poți până la urmă să cumperi dela el liniștea ta" 1

Iar Sf. Ambrozie spune: „Istoria lui Nabot este oeche și cu toate acestea ea se reînoește în fiecare zi; sunt în lume, mai mulți decât un Ahab; în toate zilele, se naște din nou câte unul; în toate zilele un oarecare Nabot este forțat să-și pășească moștenirea sa, urmat de familia lui tristă și de soția lui în plânsete, căci bogatul oia să stăpânească singur tot pământul" 2.

Uneori, chiar săracul își supunea averea și libertatea lui, pentru a avea o protecție împotriva hoților și fiscoșilor 3. Astfel, treptat, proprietatea agricolă se concentra în mâinile unui mic număr de familii. Iar cei care lucrau aceste pământuri erau într-o mizerie de nedescris, căci, în schimbul unei munci istovitoare, nu li se dădeau decât o slabă hrană și un foarte mic salariu 4.

Cea mai mare parte dintre proprietarii preferau pe sclavi, în locul oamenilor liberi pe cari serviciul militar îi putea lua dela lucru. „Câmpurile — spune un scriitor — fură acoperite cu muncitori înălțuși, cu fruntea marcată cu un fier roșu și cu capul ras pe jumătate" 5. Această speculație avantajoasă pentru cei bogați, fiindcă economiseau mâna de lucru, aduse însă, ruina și depopularizarea țării și peste tot imperiul domnea dezolarea și sterilitatea. Aceasta era situația în care ajunsese agricultura.

1. Sf. Vasile cel Mare, Omilia VI, 5 P. G. XXXI, col. 293-296.

2. Sf. Ambrozie, De Naboth, c. I. P. L. XIV, col. 765-67.

3. Chastel, op. cit. p. 140.

4. Muller, Com. de genio et moribus aevi Theodos, p. 19 sq. cf. Chastel, op. cit. p. 142.

5. Moreau de Jonnés, Econ. dom. des Romains. (Journ. de Econ. t. III p. 670; cf. Chastel, op. cit., p. 142.

Cucerirea așa cum o înțelegeau Romanii, era sărăcirea sau adesea ruina totală a supușilor Romei, în folosul unei cetăți stăpânitoare care, după ce-i jefuia prin generali și legiunile ei, sfârșea prin a-i exploata prin pretorii și proconsulii ei¹. Toate bogățiile se strângeau în Roma, dar aici nu se bucurau mulți de ele, ci numai un număr foarte restrâns. Se dădeau gratificații la armate, se făceau distribuiri de alimente la cetățenii săraci, din timp în timp, se împărțeau chiar și ajutoare bănești²; restul însă, mergea în tezaurul împăratului și în tezaurul câtorva familii, mai bogate, fiecare în parte, decât toată cealaltă populație la un loc³.

În urma cuceririlor făcute, Roma ajunsese în fața Barbarilor cari înconjurau imperiul de toate părțile; acum nu se mai puneau chestiunea întinderii hotarelor ci aceea a apărării celor existente; dar clasa mijlocie care forma forța armatelor era aproape dispărută⁴. În timp de primejdie, se luau în armată sclavi, însă aceștia nu apărau bine teritoriul; alteori se înrolau străini, dar pentru a plăti aceste patru sute de milioane de străini, trebuiau să întreprindă impozitele⁵.

Toți gemeau sub apăsările fiscoșului; cei însărcinați cu luarea impozitelor și responsabili de cota fixată de lege, părăseau chiar bunurile proprii, pentru a se sustrage dela îndatorirea lor⁶, iar debitorii fiscoșului cari nu puteau plăti își sau pământurile lor nelucrate și începeau să cerșească⁷. Toată greutatea atunci, cădea asupra colonilor și asupra micului număr de cultivatori liberi⁸. Dacă și aceștia nu puteau plăti, erau

1. Chastel, op. cit., p. 144.

2. Comp. Naudet, *Secours publics chez les Romains*, p. 6; cf. Chastel, op. cit., p. 145.

3. Moreau de Jonnès, *Statist. t. II*, p. 532; comp. Chastel, op. cit. 145.

4. Dureau de la Malle, *Econ. politique des Romains*, t. II, p. 280; cf. Chastel, op. cit., p. 149.

5. Moreau de Jonnès, *Econ. dom. des Romains*, op. cit., p. 65; *Statist. t. II*, p. 521 sq.; Le Bas, *Histoire romaine*, t. II, p. 375. Dureau de la Malle, op. cit., tom. II, p. 353 sq.; p. 493; comp. Chastel, op. p. 149.

6. Theodoret, *Eplst.* 43.

7. Chastel, op. cit., p. 150.

8. Theodoret, loc. cit.; Liban. *Basilic*, cf. Chastel, op. cit., cit. p. 150.

aruncați în închisoare, pedepsiți cu biciul, supuși la torturi dela care nu scăpau decât cu prețul onoarei femeilor lor sau al libertății copiilor lor¹. Unii, pentru a se sustrage dela aceste greutăți, se refugiau la barbari², sau se dădeau ei înșiși la acte de barbarie, devastând provinciile imperiului³.

Astfel, în cuprinsul imperiului, era o mizerie de nedescris. Se puteau vedea părinți vânzându-și copiii lor, pentru a avea pâine, cum scrie Sf. Vasile cel Mare: „Cum să fi înălțsez suferința săracului? Făcându-și socoteala, el recunoaște că n'are și că nici în viitor nu va avea bani și că mobilierul său stăto'ru va'orează abia câțoa oboli. Ce să facă? Intoarce ochii către copilul său, gândindu-se că punându-l în vânzare pe plată, ar putea găsi mijlocul de a scăpa dela moartea și gură care-l amenință”⁴.

Iar Sf. Ioan Hrisostom, spunea: „Mergi de vizitează destitbutele băilor noastre publice, unde atâta nenorocii, înțînși pe pale sau pe gunoi, uniți fără oestminte, tremurând de frig, chinuți de durere sau de foame, caută să miste pe trecători, prin vederea mizeriei lor”⁵.

Palladius face un tablou mai sfâșietor al cerșetorilor care zăceau sub porticele Ancirei și ale căror femei nenorocite se culcau, uneori, sub cerul liber, în mijocul iernii⁶.

Starea socială din secolul al IV-lea era caracterizată prin sarăcie, asuprirea fiscalului, emigrație din cauza lipsei și într'un cuvânt o situație vrednică de plâns.

Deoparte supracinstrea celui bogat, depreclerea demnităților morale; iar de altă parte, rezultatul acestora era: lă-

1. Liban. Basilic. p. 146 sq.; Salvian, De gub. Del, V, t. I, p. 292 Chastel, op. cit. 150.

2. Cod. Theod. XI, 1, De annom. et trib., I, 7.

3. Chastel, op. cit., p. 150; Champagny, op. cit. p. 166.

4. Sf. Vasile cel Mare, Omilia VI, P. G. XXXI, col. 268-269.

5. Sf. Ioan Hrisostom, Ad. Stagiarum, II, 13: „...Βάθειον ἐπιτά προπόλαια τῶν βαλανείων, ἐνθα καὶ κόπρη καὶ λάμη ἀντι ἐματιῶν καὶ οἴκων κα-
χρημένοι τινὲς κατακείνται γυμνοί, κρυφὸ καὶ νόσφι καὶ λιμῶ πολιορκούμενοι διηνα-
καί, τῇ ὄψει μόνη καὶ τῇ τρώμῃ τοῦ σώματος καὶ τῇ ψόφῃ τῶν συγκρουόντων
δρόντων παρακαλέοντες τοὺς παρόντας...” P. G. XLVII, col. 490.

6. Palladius, De vita Patrum seu Historia lausaca. 115, P. L. LXXIII, col. 1197; Chastel, op. cit., p. 151.

comia de avere, domnia dreptului celut mai tare, lipsa de dreptate; cei bogați țineau sub ei pe cei săraci, exploatăndu-le munca și acumulând toate avuțiile, iar cei săraci în suferință mureau de foame¹. Cauzele acestor stări erau după cum rezultă din cele arătate, ura săracilor contra bogaților, fuga de lucru din pricina plății mizerabile care li se oferea, creșterea exagerată a impozitelor devenite insuportabile și încasate mai ales, dela săraci, cu foarte mare crușime, impozite care mergeau nu numai la întreținerea diferitelor nevoi ale Statului, ci mai cu seamă, la nevoile nesătute ale curții, la întreținerea eunucilor, a cântăreților, a bufonilor și a multor alți paraziți sociali².

Pentru îndreptarea acestei stări sociale, împăratul Constantin cel mare, mai ales intervine cu măsuri ca acestea: a) *egalarea sistemului de perceperea impozitelor* din eparhii, cu cel din capitală; b) *Obligația muncii*, prin organizarea corporațiilor profesionale; c) *distribuire de pâine* la săraci; c) *impunerea unor preturi fixe*³. Aceste măsuri, însă, erau doar ca un fel de pansare a rănii și nici de cum o vindecare desăvârșită.

Biserica creștină își îndreaptă privirile către această societate și caută să atragă în cercul ei tot ce era sănătos din ideile și elementele în curs și pe acestea caută să implante învățătura cea nouă. În această lucrare, Biserica are de dus o luptă dublă; pe deoparte *împotriva neomeniei, împotriva nedreptăților* din partea celor tari, deci împotriva crizei morale; iar pe de altă parte, *împotriva mizeriei și lipsei, împotriva crizei materiale*. Trebuia să vindece nedreptățile, prin exercitarea unei influențe asupra legilor, iar sărăcia prin fapte de milostenie, prin procurarea de lucru și prin așezăminte filantropice.

Preot Dr. GH. I. SOARE

1. Braḡlouis, *Oi tpaḡi ḡepápxai kai to koinωνικόν ζήτημα*, Atena, p. 4-5.

2. *Idem*, *Ibidem*, p. 5.

3. *Idem*, *Ibidem*, p. 6.

Părinteie Arhimandrit IULIU SCRIBAN

Ultimii ani l-au fost plini de griji și de lipsuri. Sănătatea l-a părăsit par'că deodată, lăsându-l pradă unor suferințe grele, dintre care cea mai grea a fost a singurătății.

Durerile neîmpărtășite de semenii tăi sunt, totdeauna, mai greu de purtat.

Dar n'a închis ochii cătînd, nici inima n'a încetat să-l bată întru desnădejde.

Și-a păstrat până la sfârșit țăriile făuntrice, care toeră în sine și, mai ales, în preot marea împăcare, cu care a adormit însuși Domnul nostru pe cruce.

Și, azi, stăm în preajma mormântului lui cu nedumerirea ucenicilor, în drumul către Emaus, cari, când Domnul s'a făcut nevăzut de dânsii grăiau: „au nu era inima noastră arzând, când ne vorbea pe cale și ne tâlcuia nouă Scripturile“?

Oștenit de drum și doborît de greimea poverilor, lutul și-a cerșit în sfârșit, hodina, iar duhul ușurarea.

Ci întru a sa mare îndurare, Cel ce l-a zidit trupul, și cu chipul cel dumnezeesc l-a cinstit sufletul, l-a dăruit acum și popasul dorit și liniștirea cea mai de pe urmă.

Părintele Iuliu Arhimandritul s'a mutat, fără de veste, la viața cea neîmbătrânitoare și se roagă, precum și în zilele viețuirii lui între noi, să fie iarăși cetățean raialui și cu frumusețea, cea dintîi din nou să se impozonească.

Că Prea Cuvioșia Sa, cu bună cinstire, a slăvit pe Dumnezeu cel în trei străluciri, a umbiat pe calea cea strîmtă și cu lacrimi și crucea ca jugul a luat, deși a purtat în deobște ranele păcatelor.

Iată, acum se întoarce, cu umilință, în pămîntul dintru carele a fost luat și suspină să se ridice la cel, după asemănarea Căruia a fost închipuit.

Salăsluește-te Doamne, în curțile Tale, precum este scris, trecându-l, ca un bun, greșalele lui cele cu voie și cele fără de voie, cele întru știință și întru neștiință, cele cu cuvântul, cu lucrul sau cu gândul!

. . .

Și acum, rugându-ne Prea Cuvioase Părinte, dascăl al nostru și mai apoi împreună învățator cu noi, cei ce te cistim azi, cu inima podidită de durere, să facem cuviincioasă pomenire despre tot ceea ce ți-a intraripat sufletul și ți-a purtat mîntea la înălțimea gândului smerit.

Părintele Scriban a fost o nesecată vistierie de bunătate și înțelepciune. A fost un om care a trudit îndelung pentru alții.

Totuși viața nu l-a fost prea senină.

Neînțelegerea oamenilor a întunecat deseori zările ei și a ridicat stavile de netrecut pentru atingerea piscurilor unei misiuni pe care el ar fi putut-o cinsti cu vrednicie rareori întâlnită. Om de carte, de multă carte și bună, cum puțini au fost chiar în generația lui, care, totuși, a fost una din cele mai alese, Arhim. Scriban a răspândit luminile culturii teologice pe spațiul unei jumătăți de veac fecundând sufletul unora din cei mai destoinici slujitorii de azi ai Teologiei și Bisericii noastre.

Ca preot la Capela ortodoxă din Baden-Baden a avut prilejul să-și înavuțească știința lui teologică și filosofică.

Dar a simțit și pasiunea de a o pune în valoare în țară ca profesor și director la Seminarul Central.

Autor de predici răscolitoare și înalt pilduitoare pentru apostolatul amvonului nostru, oarecum părăsit, întocmitor de manuale de teologie, pentru folosința elevilor seminariști, și care, aceasta, însemna în acea vreme o deschidere de orizonturi mai largi în gândirea și pregătirea noastră teologică, predicator, conferențiar și profesor negălat, scriitor bisericesc de mare răsunet și influență, polemist temut și mare bibliofil, aprovizionat permanent cu tot ce apărea mai de valoare în țară și străinătate. Biblioteca sa avea proporțiile unei instituții publice. Iar prin bogatele sale cunoștințe, în toate domeniile, răposatul Părinte, era o adevărată enciclopedie ambulantă, disponibilă pentru orice sete de informație și pentru orice curiozitate științifică.

A predicat atât de mult că dacă ar fi avut puțința materială să-și asocleze un stenograf permanent, volumele sale de predici ar fi ajuns la câteva sute.

Vorbia cu ușurință. Avea fluența verbului și darul rar al improvizației. Lucru, de astfel explicabil, dată fiind vasta sa cultură, alimentată zilnic prin lectură, studii și meditație. Dar dacă predicile sale nu ne-au rămas în cărți, ecoul lor puternic a rămas în sufletele celor ce le-au ascultat și cari-l urmăreau cu admirație și interes.

Predica și pentru omul simplu și pentru omul de cultură.

Era neîntrecut în interpretarea actualităților vieții până la cel mai neînsemnat fapt divers, ceceea dădea predicilor sale o nuanță de realism și o mare putere de a atrage auditorul.

A folosit deopotrivă și cu egal succes și omilia și predica tematică, punând un accent deosebit pe aspectul etico-social al doctrinei, fără, totuși, să-l dilueze substanța.

Catedra, prin pensionarea sa, ca profesor și amvonul prin moartea sa, au pierdut pe un strălucit vestitor al Evangheliei.

Atât teologia sistematică împreună cu toate disciplinele ei, cât și cea exegetică și practică au pierdut o competență realizată și valorificată în chip eminent și pe o mare suprafață de influență.

Organizator de școală bisericească, Arhim. Scriban s'a dovedit un pedagog eminent.

De-un idealism pastoral, care numai excepțional a mai fost imitat, dascălul de pastorală și omiletică dela Universitatea din Iași și din București, a fost o jumătate de veac un pionier și un făclier al Bisericii și al învățământului ei fundamental.

A luminat puternic în polcandru cel mare al teologiei, fără să ceară pentru sine, decât liniștea și bucuria de a servi.

Arhim. Scriban a propovedit vrednicia de a fi preot și a impus lumii prețuirea ei.

Dar popularitatea pe care și-a câștigat-o, prin însușirile lui deosebite și prin activitatea lui atât de meritorie, l-au atras vrăjmășii absurde și lovituri ignobile.

Intrasigența lui morală incomodă, cultura lui universală trezea gelozii.

De acela i s'au blocat toate drumurile de a ajunge la pār-

ghille de comandă în instituția pe care el a iubit-o și a servit-o cu atâta devotament.

A fost un poliglot, un polihistor și un poligraf în cel mai nobil înțeles al cuvântului, pentru că a fost un entusiast al culturii și un militant pentru moralizarea vieții obștești.

De aceea acest corifeu al didascaliei ortodoxe a fost și un eminent om de presă.

Mănuitor iscusit al graiului românesc, în predicile, în cursurile, studiile și articolele sale, Arhim. Scriban ne-a lăsat un *canon literar*, de care urmașii vor trebui să țină seamă.

A cunoscut bine limba rusă, franceză, germană, engleză, italiană, spaniolă, greacă, etc. și a fost teologul ortodox cel mai larg informat.

A călătorit mult și cu folos.

A cunoscut prin contact personal pe cei mai de frunte reprezentanți ai celorlalte biserici creștine. A luat parte la aproape toate congresele misionare din apus și de aiurea.

A stăbătut țara în lung și în lat conferențind, în deosebi pentru intelectuali.

A fost un misionar itinerant și un apologet.

Bibliograful care se va ocupa de întreaga sa activitate va rămâne uimit de varietatea și multiplicitatea problemelor care l-au preocupat și atras.

A fost un mare polemist.

N'a fost problemă de viață bisericească pe care el să n'o fi cunoscut și aprofundat, n'a fost adversar fațiș sau ascuns pe care el să nu-l fi identificat, demăscat și paralizat, n'a fost ofensivă pe care să n'o fi onorat cu prezența lui de luptător neînfricat și nici-o defensivă pe care el să n'o fi organizat cu iscusința lui de tactician încercat și n'a fost om, care să nu-l fi prețuit, măcar în intimitatea conștiinței lui, chiar când nu l-a fost prieten.

Era monumental și nu numai în înfățișarea lui fizică. Era și un caracter athletic. Un om de înaltă statură spirituală. Destinul lui a fost lupta. Obiectivul ei, triumful ideii creștine.

Mai toată viața a fost singur și neînțeles de confrăți. Arhim. Scriban a fost în aceeași măsură un progresist și un tradiționalist.

Un progresist în folosirea celor mai eficiente formule me-

etnologice pentru a promova valorile culturii religioase și un tradiționalist pe linia păstrării intacte a esențelor doctrinare.

A fost ca și Sfinții Părinți un *modern* — în ce privește asimilarea culturii vremii, dar tot atât de ireductibil ca și ei în ce privește puritatea inalterabilă a ortodoxiei, pe care ei o încorporau integral și atât de reprezentativ și o garantau cu autoritatea personalității lor și cu sinceritatea experienței lor intime.

Seminariștii râvnitori de cultură și apostolat, de îndemnuirile lui au fost însuflețiți.

Studentii teologi, vibrând de idealism creștin și pasionați de activism pastoral, pe el și l-au luat ca model.

Preoții cari au realizat oarecare proeminență, în viața noastră pastorală și socială, pe el l-au avut prieten și mentor.

Călugării cari s'au îndrăgit de frumusețile vieții mănăstirești, pe el și l-au ales stareț și ocrotitor.

Credincioșii, dornici de o viață mai curată, lângă avonul lui au alergat după sfat și povață.

În jurul lui s'au concentrat atâta dragoste, interes, prețuire și eroism spiritual, ca în jurul unui steag al conștiinței noastre bisericești.

Arhim. Scriban a fost chiar, într'un moment dat, însăși conștiința bisericii românești, exponentul tuturor protestelor ei legitime și al tuturor aspirațiilor ei ideale.

În istoria bisericii noastre și în cultura noastră teologică chipul Părintelui Scriban va rămâne ca un basorelieu sculptat pe columna unor străucite biruințe spirituale. Iar cei ce vor privi admirând acest basorelieu spiritual, vor trebui să facă acest vot intim:

„Și eu vreau să fiu un Scriban al generației mele”!

Va fi supremul omagiu și cel mai demn de toate strădaniile vieții sale.

Dumnezeu să-l așeze întru lumină împreună cu cetele Îngerilor Săi.

Preotul GRIGORIE CRISTESCU

PARTEA OFICIALĂ

Preoțimea Capitalei

**în munca de folos obștesc restaurează chillile dela
Mănăstirea Plumbuita**

Înțelegând sensul vremii, conștientă de misiunea ei și răspunzând chemării pe care a făcut-o Inalt Prea Sfințitul Patriarh Justinian către întreg clerul ortodox din Țară, preoțimea Ca-

Mănăstirea Plumbuita. Vedere generală.

pitalei a luat cea dintâiu inițiativa de a contribui cu munca și obolul ei la restaurarea Mănăstirii Plumbuita.

Exemplul înalt al marilor înfăptuiri de pe întregul întins al țării, făcute prin munca voluntară a miilor de brigadieri, care la chemarea Partidului Muncitoresc Român au realizat lucruri

atât de minunate, pentru propășirea economiei naționale și a colectivității românești, a fost deopotrivă un viu îndemn pentru preoțimea Capitalei. Clerul din Capitala Republicii Populare Române prin munca voluntară plină de zel și de abnegație pe care a depus-o, a arătat încă odată că Biserica Ortodoxă Română s'a integrat în spiritul nou al vremii luptând, deopotrivă, alături de marea masă a poporului conștient, pentru făurirea

Clopotnița Mănăstirii Plumbuita văzută din interior, împreună cu o parte d.n. chiliile restaurate

unei lumi mai bune, a unei lumi, pentru binele și progresul căreia a fost creată Biserica creștină de divinul ei Intemeetor și pentru realizarea căreia paginile sf. Evangheliilor sunt pline de îndemnuri.

Și-a ales în primul rând această muncă de folos obștesc, întrucât a observat starea în care se aflau chiliile dela această mănăstire, care erau începute și neterminate. Luând în același timp cunoștință, că la această mănăstire va lua ființă un seminar monahal pentru călugărițe, preoțimea Capitalei a primit cu

toată hotărîrea și cu multă însuflețire să sprijine acest așezământ cultural și duhovnicesc al Bisericii ortodoxe române.

Insemnăm aci faptul că această inițiativă a fost luată în cadrul secțiunii culturale a Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor. Atât preoțimea, cât P. C. Protoierei ai Capitalei au dovedit a fi la înălțimea chemării lor apostolice, sprijinind și dând concurs nelimitat pentru desăvârșirea acestei opere sociale.

Arhondaricul și Stăreția dela Plumbuita, ale căror acoperișuri au fost refăcute.

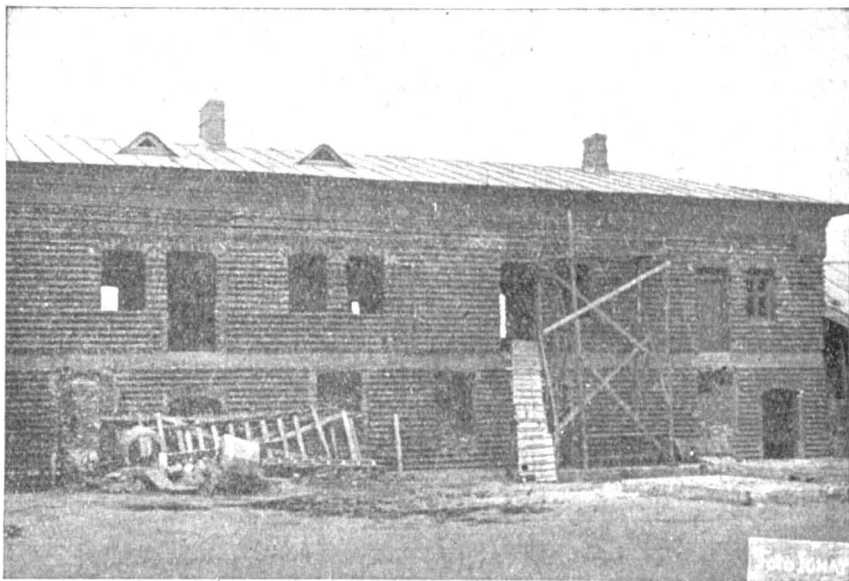
Aducem pe această cale cele mai alese aprecieri, mulțumiri și patriarhicești binecuvântări din partea I. P. S. Patriarh Justinian PP. CC. Protoierei și tuturor preoților din Capitală pentru râvna, devotamentul și jertfa ce au săvârșit întru restaurarea lucrărilor dela Mănăstirea Plumbuita.

Redăm mai jos situația lucrărilor de restaurare executate la sf. Mănăstire Plumbuita în vara anului 1948. S'au făcut lucrări de restaurarea Arhondaricului vechi al Mănăstirei, căutându-se a se menține exact vechea arhitectură din timpul lui

Matei Basarab, luându-se ca puncte de reper vechii stâlpi existenți, în parte și azi (unii vizibili, iar alții în parte având numai fundații găsite prin săpături).

Lucrările executate în perioada anului 1948 au fost numai de zidărie și acoperiș.

Zidăria în bună parte s'a executat aparent cu cărămidă de format special tot după modelul cărămizilor de pe vremea sus zisă, la fel și cornișa.

Aripa din stânga a chiliilor și atelierelor dela Mănăstirea Plumbuita, care au fost restaurate.

Clădirea nouă executată este în suprafață de cca. 300 m. p. având ziduri groase de 0,56 m.

Pentru lucrările executate s'a întocmit un deviz de către Comisia Mon. Istorice împreună cu Dl. Arhitect D. Berechet, în valoare de lei 1.702.701.

În ziua de 15 Iulie 1948 s'a ținut licitație pentru darea în antrepriză a acestor lucrări.

La licitație a reușit Societatea de Construcții «Arco» care a executat lucrarea cu un rabat de 16% sub prețurile unitare ale devizului întocmit.

După licitație s'a cerut aprobarea I. P. S. Patriarh, care a dat deslegare de începerea lucrului.

S'a mai cerut și aprobarea Ministerului de Finanțe, Of. General al Planurilor de investiții, Inzestrare și Furnituri Publice, dir. Licitații, care a dat aviz favorabil adjudecării făcută asupra Antreprizei «Arco» găsind prețurile oficiale.

Lucrările s'au executat complet conform devizului inițial, costând în total 1.372.043 lei, deci cu o economie de 330.658, economie ce reese din rabatul făcut de antrepriză și din cantități ceva mai mici executate la unele articole.

În afară de aceste lucrări, între timp, în urma dorinței I. P. S. Patriarh s'au executat și alte lucrări, care nu erau prevăzute în devizul inițial și anume reparații la cca. 800 m. p., de acoperiș la clădirea cea veche, pe unde ploua în interior. S'au demontat complet și s'au refăcut cu carton astfel peste tot, iar deasupra cu olane vechi și noi în bună stare.

Aceste lucrări de acoperiș împreună cu alte mai mici ca: grinzi de beton, dărâmări de ziduri, refaceri etc., tot neprevăzute dar necesare au costat 504.052.

Valoarea lucrărilor executate fiind deci de lei 1.876.095.

În urma recepției lucrărilor făcute în ziua de 22 Decembrie 1948, s'a reținut 2% din valoarea lucrărilor executate adică lei 56,283, pe timp de 6 luni, drept garanție de întreținere, până la recepția definitivă.

Pentru campania viitoare urmează a se restaura un pridvor cu stâlpi de stejar și un foișor pe stâlpi de cărămidă în formă octogonală, apoi tencueli, punerea tâmplăriei, instalații de apă, canal și sobe.

Mai trebuie acoperișul cu olane sau tablă pe noua construcție.

Iar ca reparații la vechea clădire trebuiesc revizuite și completate burlanele și jgheburile, sobele și facerea unui cuptor.

Toată această lucrare a fost condusă de un comitet format din cei patru P. C. Protoerei, al Capitalei, având ca secretar pe C. Pr. Gh. Prejneanu.

Sumele achitate de fiecare protoerie sunt următoarele:

Protoeria Sect. I Galben, Protoereu Pr. M. Dragomirescu lei 385.000 cu 34 parohii.

Protoeria Sect. II Negru, Protoereu Pr. Tr. Costea lei 623534 cu 49 parohii.

Protoeria Sect. III Albastru Protoereu Pr. Al Pârvulescu lei 532.312 cu 48 parohii.

Protoeria Sect. IV Roșu Protoereu Pr. S. Vlădescu lei 327.500 cu 34 parohii.

Fondul destinat pentru aceste lucrări a fost trecut prin gestiunea Sfintei Mănăstiri Plumbuita, iar lucrarea toată a fost executată sub directa conducere și observare a D-lui. Arhitect D. Berechet, reprezentantul oficial al S-tei Patriarhii, care zi de zi s'a interesat de bunul mers al lucrărilor.

Deschiderea cursurilor Institutului Teologic de grad universitar din București

Duminică 30 Ianuarie 1949 a avut loc deschiderea cursurilor Institutului Teologic de grad universitar din București.

Solemnitatea s'a desfășurat în localul Institutului Teologic din B-dul Coșbuc, 81, în prezența I. P. S. Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a d-lui Prof. Stanciu Stoian, Ministrul Cultelor, corpului profesional, în frunte cu P. C. Diacon N. Nicolaescu, rectorul Institutului Teologic, studenților și preoților care urmează cursurile misionare.

După cuvântările P. C. Rector N. Nicolaescu, în numele corpului profesional, studentul Cârstoiu și Pr. Pușcariu—în numele studenților și preoților cursiști, au vorbit I. P. S. Patriarh Justinian și d. Ministru Stanciu Stoian.

În numărul viitor al revistei noastre vom publica o amplă dare de seamă asupra festivității și cuvântările rostite.

PE LINIA DUHULUI CELUI NOU

Audiența proîstoșilor și misionarilor, din Protocleria Circ. III Prahova, din ziua de 12 Ianuarie 1949, la I. P. S. Patriarh.

În ziua de 12 Ianuarie 1949, I. P. S. Patriarh Justinian, a primit în audiență Colectivul de Muncă al Protoieriei Circ. III Prahova, format din proîstoșii și misionarii centrelor pastorale-misionare din acea protoierie, în frunte cu protopopul respectiv, Preotul V. Constantinescu.

Erau de față următorii colaboratori ai I. P. S. Sale:

Pr. Alex. Vlaiculescu, deputat, Eforul Bisericii Ortodoxe Române,			
„ Alex. Ionescu, deputat, Consilier Referent Administrativ,			
„ Gh. Iliescu-Isvoare,	„	„	„
„ D. Cristescu,	„	„	Cultural
„ I. Hurduc	„	„	„
„ Gh. Pașol	„	„	Economic
Di. Grigore Nicolau	„	„	„
„ Const. Vasilescu Secretar Patriarhal.			

Această audiență prezintă o importanță deosebită atât pentru rostul ei, cât și prin cuvântările rostite cu această ocazie.

P. C. Pr. Consilier Referent G. Iliescu-Isvoare, care a prezentat delegația I. P. S. Patriarh, a arătat că această delegație a preoților din Circ. III Prahova, în frunte cu protopopul lor, vine la I. P. S. Sa pentru a-și exprima sentimentele lor de iubire și spre a-și înfățișa roadele muncii lor, pe linia duhului cel nou trasată de I. P. S. Sa, încă dela început. Acești preoți n-au venit să ceară ceva, ci dimpotrivă, pentru a-și aduce prinosul lor de simțire față de cel care veghează la cârma supremă a Bisericii.

P. C. Sa a prezentat apoi pe P. C. Protopop Vasile Constantinescu, distins cu toate rangurile bisericești, care în 17 ani

de preoție, a refăcut bisericile din Nucșoara-Prahova, unde a păstorit 9 ani și sf. Pantelimon din Ploiești și are o bogată activitate pastorală, misionară, culturală și politică-socială.

Cuvântul de prezentare al P. C. P. Protopop V. Constantinescu

Înainte de a face o dare de seamă a activității preoților din Protoleria Circ. III Prahova, Părintele Protopop V. Constantinescu a spus:

„Cea mai mare mulțumire, pentru lumea creștină este ca după munca ei, să vadă cândva fața lui Dumnezeu. Și aceasta este cea mai mare fericire.

Preoțimea de aici, prin colectivul ei permanent — format din p. c. Prolstoși și Misionari — după munca ei neobosită și variată de un an, are mulțumirea să vadă fața Înaltului Arhipăstor. Și va fi de acum foarte fericită având conștiința clară că I. P. S. Justinian, este Patriarhul ce se simte onorat de vizita preoților bisericii ce conduce, chiar dacă aceștia anonimi, modești și așezați în cine știe ce coclauri de munți n'au haina protocolară, tradițională și măgulitoare, celace arată că la casa patriarhală s'a înalt omul, dar și obiceiurile. Patriarhul este al celor mulți, al preoțimii în totalitatea ei, indiferent de poziția ei materială sau socială”.

Dare de seamă:

Protoleria Circ. III Prahova, are un număr de 58 parohii, cu 64 preoți, formată din 1 plasă în întregime și frânturi din alte 3 plăși. Are un număr de 11.000 familii, cu 45.000 suflete, fiind cea mai mică protolerie dintre cele 4 protolerii ale județului.

Pe lângă cele 58 parohii, Protoleria are: 20 Filiale, cu bisericile lor; 20 case parohiale și 5 capele. După cutremur și bombardament, au mai rămas 2 biserici de refăcut și această întârziere se datorește preoților respectivi, cari au fost delăsători, și 4 de reparat, cu aceleași observații.

Toate celelalte au fost reparate. Anul acesta s'a redat cultului o biserică, făcută din nou, în locul celei dărâmate.

Organizarea Protoleriei:

Protoleria este organizată în 6 Centre Pastoral-Misionare,

formate din 8-12 parohii cu 9-14 preoți, având fiecare Proiestos, Misionar și Secretar.

Pe lângă acestea sunt organizate, grupările de cântăreți și Doamnele Preotese și soțiile de cântăreți.

Munca colectivă.

Munca preoțimii s'a dus astfel: prin conferințe generale, conferințe ale Proistoșilor, Cântăreților și Doamnelor Preotese și Cercuri de Studii.

S'au ținut următoarele ședințe: 1. Conferința mixtă, preoți și cântăreți, 2. conferințe ale preoților, la una — cu ocazia instalării P. C. P. Protopop a participat Dl. Profesor P. Constantinescu-Iași, Mișu Dragomirescu, Deputat, Efor al Bis. Ort. Rom. P. C. Pr. Alex. Vlaiculescu, Deputat, Efor al Bis. Ort. Rom. și P. C. Alex. Ionescu, Deputat, Consilier Ref. Ad-tiv, iar la alta P. C. P. Consilier Referent Arhiepiscopal Pr. Gh. Iliescu-Isvoarele. La ambele au participat autoritățile locale și reprezentanții organizațiilor; la conferința Cântăreților și la a Doamnelor Preotese la care au participat reprezentanții organizațiilor locale.

10 ședințe au ținut P. Proistoși și Misionari la Protoierle, și 10 de Cercuri de Studii — una dintre acestea s'a ținut în re-tragere la Mănăstire.

Câte 5 ședințe de Cercuri de studii, de fiecare Centru Pastoral Misionar, la care Protopopul a participat absolut la toate la câte o ședință iar la altele la 2 sau 3 ședințe.

Munca noastră a fost stimulată de îndemnurile colatorato-rilor apropiați ai I. P. S. Patriarh, care ne-au cercetat pe teren astfel:

În afară de PP. CC. Consilieri Referenți Gh. Iliescu și Al. Ionescu, desupra care am amintit, de câte două ori au fost la noi PP. CC. Consilieri Referenți Dumitru Cristescu și Ioan Hurduc și Dl. Consilier Nicolau.

Preoții noștri la Cercurile de studii au desbătut și redactat 7 probleme actuale, pe care le vom aminti la prezentarea P. C. Proistoși și Misionari, dar cu toții la un loc ne-am străduit să desprindem din vasta activitate a I. P. S. Patriarh Justinian drumul cel nou al bisericii și prin mîgăloase referate și discuțiuni am ajuns să formulăm lucrarea:

„Înalt Prea Sfințitul Patriarh Justinian și Noua orien-tare a bisericii“.

Lucrarea are trei părți, așa cum am prezentat-o și anume:

- I: Preotul care se învrednicește de o îndoită cinste
1. Infăptuitorul
  2. Indrumătorul
  3. Apologetul
  4. Muncă și Rugăciune
  5. Incheiere
- II: Arhiereul care ne trebuie.
1. O alegere fericită
  2. Vicarul reconstrucției
  3. La vremuri noi metode noi
  4. Părintele orfanilor
  5. Din treaptă în treaptă
  5. Incheiere
- III: Patriarh nou spirit nou.
1. Resorturile principale ale bisericii ca societate pământească
  2. Sarcinile Teologiei
  3. Sarcinile Administrației
  4. Sarcinile Clerului
  5. Incheiere

Orientarea noastră se datorește și Părintelui Deputat Al. Vlaiculescu, Eforul Bisericii Ortodoxe Române, pe care avem norocul să-l avem acasă la noi, domiciliind în Ploiești, care fără să aștepte invitația noastră, a venit în mijlocul preoților, permanent și de multe ori pe teren — la parohii — și ne-a dat îndrumările necesare, punând concluziuni temeinice în noua orientare a bisericii și permanent ne-a descris munca perseverentă ce duce I. P. S. Patriarh Justinian în rezolvarea problemelor bisericesti. Deasemenea Părintelui Ioan Soare căla Parohia Sălciile Prahova, căruia îi aparține redactarea și aprofundarea ideilor, element energic și capabil, care în puțin timp își va susține teza de doctorat și care are o seamă de probleme de actualitate deja formulate pentru dat la iveală.

Deaceia îl prezentăm ca un element de valoroasă factură intelectuală și morală și Vi-l recomandăm pentru chemarea în colectivul de muncă intelectuală al conducerii Bisericii Ort. Rom. alături de alți valoroși colaboratori.

În incheiere Părintele Protopop Constansinescu, a arătat

că preoțimea participă activ la muncile de reconstrucție a Republicii în Sindicate, A.R.L.U.S., Cămine culturale, campaniile sanitare, de lămurire politică socială, de însămânțări și de colectat, de muncă voluntară, dând detaliile necesare pentru fiecare problemă cu evidențierile respective.

În numele preoților a vorbit C. Preot Ioan N. Soare dela Parohia Sălciile Prahova, care între altele a spus:

„Biserica nu este împotriva înoirilor sociale. Ea nici nu poate să fie. În momentul în care biserica va face abstracție în noirul societății, ea se va găsi alături de linia mesagiului evanghelic, Mântuitorul Hristos pentru aceasta a venit în lume: ca să înnoiască pe om și îmbunătățească raporturile sociale. Sensul întregel învățăturii creștine acesta este: mișcarea, evoluția, desăvârșirea”. Și mai departe I. P. S. Voastră — să ne îngăduiți s'o spunem — ați fost singurul care la un moment dat, ați înțeles acest lucru și pe plan politic și social, ați tras consecința care se impunea, adică ați inițiat mișcarea de apropiere și colaborare cu forțele politice progresiste. Noi preoții din Circ. III Prahova, am ascultat chemarea I. P. S. Voastre și V'am urmat pe drumul nou pe care l'ați deschis. Alături de P. C. P. Protopop V. Constantinescu ne-am străduit zi de zi ca înnoirea concepută și condusă cu atâta lîmpezime și hotărâre de I. P. S. Voastră să devie în sectorul nostru de activitate, o fericită realitate.

Pentru rezultatele la care am ajuns ne simțim datori ca în fața I. P. S. Voastre să ne exprimăm sentimentele de iubire și recunoștință față de P. C. P. Protopop V. Constantinescu, care a fost cu adevărat forța dinamică a Protoieriei noastre, care ne-a antrenat la muncă și ne-a stimulat. Nu mai puțin ne simțim datori să aducem omagiile noastre P. C. P. Alex. Vlaiculescu, care deși nu are legătură directă cu protolieria noastră, totuși a fost neconținut în mijlocul nostru, dându-ne îndemnuri și directive în noua orientare a bisericii noastre*.

Cuvântul I. P. S. Patriarh Justinian.

Răspunzând, I. P. S. Patriarh și-a exprimat în termeni vii mulțumirea că preoții din Protolierie Circ. III Prahova au înțeles sensul vremii și au pornit pe linia drumului celui nou, singurul drum fericit pentru Biserică.

I. P. S. Sa a arătat că Biserica Ortodoxă Română trăește unul dintre cele mai mărețe momente din istoria sa. Revenirea la Ortodoxie a fraților noștri răpiți de papistași, pe cari au visat-o și pentru care au luptat atâta, este astăzi un fapt împlinit.

În continuare, I. P. S. Sa a spus că perspectivele de viitor ale Bisericii noastre, pot îndreptăți cele, mai frumoase speranțe. Regimul, contrar celor ce se spune în șoapță, ne arată multă bunăvoință. Guvernul ne-a acordat pentru învățământul religios trei institute de grad universitar, 14 școli de cântăreți și 5 seminarii monahale. Guvernul vrea ca mănăstirile să prospere. Mănăstirile vor fi pe viitor nu numai focare de viață spirituală, ci și centre de intensă muncă productivă. În mănăstiri vor lua ființă ateliere, care vor da puțința ca rugăciunea să fie îmbinată cu munca, în spiritul vechii noastre organizări monastice. Dl. Ministru al Finanțelor Vasile Luca, m'a asigurat că statul va da nu numai specialiști în materie, până când mănăstirile vor putea ridica specialiști din rândurile monahale, ci și banii necesari creerii acestor ateliere.

Preoțimea nu trebuie să dea atenție svonurilor tendențioase. Noi ne străduim să facem totul pentru binele Bisericii și al clerului. Preoții să fie convinși că măsurile care se iau sunt numai spre binele lor. Preoții vor fi chemați la cursuri de îndrumare. Rostul acestor cursuri nu este însă altul decât acela ca ei să poată să-și îndeplinească cât mai bine misiunea lor, în noua noastră formă de stat".

În încheiere, I. P. S. Sa arată că citește tot ce se scrie, în Glasul Bisericii și alte reviste, de preoți și cu atât mai mult va ceti lucrarea aceasta, prezentată de Protoieria III. I. P. S. Sa felicită colectivul de muncă și binecuvintează preoțimea înțelegătoare venită în audiență, asigurând-o de dragostea sa arhipăstorească. Exemplul protoieriei III Prahova în frunte cu P. C. Protoieriu Vasile Constantinescu, va fi făcut cunoscut întregii preoțimi, întrucât interesează modul de înțelegere și de aplicare, de care preoțimea dă dovadă.

La sfârșit P. C. Protopop, a prezentat pe fiecare Proiestos și Misionar în parte, după cum urmează:

1. Pr. Gh. Tătaru Mireș-Săngeru, licențiat în Teologie, cu rangul de Econom Stavrofor, citat pe județ de Prefectură, pentru muncă voluntară.

2. Pr. Ioan Iliescu-Albești Muru, licențiat în Teologie, redactorul lucrării : „Rolul social al Bisericii, cu rangul de Econom.

3. Pr. Apostol Voicu-Rotari Ceptura, licențiat în Teologie, cu rangul de Econom, redactorul lucrării: „Adunările de zidire sufletească“.

4. Pr. Victor Provian-Gura Văli-Valea Călugărească, licențiat în Teologie, cu rangul de Econom.

5. Pr. Const. Dobrescu-Ungureni Fântânele, licențiat în Teologie, propus pentru rangul de Econom, redactorul lucrării : „Rolul social al femeii“.

6. Pr. V. Barbu Fulga, absolvent de Seminar, propus pentru rangul de Econom.

Misionari :

7. Pr. C. Dumitru-Magula Tomșani, licențiat în Teologie, cu rangul de Econom Stavrofor.

8. Pr. V. Babil-Chițorani, licențiat în Teologie, propus pentru rangul de Econom.

9. Pr. I. Oporan-Ghiojdeanca, licențiat în Teologie, cu rangul de Econom Stavrofor, redactorul lucrării : „Catehizarea fiilor bisericii“.

10. Pr. N. Alexandrescu-Urლაți, absolvent de Seminar, cu rangul de Econom Stavrofor.

11. Pr. N. Martinescu-Vadu Săpat, licențiat în Teologie cu rangul de Econom.

12. Pr. Ion Soare-Sălciile licențiat în Teologie și doctorand în Teologie. Propus pentru rangul de Econom Stavrofor.

Redactorul lucrării : „I. P. S. Patriarh Justinian și noua orientare a bisericii“.

Toți aceștia sunt notați la inspecții cu F. Bine sau Excepțional și se bucură de o reputație deosebită. Pentru râvna C. Lor și devotamentul pentru progresul poporului, i-am propus pentru distincții speciale ca : Econom Stavrofor, brâu roșu și Binecuvântări Patriarhale.

După această expunere, P. C. Consilier Referent D. Cristescu a prezentat referatul lucrării, făcând propunerile de evidențierea acestor preoți, în frunte cu Protopopul lor, urmând a se publica lucrarea după ce va fi citită de I. P. S. Patriarh.

Asistent,

SECȚIA CULTURALĂ**Înștiințare**

Școala de cântăreți bisericești a Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor și-a început cursurile dela 10 Ianuarie 1949 în fostul local al Internatului Teologic, strada Radu-Vodă, 24 A.

Sunt primiți în anul I elevi cu 7 clase primare sau cu gimnaziul unic sau elevi din primele trei clase dela seminarii. În anul II sunt primiți cei care au 7 clase primare și 2 sau 3 dela școlile de cântăreți, sau 7 clase primare și 2, 3 sau mai multe la seminar.

Sunt preferați elevii fostelor seminarii din cuprinsul Sf. Arhiepiscopii, precum și elevii școalelor de cântăreți dela Căldărușani, Turnu-Măgurele și Târgoviște.

Taxa care se va fixa va fi în jurul sumei de 12.000 lei, în care se cuprinde întreținerea completă: dormit, hrană, spălat etc., fără să aducă niciun aliment. Pentru ușurarea elevilor, taxa va fi plătită în 3 rate. Vor fi și burse acordate elevilor săraci. Sf. Arhiepiscopie a acordat 18 burse pentru anul I, câte o bursă de fiecare protopopiat, alegându-se un elev sărac, dintr'o parohie săracă, ca să fie cântăreț în parohia de unde a plecat. Ministerul Cultelor a acordat 10 burse, care vor fi împărțite pentru ușurarea greutăților, scăzându-se din taxă.

Elevii trebuie să-și aduc lenjeria necesară pentru corp și pat.

Act de mulțumire

Preotul Paroh, Epitropii, Consilierii Parohiali și întreaga obște a credincioșilor din Parohia Gănești, Prot. I Muscel, aduc pe această cale

cele mai călduroase mulțumiri binecredincioșilor și drept măritoriilor creștini mai jos arătați, pentru prețioasele daruri ce au făcut acestei sf. biserici:

1. *Ion Ilie Băjan și pioasa lui soție Maria*, cari din indemnul fiului lor, Diac. Aurel Băjan, au dăruit:

1 Policandru de metal, masiv, cu 12 făclii.

1 Sf. Evanghelie argintată.

1 Rând Sf. vesminte.

1 Sf. Epitaf.

2 Sf. Icoane Impărătești.

1 Sf. Icoană a Sf. Treimi, format mare, argintată.

1 Sf. Icoană a Maicii Domnului, argintată.

1 Sf. Icoană a Sf. Arhanghel Mihail, argintată.

1 Steag, artistic lucrat.

1 Sfeșnic de metal, pentru Sf. Masă, cu 3 făclii.

1 Sf. chivot.

1 Rând Sf. Procovețe.

2 Candele mari cu câte 3 făclii.

5 Candele imbrăcate în metal.

1 Vas pentru Sf. anaforă.

2 Șervete de borangic, alese, artistic executate.

2 *Constantin I. Băjan*, pentru 1 Apostol și 1 Liturghier.

3. *O pioasă Doamnă*, din Câmpulung, care a ținut să rămână anonimă, din indemnul Diac. Aurel Băjan, a dăruit 2 Sf. Icoane Impărătești, cu rame ornamentale.

4. *Gheorghe Stoicescu și soția sa Matilda*: un steag frumos lucrat.

5. *Credincioasele Elisab. C. Mirea și Maria Ilie Ogoreanu*, au aurit Sf. Potir.

Doamne Iisuse, pe cei ce aduc daruri și fac bine în Sfânta Ta Biserică, pe toți cei ce iubesc bunăvoința și podoaba Casei Tale, învrednicește-i, în acest veac trecător, să se bucure

de mila și ajutorul Tău, iar în cel veșnic să se desfășoare întru Tine, Lumina cea neînserată,

Amin.

Paroh, Pr. *Constantin Bănuță*

SECȚIA ADMINISTRATIVĂ

Cu prilejul inspecției făcută de către P. C. Revizor Eparhial, Preot Gh. Soare, în ziua de 14 Noemvrie 1948, s'a constatat că P. C. Protoieru al circ. I Dâmbovița, Preotul Emil Popescu își îndeplinește funcțiunea de protoieru, cu cea mai deosebită râvnă și destoinicie, reușind a obține foarte frumoase rezultate, în organizarea și conducerea cancelariei oficiului protopopesc, cum și în lucrarea desfășurată pe teren, pentru îndrumarea și stimularea elementelor de valoare ale preoțimii din circumscripția respectivă.

Pentru frumoasele constatări de mai sus, I. P. S. Patriarh aduce mulțumiri P. C. Protoieru Emil Popescu și-i împărtășește arhieresti binecuvântări.

***

Se publică concurs pentru ocuparea posturilor de preoți vacante de mai jos:

1. Post preot biserica Sf. Haralambie Turnu Măgurele, Protoieria I Teleorman, sediul Turnu Măgurele;

2. Post preot parohia Mereni de Jos Vlașca, Protoieria II Vlașca sediul, biserica Sf. Treime Giurgiu.

3. Post preot paroh parohia Epurești II Vlașca, Protoieria I Vlașca, sediul biserica Adormirea Giurgiu.

4. Post preot paroh parohia Icoana Ilfov, Protoieria I Ilfov, sediul București, Str. Ilfov Nr. 6.

5. Post preot paroh parohia Domnești de Sus Ilfov, Protoieria I Ilfov, sediul București Str. Ilfov, 6.

6. Post preot paroh parohia Trestenicu Râsmirești Vlașca, Protoieria II Vlașca, sediul biserica Sf. Treime Giurgiu.

7. Post preot paroh parohia Coconi Ilfov, Protoieria I Ilfov, sediul București, Str. Ilfov, 6.

8. Post preot paroh parohia Petroșani Prahova, Protoieria I Prahova sediul Ploești, Biserica Sf. Sava.

9. Post preot paroh parohia Sf. Ioan Botezătorul Ploești, Protoieria I Prahova, sediul Biserica Sf. Sava Ploești.

10. Post preot paroh parohia Șelari Muscel, Protoieria I Muscel, sediul Câmpulung.

Cererile și actele regulamentare se vor depune de către candidați, la oficiul protopopesc respectiv în termen, legal.

Toate cererile ce vor fi depuse pe altă cale sau peste termenul legal, nu vor fi luate în considerație.

SECȚIA ECONOMICĂ

Nr. 325

Către P. C. Protoierii

Vi se dă mai jos cople de pe adresa Nr. 303 B/949 a Ministerului Afacerilor Interne, spre știință și în tocmai conformare:

«Prin art. 1 din legea Nr. 359 pentru înființarea Oficiilor de închirieri, publicată în Monitorul Oficial Nr. 283 din 4 Dec. 1948, se precizează că aceste Oficii au în competența lor;

a) să țină evidența imobilelor clădite, indiferent de destinația lor;

b) să rezolve cererile de închirieri ale oamenilor muncii.

Prin art. 2 din aceeași lege, se stabilește că apartamentele și încăperile de orice fel, nu vor putea fi date în folosință de proprietarii lor, decât numai pe baza dispozițiilor de repartizare a Oficiului de Inchirieri respectiv.

Proprietarii lor sunt obligați de a închiria aceste apartamente sau încăperi, potrivit dispozițiilor Oficiului de Inchirieri.

Acest regim se aplică și pentru imobilele proprietatea Statului sau administrațiilor locale, care se închiriază pentru locuințe la particulari sau la salariații instituțiilor respective.

Vă rugăm deci a da dispozițiuni organelor în subordine ca, pe viitor, să nu mai închirieze imobilele în cauză direct, ci numai prin Oficiile de Inchirieri, chiar atunci când este vorba de funcționari cari au dreptul legal la locuințe în natură.

Oficiile vor ține seama ca locuințele special construite pentru a fi ocupate de salariați ai instituției, să nu fie repartizate decât numai celor care fac parte din această categorie.

Salariații cari locuiesc dinainte de 4 Decembrie 1948, data punerii în aplicare a legii de mai sus, în imobilele Statului sau administrațiilor locale, fără contracte scrise și cărora li se reține chiria ce li se cuvine la salariu, sunt obligați să încheie contracte scrise, cel mai târziu până la 31 Ianuarie 1949.

Aceste contracte sunt scutite de viza Oficiului de Inchirieri, urmând să fie vizate numai de Primăria orașului respectiv, pentru încasarea taxei de timbru proporțional.

p. Patriarh, Vicar, † VENLAMIN

Cons. Ref., Grigore Nicolau

Nr. 871

Se dă mai jos, cople depe adresa Nr. 2217/949 a Onor. Ministerului Cultelor Direcția contabilității, spre știință și întocmai conformare:

«In vederea întocmirii actelor de cheltueli, ce urmează să înaintați acestui Departament pentru exercițiul 1949, urmează să vă conformați legii pentru planul general economic al R. P. R. pe 1949, legii pentru stabilirea și aplicarea bugetului general al R. P. R.-ului, legii pentru taxele și impozitele de timbre, legii pentru impozitul asupra operațiunilor de executări de lucrări, prestațiuni de serviciu și transporturi, publicate în Monitorul Oficial din 1 Ianuarie 1949, celorlalte legi fiscale, precum și instrucțiunilor Ministerului de Finanțe pentru aplicarea acestora.

Salariile personalului exterior clerical și administrativ al acestui Departament, se plătesc din C. E. C., sau prin ordine de plată, întocmite pe bază de state, prin sucursalele sau agențiile Băncii R. P. R.

Statele pentru ordonanțarea drepturilor personalului nou numit se vor întocmi și înainta în chiar cursul lunii în care a fost numit, întrucât dacă vor fi trimise în luna următoare, nu se mai pot plăti.

Impozitele asupra salariului sunt cele prevăzute de tabela pentru calcularea impozitului pe salarii publicată în Monitorul Oficial Nr. 10 din

13. Ianuarie 1949.

1. În conformitate cu adresa Ministerului de Finanțe Nr. 72329 din 15 Ianuarie 1949, până la noul dispozițiuni în luna Ianuarie 1949 se vor plăti aceleași salarii ca și în luna

Decembrie 1948, la care se vor calcula noile impozite prevăzute în legea Nr. 12 din 1 Ianuarie a. c., și publicate în tabela anexă din Monitorul Oficial Nr. 10 din 13 Ianuarie a. c.

Noul impozit se va calcula la salariul brutto convenit pe luna Decembrie 1948.

Salariul brutto rezultă din următoarele sume înscrise în statul de plată de pe luna Decembrie 1948:

salariu neto din tabelă plus chiria și ajutor familial—impozit. La salariul bruto astfel reconstituit se aplică impozitul prevăzut în tabela de impozite.

Pentru o mai amplă înțelegere a reconstituirii salariului și aplicării impozitului, dăm mai jos următorul exemplu:

— Un preot căsătorit cu un copil categoria de funcțiune X, coeficient 2,05, clasa de salarizare 15, a figurat în statul pe Decembrie 1948, cu următoarea salarizare:

Salariul netto	lei 3.485.—
Chirie	„ 697.—
Ajutor familial	„ 200.—
Netto de plată lei	4.382.—
Impozitul suportat de Stat „	183.—
Total ordonanțat lei	4.565.—

Pe statul de pe luna Ianuarie 1949 același preot, va fi trecut cu un salariu brutto de lei 4.565.

La această sumă — salariul brut reconstituit — se aplică impozitul conform tablei, în sumă de lei 173.

Această sumă se scade din salariul brutto, urmând ca preotul să primească suma neto de lei 4.392. Rezumând cele expuse, preotul categoria de funcțiune X, clasa de salarizare 15, va avea următoarea salarizare:

Salariul brutto	lei 4.565
Impozit	„ 173
Suma neto de plată	lei 4.392

II. Conform art. 5 din legea Nr. 12/1949 toate remunerațiile primite de același salariat: ore suplimentare, indemnizații pentru activitate în vreo Comisie, etc., sunt supuse impozitului pe salariu.

Calculul impozitului pentru aceste drepturi se face în felul următor:

Salariul brutto	lei 4.565
Indemnizații Comisii sau ore suplimentare	„ 3.000
Total venit impozabil lunar lei	7.565

Impozitul lunar la suma de

lei 7.565 este de	lei 477
Impozitul achitat la salariu „	173
Rest impozit de achitat la lei 3.000	lei 204

Dacă salariatul mai are și alte indemnizații, ele se înglobează la celelalte sume și se aplică impozitul convenit sumei totale din care se scad celelalte impozite reținute.

Conducătorii serviciilor de contabilitate dela instituțiile pendinte de Departamentul Cultelor, sunt direct răspunzători de justa aplicare a prezentului ordin.

Restul dispozițiilor în ceea ce privește plata salariilor rămân cele date prin circulara noastră Nr. 16727/1948.

Actele justificative pentru diverse, personal și cheltueli materiale, se vor întocmi și înainta acestui Departament, într-un singur exemplar original. Aceste acte sunt următoarele:

1. Pentru cheltueli de personal ca: diurne de deplasare, cheltueli de reprezentare, muncă suplimentară, etc., state nominale în care se arată ser-

viciul indeplinit, timpul servit, suma cuvenită și semnătura celor prevăzuți în state.

2. Pentru servicii prestate: scrișori de trăsură, adeverențe de transport, de conturi, chitanțe, rapoarte de analiză ori de expertiză sau alte dovezi din care să se constate prestarea serviciului.

III. Pentru cheltuieli materiale:

— Contracte de angajare sau scrișori de comandă, ofertă sau procese verbale de adjudecare.

— facturile sau conturile furnizorilor.

— recipisa de primire a gestionarului de materiale.

— procesele verbale de recepție provizorii sau definitive, din care să se constate lucrările executate și sumele primite ca avans sau acout.

Comisiunile de licitații fiind desființate cu începere dela 31 Decembrie 1948, angajarea cheltuielilor de materiale se va face prin licitație publică, tratare prin bună învoială tratate directă, pe răspunderea organelor de propunere și angajare, în ceea ce privește asigurarea condițiilor celor mai avantajoase de garanție, preț, calitate și termen de livrare.

Comisiile de recepție fiind de asemenea desființate pe aceeași dată recepționarea furniturilor, materialelor și lucrărilor se va face de gestionarii însărcinați cu primirea și păstrarea lor, asistați — când natura furniturii o cere — de către organele tehnice de specialitate, desemnate de conducătorul instituției, care apreciază asupra necesității prezenței acestor organe la recepție.

Prezența organelor tehnice la recepție poate fi cerută și de gestionarul primitor.

Actul justificativ de bază pentru cheltuielile de furnituri și materiale, va fi recipisa eliberată de gestionarul respectiv și certificată de organele tehnice de specialitate, care au asistat la recepție, dacă a fost cazul.

Deci, pentru asemenea cheltuieli odată cu factura, chitanța etc., ni se va înainta și recipisa semnată de gestionar.

Recipisa va fi conform modelului anexat a cărui tipărire veți dispune să fie făcută în termenul cel mai scurt posibil.

Ele vor fi tipărite în unicat și duplicat, de culori deosebite, numerotate și broșate în carnete.

Complectarea unicatului și duplicatului se va face odată cu același scris prin indigo. Unicul va însoți actele justificative, iar duplicatul se va păstra de gestionar.

Cererile pentru ajutoarele de boală, naștere, căsătorii, înmormântare, pensii sau alte cheltuieli de asistență medicală, nu se vor mai înainta acestui Departament spre ordonanțare, deoarece întreaga sarcină de asistență socială și medicală, a salariaților, a fost trecută asupra bugetului Asigurărilor Sociale și bugetului Mm. Săndității, unde se vor îndruma pe viitor asemenea cereri.

Pentru subvențiile prevăzute în bugetul acestui Departament și al cărui quantum vi se va comunica la timp, ni se va înainta numai o chitanță din registrul de venituri (incasări) al instituției respective, iar actele justificative se vor păstra în arhiva fiecărei instituții, ele urmând să fie verificate odată cu gethunea, de către organele de control financiar intern.

Statele pentru plata nutrimențului se vor întocmi în două exemplare, urmând ca orice modificări

aduse în stat să fie comunicate prin arxizul ordinului de plată.

Vi se atrage în mod deosebit atențiunea că începând cu bugetul pe acest exercițiu, accentul se pune în deosebi pe economii bugetare, fără de care planul financiar nu poate da rezultatele dorite în executarea planului economic din acest an.

Fără de această situație, vă rugăm să binevoiți a gospodări cât mai chibzuit banul public, a nu face cheltueli de prisos, ci a cheltui mai puțin decât creditele bugetare prevăzute, pentru instituția Dvs., întrucât organele de control financiar intern au obligația de a verifica nu numai legalitatea cheltuelilor făcute, ci și oportunitatea și sinceritatea lor de care rămâneți direct răspunzători, în conformitate cu dispozițiunile art. 236 și 237 din Codul Penal.

Deasemeni vi se face cunoscut că, întrucât conform dispozițiunilor legale în vigoare, execuția bugetară se face lunar, actele de cheltueli ale unei luni primite după expirarea lunii respective, nu se vor mai ordonașta.

Conform dispozițiunilor circula-rei Nr. 20.000 din 1 Ianuarie 1949, a Ministerului de Finanțe, începând cu exercițiul 1949 nu se vor mai admite creanțe. În consecință, veți lua măsuri ca actele să fie înaintate la datele fixate prin prezentele instrucțiuni.

În această situație, vă rugăm a lua măsuri, ca actele să fie înaintate lunar, până cel mai târziu la 15 ale lunii respective, comunicându-ne și localitatea cu cel mai apropiat sediu al Băncii R. P. R. (sucursala sau agenția), prin care să se emită ordinul de plată.

Diurna cuvenită corului este su-pusă impozitului pe salarii și se va

calcula după tabele de impozite din Monitorul Oficial Nr. 10, din 13 Ianuarie 1949».

p. Ministru I. Nistor

Director, Mircea Ionescu

Circulară către Protoclericele din Eparhie

Nr. 276

Vi se face cunoscut că Sf. Arhie-piscopie a Bucureștilor a imprimat noi formulare de buget, din care vi se trimite odată cu aceasta, un număr de ... exemplare, pentru a fi distribuite parohiilor din acel proto-popiat.

În vederea întocmirii și verificării acestor bugete, vă redăm mai jos instrucțiunile necesare, pentru a fi avute în vedere atât de P. C. Voas-tră, cât și de CC. Parohi.

I. Instrucțiuni pentru întocmirea bugetului.

În noul formular de buget s'au în-globat mai multe articole de acelaș fel într'unul singur.

Pentru aceasta se va căuta să se prevadă sume suficiente, cunoscând că majorări de buget sau introduceri de articole noi nu se admit sub niciun motiv.

Deschidere de credit se admit nu-mai din fondul creat în acest scop și numai pentru alimentarea articolelor prevăzute în buget.

Orice venituri întâmplătoare, sau cheltueli neprevăzute, se vor încasa și plăti din articolele prevăzute în acest scop în buget.

Sumele prevăzute pe articole, vor fi întregi, de ex.: 15.000, 3.000, și nu 2.583 sau 1.427, etc.

Pe coperta bugetului s'au tipărit instrucțiuni precise, și vă invităm a pune în vedere CC. Parohi să le citească cu atenție și să le execute întocmai.

Când vreo parohie solicită deschideri de credite veți cerceta dacă această cerere este îndeplătită raportându-ne amănunțit articolele la care se cere deschiderea de credite și sumele respective.

Vă invităm ca în timpul cel mai scurt să ne înaintați un tablou de toate parohiile și filialele din protopopiat cu specificarea în dreptul fiecăreia, dacă trebuie să întocmească buget sau nu, arătând și motivele (fie că n'are biserică, fie că este transformată în muzeu, sau desființată).

Dacă una din filiale sau parohii are un venit oricât de neînsemnat și este administrat de preot, se va face buget, fiind exceptate numai când acest venit este administrat fie de parohia materă fie de altă parohie și înglobat în bugetul acesteia.

Chitanțele eliberate parohiilor pentru sumele ce depun, să fie emise pentru un singur fond și nu pentru mai multe, astfel ca parohia să aibă act justificativ pentru fiecare sumă achitată.

II. Instrucțiuni pentru verificarea bugetului.

— Veți observa îndeplinirea următoarelor formalități:

1. Coloanele de realizări ale anului expirat, să fie obligator completate.

2. Bugetul să fie real, adică veniturile să fie cele adevărate, în special venitul pangarului. Veți observa să se treacă obligator lumânările rămase din anul expirat și cele ce se vor cumpăra în exercițiul în curs, iar cheltuielile să fie cele absolut ne-

cesare. Acolo unde veți crede de cuviință că nu s'a prevăzut cifre adevărate veți corecta cu cerneală roșie în coloana III.

3. Totalurile să fie exacte.

4. Bugetul să fie aprobat de organele parohiale, având completate procesele verbale ale consiliului și adunării parohiale aflate în formularul de buget, inclusiv celelalte formalități dela pag. 4,5 și 7.

5. Bugetul să fie semnat de preotul paroh, epitropi, secretar și bărbații de încredere.

6. Bugetul să fie întocmit în două exemplare identice.

7. Veți observa ca obligator la art. 1 Venituri, să se prevadă excedentul anului expirat (acolo unde este cazul). Nu se admite a se înscrie ulterior.

8. Nerespectarea unuia din aceste condițiuni, chiar în parte, atrage respingerea și restituirea bugetului, pentru a fi completat.

9. După verificarea lui și numai dacă corespunde tuturor cerințelor, va fi semnat de P. C. Voastră la pag. 7 și înaintat nouă pentru control și aprobare.

III. Instrucțiuni pentru verificarea conturilor de gestiune.

Veți observa îndeplinirea următoarelor formalități:

1. Să existe bugetul pe anul financiar pentru care se întocmește gestiunea.

2. Să fie anexate:

— Registrele chitanțiere, vizate în prealabil de P. C. V., chitanțele să fie semnate de epitropul casier și nu de paroh.

— Registrele bonuri de plată, idem.

— La ultima chitanță și bon de plată, să existe proces verbal de închiderea registrului respectiv.

— Registrul de Partizi, să aibe deschise partizi pentru toate veniturile și cheltuelile prevăzute în buget. În aceste partizi să fie operate toate încasările și toate cheltuelile pe baza chitanțelor și bonurilor de plată, totalizându-se și coloana de sume.

— Jurnalul de Casă, întocmit într'un singur exemplar, în care să fie trecut în ordine cronologică toate încasările și toate plățile, iar la sfârșitul lui să aibă proces verbal de închidere, din care să se constate to-

talul încasărilor, al plăților, precum și rezultatul anului financiar.

— Proces verbal după registrul de pangar. Odată cu prezentarea acestui act se va prezenta și registrul, pentru a fi vizat de P. C. Voastră. În acest proces verbal vor fi trecute toate lumânările cumpărate refăcute, etc. și toate lumânările vândute. Modul de înregistrare va fi cel arătat în circulara Nr. 7083/948 și întrucât în circulară nu s'a dat un exemplu, îl redăm mai jos:

Data	Nr. kr.	a 5 lei	a 10 lei	suma de încasat	Suma încasată	Chit.
1 Ian. 1949	5	1.500		7.500		
data vânz.		300			1.500	1
" "		300			1.500	2
" "		900			4.500	3
		1.500	1500	7.500	7.506	

Întrucât prin legile fiscale publicate în Mon. Of. Nr. 1 dela 1 Ian. 1949, s'au schimbat complet vechile impozite și taxe, circulara Nr. 7083/948 se anulează, afară de instrucțiunile pentru întocmirea registrului de pangar, care rămân valabile, desființându-se însă procesele verbale de predarea și primirea lumânărilor la pangar și de încasarea costului dela pangar, cu obligația de a se ține regulat registrul de pangar, astfel ca la control să reiasă situația clară și fără echivocuri.

— Contul de gestiune întocmit în dublu exemplar. La acest cont (formular), va fi atașată obligator chitanța Nr. 1 din gestiunea anului următor, pentru încasarea excedentului.

Se va observa dacă s'au trecut toate

prevederile bugetului și toate reallzările, după registrul de partizi. Contul de gestiune să fi fost supus spre aprobare, organelor parohiale și semnat de cei în drept, având atașate încheerile organelor parohiale.

— Actele de cheltueli vor fi înborderate și așezate în mape tip, cusute și numerotate, iar mapa va fi certificată de C. Paroh și epitropul casier.

Veți observa că actele justificative pentru gestiunile înainte de 1 Ianuarie 1949, să fi fost întocmite în conformitate cu circulara Nr. 7083/948, adică să fie bine timbrate, reale și să aibă «Bun de plată» dat de paroh, pe fiecare act.

Toate mapele vor fi înborderate în bordereu tip.

În caz de nerespectarea uneia din

aceste condițiuni, veți restitui gestiunea pentru a fi întocmită în regulă.

În ceea ce privește calcularea cotelor de 10 și 5% asupra bugetului anului 1949, se mențin dispozițiunile anterioare, adică:

Din totalul veniturilor se vor scădea:

Dela Venituri:

Excedentul.

Subvențiile dela stat, județ și comună.

Sumele donate cu destinație specială.

Dela Cheltuieli:

Cheltuieli cu plata personalului.

Cheltuieli cu procurarea lumânărilor.

La suma rezultată se va calcula cota de 10% pentru Sf. Arhiepiscopie și 5% pentru Protoierie.

Veniturile plusurilor de sesie, se vor îngloba în bugetul ordinar, iar cota de 10% se va calcula o singură dată la întregul buget.

Vă invităm ca bugetele tuturor parohiilor din protopopiat, verificate și semnate de P. C. Voastră, să ne fie înaintate o singură dată, cu o singură adresă.

În acest scop, veți lua măsuri ca parohiile să întocmească și să înainteze la timp bugetele. Parohiile care nu vor înainta bugetul la timp, vor fi raportate, odată cu trimiterea celorlalte bugete, prin raport special, pentru a se lua măsuri disciplinare contra celor vinovați.

Bugetele vor fi înaintate Sf. Arhiepiscopiei până cel mai târziu la 15 Februarie 1949.

Instrucțiuni în vederea întocmirii și timbrării actelor de cheltuieli, pentru anul financiar 1949, se vor da în timp util.

Cu arhieresti binecuvântări.

p. Patriarh, Vicar, † VENIAMIN
Cons. Ref., (ss) *Grigore Nicolau*

Biroul verific. (ss) *Aurel Bogdan*

SECȚIA ECONOMICĂ

Nr. 556

COPIE de pe adresa Ministerului Afacerilor interne Serv. Central al Bunurilor Nr. 234 B/949, înreg. la Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor sub Nr. 566/949.

La adresa Dvs. Nr. 15623/948, referitoare la exceptarea dela rechiziții sau încartiruirii a locuințelor parohiale, avem onoare a vă face cunoscut următoarele:

Prin Legea Nr. 359, publicată în Monitorul Oficial Nr. 359 din 4 Decembrie 1948, au fost înființate Oficiile de Închirieri, care au în competența lor ținerea evidenței spațiului locativ, identificat cu prilejul recensământului locuințelor, efectuat în cursul lunii Decembrie 1948.

În virtutea acestei legi, Oficiile de închirieri repartizează disponibilul rămas după calcularea spațiului locativ necesar pentru locatarii existenți, aplicând criteriile legale, indiferent dacă este vorba despre un imobil aparținând Statului sau particularilor.

Totodată vă mai aducem la cunoștință că rechiziții și cartiruirii forțate nu se mai fac, întrucât legea respectivă a fost abrogată prin dispozițiunile art. 14 din legea din 4 Decembrie 1948.

p. Ministru, (ss) *Indescifrabl*
Director, (ss) *I. Ștefănescu*

-

TIPOGRAFIA
CĂRȚILOR
BISERICEȘTI
BUCUREȘTI

---

c. 190